

Orzamentos
2016

INFORME DE
IMPACTO DE XÉNERO

Informe de Impacto de Xénero

CONTIDO

I.	MARCO NORMATIVO	7
II.	A PERSPECTIVA DE XÉNERO NO ANTEPROXECTO DE LEI DE ORZAMENTOS PARA O ANO 2016	13
III.	ANÁLISE DA SITUACIÓN DIFERENCIAL DE MULLERES E HOMES EN RELACIÓN COS DISTINTOS ÁMBITOS PRIORITARIOS DE INTERVENCIÓN	17
III.1.	CARACTERÍSTICAS DEMOGRÁFICAS	19
III.2.	INVESTIGACIÓN, DESENVOLVEMENTO TECNOLÓXICO E INNOVACIÓN	23
III.3.	SOCIEDADE DA INFORMACIÓN	25
III.4.	EMPRENDEMENTO E PEMES	28
III.5.	EMPREGO	32
III.6.	INCLUSIÓN SOCIAL E REDUCIÓN DA POBREZA	41
III.7.	SAÚDE	43
III.8.	EDUCACIÓN E APRENDIZAXE PERMANENTE	45
III.9.	VIOLENCIA DE XÉNERO	50
IV.	ANÁLISE DO IMPACTO DE XÉNERO DOS DIFERENTES PROGRAMAS DE GASTO	55
IV.1.	PRESIDENCIA DA XUNTA DE GALICIA	57
IV.2.	VICEPRESIDENCIA E CONSELLERÍA DE PRESIDENCIA, ADMINISTRACIÓNS PÚBLICAS E XUSTIZA.	68
IV.3.	CONSELLERÍA DE FACENDA	85
IV.4.	CONSELLERÍA DE MEDIO AMBIENTE E ORDENACIÓN DO TERRITORIO	89
IV.5.	CONSELLERÍA DE INFRAESTRUTURAS E VIVENDA	89
IV.6.	CONSELLERÍA DE ECONOMÍA, EMPREGO E INDUSTRIA	91
IV.7.	CONSELLERÍA DE CULTURA, EDUCACIÓN E ORDENACIÓN UNIVERSITARIA	109
IV.8.	CONSELLERÍA DE SANIDADE	123

IV.9.	CONSELLERÍA DE POLÍTICA SOCIAL _____	127
IV.10.	CONSELLERÍA DO MEDIO RURAL _____	142
IV.11.	CONSELLERÍA DO MAR _____	154
V.	CONCLUSIÓNS: _____	167

MARCO NORMATIVO

I. MARCO NORMATIVO

A igualdade entre mulleres e homes é un principio xurídico universal e así aparece recollido en numerosos textos normativos :

A Constitución Española, que é o maior referente xurídico estatal, recolle no seu artigo 14 que a poboación española é igual ante a lei “sen que poda prevalecer discriminación algunha por razón de nacemento, raza, sexo, relixión, opinión ou calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social”.

E o artigo 9.2 sinala que son os poderes públicos os que deben “promover as condicións para que a liberdade e a igualdade das persoas e dos grupos nos que se integren sexan reais e efectivas; remover os obstáculos que impidan ou dificulten a súa plenitude e facilitar a participación de toda a cidadanía na vida política, económica, cultural e social”

Pola súa banda, o Tratado da Comunidade Europea (TCE)

Recoñece a igualdade entre mulleres e homes como un dereito de alcance transversal a todo o ordenamento e políticas da Comunidade Europea (artigos 2 e 3) e considera como misión da Comunidade a consecución da igualdade de xénero:

“ A unión combaterá a exclusión social e a discriminación e fomentará a (...) igualdade entre mulleres e homes (...)”. Esta previsión dá maior alcance ao principio de transversalidade e obriga a introduci-lo en todas as políticas públicas, o que comprende todos os ámbitos de actuación, segundo o recollido na Carta dos Dereitos Fundamentais da Unión Europea que tamén establece que a igualdade entre mulleres e homes ten que garantirse en todos os ámbitos (art. 23).

En maio de 2011, o Consello da UE, co fin de reafirmar e apoiar a estreita relación entre a Estratexia da Comisión Europea para a igualdade entre mulleres e homes (2010-2015) e a Estratexia Europa 2020, reafirmou o seu compromiso de cumprir as aspiracións da UE en materia de igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes e adoptou o Pacto Europeo pola igualdade de xénero (2011-2020). Neste pacto, o Consello recoñece que a igualdade entre mulleres e homes constitúe un valor fundamental de la Unión Europea e que as políticas de igualdade de xénero son vitais para o crecemento económico, a prosperidade e a competitividade e insta aos Estados membros e á Unión Europea a:

- Adoptar medidas para reducir as desigualdades en canto a emprego e protección social, incluídas as diferenzas de retribución entre mulleres e homes.

- Promover un mellor equilibrio entre vida laboral e vida privada para mulleres e homes, co fin de impulsar a igualdade de xénero, aumentar a participación das mulleres no mercado laboral e contribuír a superar os desafíos demográficos
- Combater todas as formas de violencia contra as mulleres.

En marzo de 2015, a Comisión da Condición Xurídica e Social da Muller de Nacións Unidas, coincidindo coa conmemoración de Beijing+20, aprobou unha declaración política que, baixo o lema "50.50 en 2030", aboga por alcanzar a igualdade de xénero en 15 anos.

A Lei orgánica 3/2007, do 22 de marzo, para a Igualdade efectiva de mulleres e homes constitúe o marco normativo nacional para promover o principio de igualdade de tratao e oportunidades entre mulleres e homes e fai referencia ao carácter transversal que debe ter a incorporación da igualdade na totalidade das políticas públicas no conxunto do Estado

Artigo 15. Transversalidade do principio de igualdade de tratao entre mulleres e homes.

O principio de igualdade de tratao e oportunidades entre mulleres e homes informará, con carácter transversal, a actuación de todos os Poderes Públicos. As administracións públicas deben integralo, de forma activa, na adopción e execución das súas disposicións normativas, na definición e orzamentación de políticas públicas en todos os ámbitos e no desenvolvemento do conxunto de todas as súas actividades.

No ámbito autonómico, a Lei 7/2004, do 16 de xullo, galega para a Igualdade de mulleres e homes recolle tamén este principio transversal da igualdade de oportunidades no seu artigo 6:

Artigo 6. Significado da transversalidade e criterios de actuación

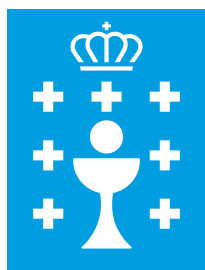
Coa dobre finalidade de promover a Igualdade e eliminar as discriminacións entre mulleres e homes, a Xunta de Galicia integrará a dimensión da Igualdade de oportunidades na elaboración, execución e seguimento de todas as políticas e de todas as accións desenvolvidas no exercicio das competencias asumidas de conformidade coa Lei orgánica 1/1981, do 6 de abril, do Estatuto de autonomía para Galicia.

Por outra banda, segundo o disposto no artigo 7 da Lei 7/2004, "Os proxectos de lei presentados no Parlamento galego pola Xunta de Galicia irán acompañados dun informe sobre o seu impacto de xénero elaborado polo Servizo Galego de Promoción da Igualdade do Home e da Muller. Se non se acompañasen ou se tratase dunha proposición de lei presentada no Parlamento galego, este requirirá, antes da discusión parlamentaria, a súa remisión á Xunta de Galicia, quen ditaminará no prazo dun mes; transcorrido este prazo a proposición seguirá o seu curso".

Este precepto establece a obrigatoriedade da análise previa ao debate parlamentario de calquera iniciativa legislativa que leve a cabo o goberno galego, de forma que se valore o impacto que, por razón de xénero, poidan ter as medidas que se establezan nela.

A Secretaría Xeral da Igualdade, é a competente para emitir dito informe sobre o impacto de xénero ao abeiro do previsto no artigo 8 da Lei 7/2004, do 16 de xullo, para a igualdade de mulleres e homes na Comunidade Autónoma de Galicia (en diante Lei 7/2004) e no artigo único, alínea 2, da Lei 7/2010, do 15 de outubro, pola que se suprime o organismo autónomo Servizo Galego de Promoción da Igualdade do Home e da Muller e se modifican determinados artigos da Lei 2/2007, do 28 de marzo, do traballo en igualdade das mulleres en Galicia.

**A PERSPECTIVA DE XÉNERO
NO ANTEPROXECTO DE LEI DE
ORZAMENTOS PARA O ANO 2016**

II. A PERSPECTIVA DE XÉNERO NO ANTEPROXECTO DE LEI DE ORZAMENTOS PARA O ANO 2016

O orzamento pode definirse como o instrumento a través do cal, o goberno planifica os ingresos e os gastos que se van a realizar no vindeiro exercicio económico e constitúe a ferramenta esencial na que se reflexan as políticas públicas que se van desenvolver e se materializan estas en plans, programas, proxectos ou actuacións concretas, dirixidas a satisfacer as necesidades, intereses e expectativas da cidadanía.

No orzamento, a maior parte dos gastos previstos poden considerarse “gastos xerais” que poñen os bens e servizos a disposición de toda a cidadanía e non están dirixidos a un colectivo concreto, xa sexan mulleres, homes, nenos/as, etc.

Xeralmente, resulta sinxelo recoñecer a dimensión de xénero nos gastos públicos ou nos programas dirixidos especificamente ás mulleres, pero o gran reto está en considerar que aínda que os gastos públicos non estean orientados a un sexo ou outro en particular, non son neutrais dende o punto de vista do xénero, pola diferente posición que ocupan as mulleres e os homes na sociedade, de xeito que poden afectarlles de forma distinta.

Os orzamentos sensibles ao xénero ou orzamentos con perspectiva de xénero non son sinónimo de orzamentos diferenciados en programas para mulleres e para homes, senón que responden a unha estratexia para coñecer o impacto que as políticas recollidas no orzamento teñen sobre mulleres e homes. O obxectivo fundamental é a integración transversal dos asuntos de xénero en todas as políticas, plans e programas que se desenvolvan.

A análise do orzamento dende o punto de vista do xénero implica o exame dos impactos que as asignacións orzamentarias teñen ou poden ter sobre as oportunidades socio-económicas das mulleres e dos homes, abarcando todas as áreas de actuación das administracións públicas.

A orde do 23 de xuño de 2015 pola que se ditan instrucións para a elaboración dos orzamentos xerais da Comunidade Autónoma de Galicia para o ano 2016 (DOG núm. 120 do 29/06/2015), recolle como un dos eixos dos orzamentos “a mellora da cohesión social, o benestar e a calidade de vida, facendo especial fincapé nos colectivos máis afectados pola crise económica e a consecución dunha sociedade máis xusta que garanta a igualdade de oportunidades”.

Por outra banda, tamén recolle no seu artigo 5.Un que na elaboración dos orzamentos participará unha Comisión de análise e avaliación dos obxectivos dos programas de gasto, que será un grupo de traballo encargado de avaliar os obxectivos estratéxicos e operativos asignados aos distintos programas de gasto, así como a coherencia dos indicadores de produtividade asignados a cada partida orzamentaria, prestando especial

---

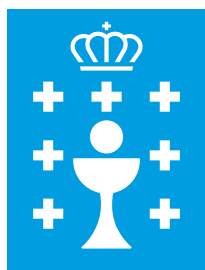
atención aos obxectivos transversais e aos principios horizontais do Plan Estratégico de Galicia 2015-2020.

Establece ademais que se constituirá unha comisión por cada sección e que de todas elas formará parte a secretaria xeral da Igualdade ou a persoa en quen delegue. Indica tamén dito artigo que no seo desas comisións constituirase unha subcomisión de análise de xénero que analizará o impacto dos diferentes programas de gasto na erradicación das brechas de xénero detectadas.

Tamén a Resolución da Dirección Xeral de Planificación e Orzamentos do 29 de xuño de 2015 pola que se establecen os soportes de recollida da información a cumprir polos centros xestores e se desenvolven determinados aspectos relativos á elaboración dos orzamentos xerais da Comunidade Autónoma para 2016, establece na súa instrución oitava as indicacións para a elaboración das memorias das consellerías, existindo un apartado específico deseñado para analizar o impacto que se prevé producir na igualdade entre mulleres e homes como consecuencia das actuacións que se van desenvolver, prestando especial atención á situación das mulleres e dos homes en relación cos ámbitos prioritarios de intervención do programa de gasto, á identificación de obxectivos en materia de igualdade e á existencia ou non de indicadores desagregados por sexo e de indicadores específicos de xénero que permitan avaliar o impacto na eliminación ou redución das brechas de xénero.

Continúase a avanzar tratando de mellorar o enfoque de xénero dos orzamentos, o que contribuirá de forma efectiva a reducir a discriminación e a desigualdade e promoverá ademais un uso máis efectivo e eficaz dos recursos públicos.

**ANÁLISE DA SITUACIÓN
DIFERENCIAL DE MULLERES
E HOMES EN RELACIÓN COS
DISTINTOS ÁMBITOS PRIORITARIOS
DE INTERVENCIÓN**

III. ANÁLISE DA SITUACIÓN DIFERENCIAL DE MULLERES E HOMES EN RELACIÓN COS DISTINTOS ÁMBITOS PRIORITARIOS DE INTERVENCIÓN

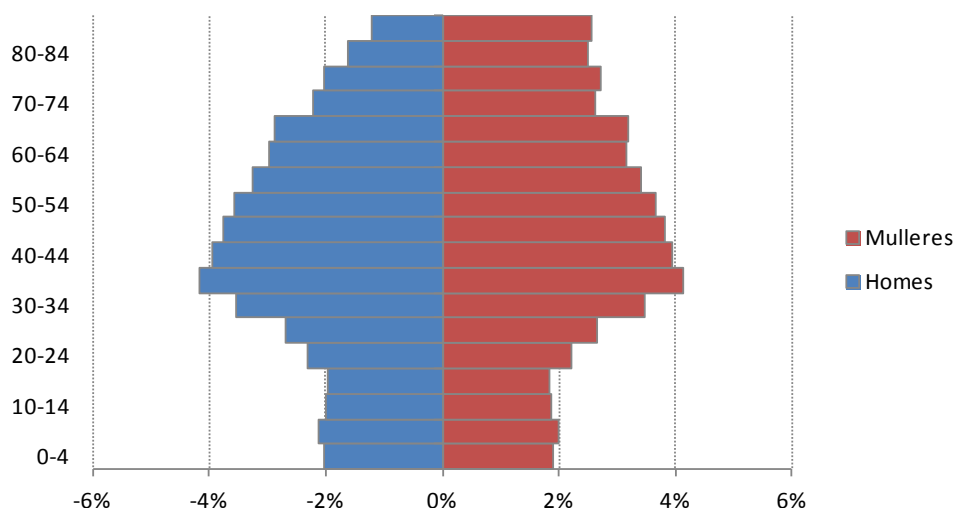
Neste apartado trátase de realizar unha análise de contexto e un diagnóstico xeral de partida sobre a situación da igualdade de oportunidades entre mulleres e homes nos ámbitos de intervención máis relevantes (tanto dende o punto de vista social como orzamentario) dos distintos programas de gasto que aparecen no proxecto de orzamentos da Comunidade Autónoma para 2016.

III.1. CARACTERÍSTICAS DEMOGRÁFICAS

A poboación galega caracterízase por estar inmersa nun proceso de envellecemento, pola dispersión territorial e polas consecuencias derivadas dos procesos migratorios do século pasado.

Así, hai que ter en conta que en Galicia a poboación máis envellecida é fundamentalmente feminina, o 57,7% da poboación de 65 e máis anos son mulleres e que o rango de idade máis numeroso (tanto en homes como en mulleres) é o que está entre os 35 e os 39 anos tal e como se presenta na pirámide do Gráfico I.

Gráfico I.- Pirámide de poboación de Galicia. Ano 2014

Fonte: IGE. Cifras poboacionais de referencia

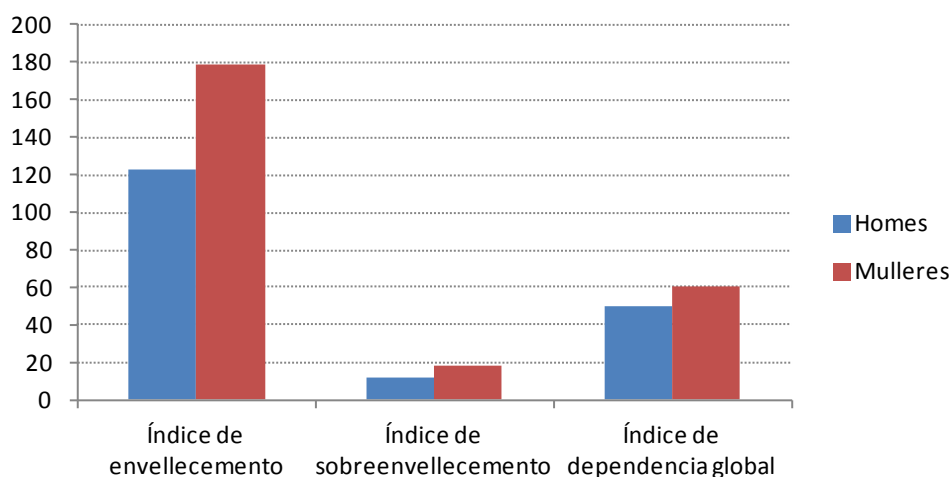
O índice de envellecemento dos homes e das mulleres reflicte o maior envellecemento deste último colectivo. Así, no ano 2014, en Galicia hai 178 mulleres maiores de

65 anos por cada 100 menores de 20, mentres que no caso dos homes hai 122 maiores de 65 por cada 100 menores de 20.

○ Índice de sobreenvellecemento, que indica o número de persoas de 85 ou máis anos por cada 100 de 65 ou máis anos, tamén acada entre as mulleres valores máis altos que entre os homes (18,8 fronte a 12,2)

○ Índice de dependencia global, que representa o número de persoas en idade potencialmente dependente (menores de 15 anos e maiores de 64 anos) por cada 100 persoas en idade potencialmente activa (poboación entre 15 e 64 anos), tamén é superior entre as mulleres (60) que entre os homes (50,1).

Gráfico 2.- Indicadores de poboación de Galicia. Ano 2014

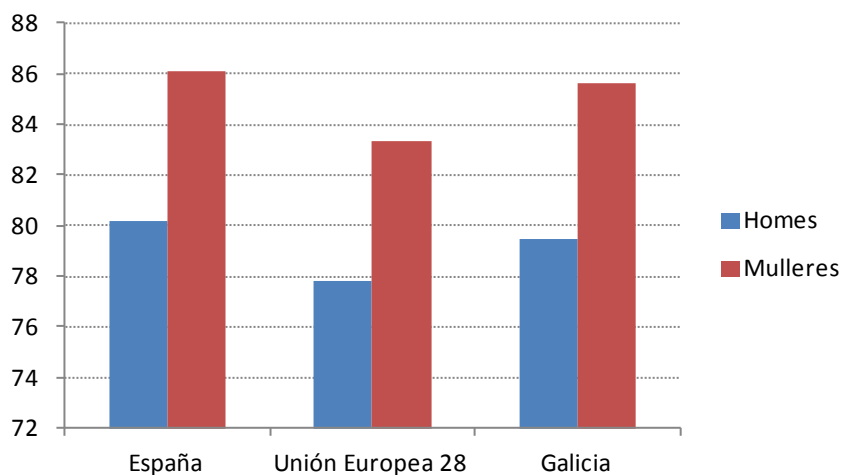

Fonte: IGE. Indicadores demográficos.

Ademais, o territorio de Galicia non está habitado de xeito uniforme, máis do 75% da poboación reside nas provincias da Coruña e Pontevedra e existe unha sobrerepresentación feminina en todas as provincias. No ano 2014, o número de mulleres en Galicia é superior nun 6,8% ao de homes, relación moi superior á española (3,3%) e á da UE 28 (4,9%).

A idade media da poboación residente en Galicia a 1 de xaneiro de 2013 é de 45,6 anos (case 4 anos superior á idade media en España), e con claras diferenzas por sexos. A idade media das mulleres galegas no ano 2013 é 47,2 anos fronte aos 44 dos homes. Ademais, estas diferenzas entre homes e mulleres repítense en todas as provincias galegas.

Gráfico 3.- Esperanza de vida ao nacer. Ano 2013

Fonte: IGE. Táboas de mortalidade, INE Indicadores demográficos, Eurostat:Population Statistics

A esperanza de vida ao nacer sitúase no ano 2013 para a poboación galega en 82,2 anos. Nas mulleres este indicador toma un valor 6,1 anos superior ao dos homes. No caso de España e a UE 28 esta fenda alcanza os 5,9 e 5,5 anos, respectivamente.

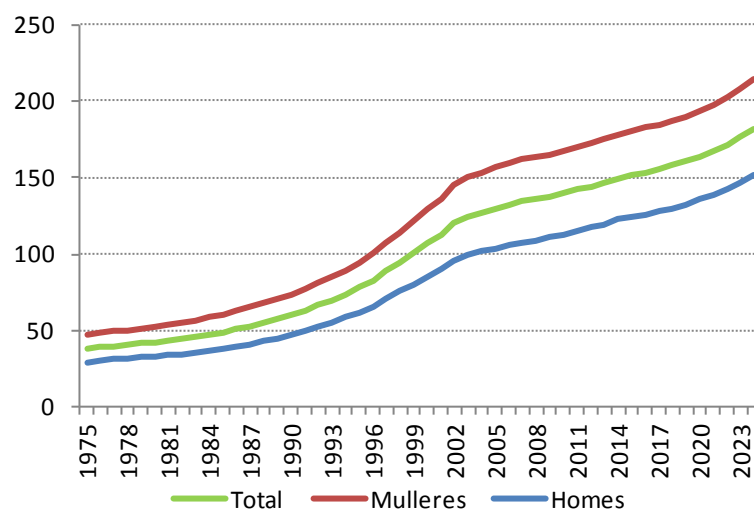
Galicia presenta no ano 2014 a terceira taxa xeral de fecundidade máis baixa de España (32,7 nacementos por cada 1.000 mulleres en idade fértil), tan só supera a Canarias e Asturias.

Ademais, segundo as proxeccións de poboación a curto prazo, Galicia perderá 134.813 habitantes no período 2014-2024, o que supón unha diminución do 4,9% da súa poboación. Por provincias, en Ourense e en Lugo produciranse as maiores perdas de poboación en termos relativos (un 9,6% e un 7,3% respectivamente).

Ademais da baixada no número de habitantes, as proxeccións mostran un progresivo envellecemento da poboación. Así, en Galicia, a porcentaxe de persoas de 65 ou máis anos pasará do 23,5% en 2014 ao 27,4% en 2024.

O índice de envellecemento proxectado para 2024 de Galicia sitúase no 182, o que significa que para esa data por cada 100 menores de 20 anos haberá na nosa Comunidade Autónoma 182 maiores de 64 anos (en 2014 o indicador proxectado situouse en 149,2%). Este índice de envellecemento será maior nas mulleres, que para o ano 2024 se situará en 214, é dicir por cada 100 mulleres menores de 20 anos haberá 214 maiores de 64 anos.

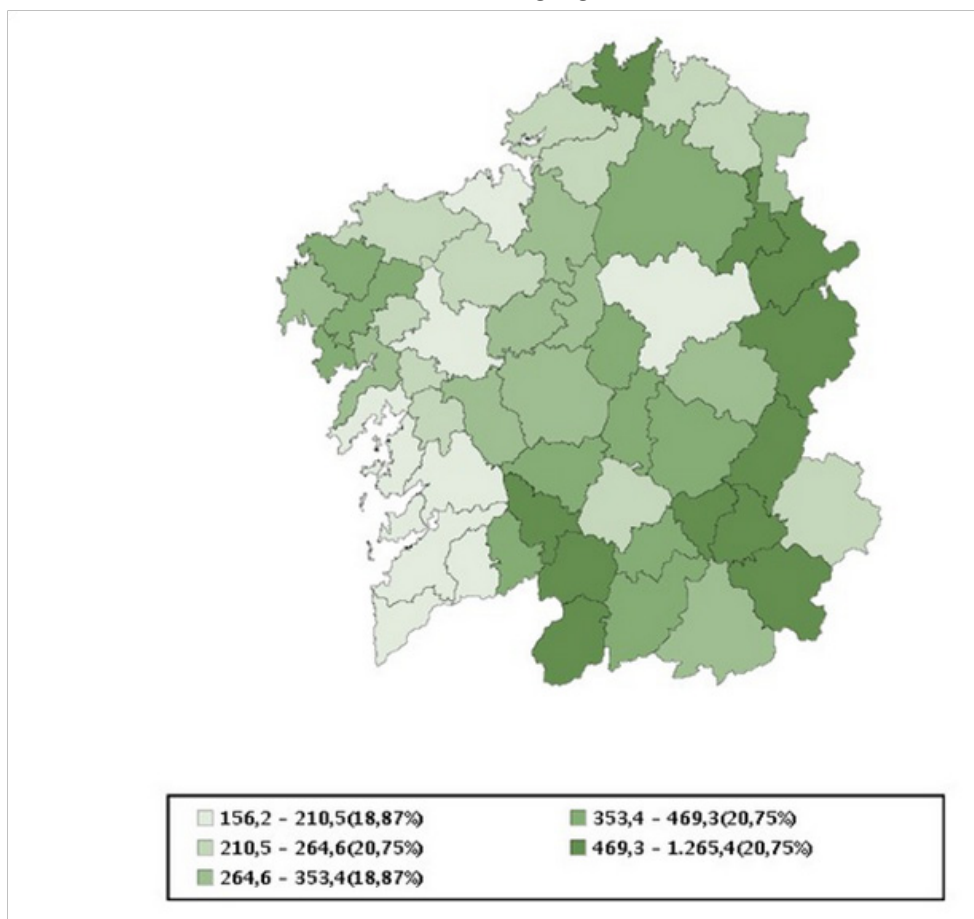
Gráfico 4.- Índice de envelhecimento proxectado por sexo. Galicia. 1975-2024

Fonte: IGE. Proxeccións de poboación

As áreas máis envellecidas serán as situadas na marxe oriental da provincia de Lugo e central da provincia de Ourense tal e como se reflicta no Gráfico 4. Así, nas comarcas situadas na zona de Os Ancares, A Fonsagrada e Sarria a relación entre as mulleres menores de 20 e maiores de 64 atoparase por enriba dos 400 (416 maiores por cada 100 mulleres menores). O mesmo acontecerá na zona sur da provincia de Ourense (comarcas da Baixa Limia, A Limia, Terra de Celanova, Verín e Viana), onde o índice de envelhecimento proxectado para 2024 nas mulleres situarase en 458,6.

Gráfico 5.- Mapa do índice de envelhecimento proxectado para as mulleres no ano 2024 nas comarcas galegas

Fonte: IGE. Proxeccións de poboación

III.2. INVESTIGACIÓN, DESENVOLVEMENTO TECNOLÓXICO E INNOVACIÓN

A innovación é un elemento clave tanto para a competitividade empresarial como para a competitividade dos territorios. A innovación é un motor de desenvolvemento rexional, ocupando un lugar preferencial nas políticas da UE, como a Axenda 2020 e a iniciativa “Unión por la innovación”.

A baixa participación no gasto en I+D do sector empresarial constitúe un dos problemas máis importantes do sistema de I+D+I de Galicia (46% fronte ao 53% nacional ou o 64% europeo. Datos de 2013).

Polo que se refire ao persoal empregado en I+D en equivalencia a xornada completa (EJC), no ano 2013 dedicáronse a actividades de I+D en Galicia un total de 9.386 persoas, das que o 41,4% foron mulleres. Por sectores, a maior participación feminina dáse no sector administración pública e Institucións Privadas sen Fins de Lucro (IPSF), cun 58,6%. Como se reflexa na Táboa 1 o número de mulleres investigadoras foi de 2.211, o que representa o 41% do total.

Táboa 1.- Persoal empregado en I+D en equivalencia a xornada completa. Ano 2013

	ESPAÑA		GALICIA		EU 28	
	Total	% mulleres	Total	% mulleres	Total	% mulleres
Persoal en I+D	203.302	40,2	9.386	41,4	2.718.363	..
Sector empresas	88.635	31,3	3.608	28,4	1.459.207	..
Sector Administración Pública e IPSFL	39.744	51,4	1.398	58,6	395.166	..
Sector Ensino Superior	74.923	44,6	..	..	863.989	..
Investigadores/as en I+D	123.225	38,8	5.397	41	1.726.103	..
Sector empresas	44.714	31,1	1.625	31,0	830.128	..
Sector Administración Pública e IPSFL	20.870	47,3	701	54,7	228.143	..
Sector Ensino Superior	57.641	41,6	..	..	667.832	..

Fonte: INE, IGE, Eurostat

Polo que se refire ao persoal docente e investigador de centros propios das universidades públicas galegas, segundo os datos recollidos na "Estadística del Personal de las Universidades. EPU. Curso 2013-2014. Ministerio de Educación, Cultura y Deportes", a presenza de mulleres docentes e investigadoras é lixeiramente inferior en Galicia respecto da media estatal (Táboa 2).

Táboa 2.- Persoal docente e investigador en centros propios das universidades públicas. Curso 2013-2014

	Homes	% homes	Mulleres	% mulleres
Galicia	2.988	60,8	1.924	39,2
Total universidades	69.159	60,1	45.912	39,9

Fonte: Estadística del personal de las universidades. Ministerio de Educación, Cultura y Deporte.

Atendendo a presenza das mulleres no persoal docente e investigador segundo categoría de persoal pódese observar que a presenza é menor en todas as categorías, e dunha maneira máis intensa na categoría de catedráticas de Universidade onde só preto do 21% son mulleres.

Táboa 3.- Persoal docente e investigador ao servizo das universidades galegas por sexo e categoría de persoal. Curso 2013-2014

	Total	Homes	Mulleres	% Mulleres
Catedrático/a de Universidade	645	511	134	20,78%
Titular de Universidade	1.913	1.105	808	42,24%
Catedrático/a de EU	77	49	28	36,36%
Titular de EU	315	200	115	36,51%
Outros	31	24	7	22,58%
Persoal contratado	1.924	1.093	831	43,19%
Eméritos/as	7	6	1	14,29%

Fonte: Estadística del personal de las universidades. Ministerio de Educación, Cultura y Deporte.

En 2013 léronse en Galicia 562 teses doctorais, e o 53,4% foron lidas por mulleres (Táboa 4). A distribución por idade de lectura de tese é similar para ambos sexos, non obstante, o 59,6% das mulleres faino con menos de 34 anos, mentres que esta porcentaxe sitúase no caso dos homes no 53,4%.

Táboa 4.- Teses doctorais lidas nas universidades galegas por sexo e grupos de idade. Ano 2013

	Total	Homes	Mulleres	% mulleres
Total	562	262	300	53,4%
De 24 a 29 anos	99	41	58	58,6%
De 30 a 34 anos	220	99	121	55,0%
De 35 a 39 anos	98	52	46	46,9%
De 40 a 44 anos	42	16	26	61,9%
De 45 a 49 anos	35	18	17	48,6%
De 50 a 55 anos	42	22	20	47,6%
Máis de 55 anos	26	14	12	46,2%

Fonte: Estadística de Tesis Doctorales. Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

III.3. SOCIEDADE DA INFORMACIÓN

Dada a importancia que o Sector TIC está a ter no desenvolvemento da economía da nosa Comunidade Autónoma, a análise da presenza da muller no mesmo é crucial para a sustentabilidade do sector.

A Axenda Dixital Europea 2020 é un ambicioso programa que ten entre as súas prioridades a de “Fomentar a alfabetización, a capacitación e a inclusión dixitais”.

Dentro desta prioridade, a acción 60 céntrase no obxectivo de promover unha maior participación das mulleres xóvenes na forza de traballo das TIC. Débese investir e aumentar a man de obra feminina neste sector, loitando contra a tendencia de diminución do número de mozas que escollen carreiras tecnolóxicas.

Unha das posibles causas desta escasa representación é o reducido interese da muller pola formación especializada en TIC, onde segundo datos europeos (informe "Women active in the ICT sector". European Commission):

- De cada 1000 mulleres graduadas, só 29 o están en TIC (2,9%)
- E destas, unicamente 4 traballan no sector tecnolóxico (13,8% das graduadas en áreas TIC).

Segundo a Enquisa sobre a Sociedade da Información nas empresas TIC galegas. OSIMGA 2014, mentres que o 33,4% das persoas que traballan no sector TIC son homes que contan con formación TIC de grao medio ou superior, só o 11,7% son mulleres que dispoñen da mesma formación académica. Tamén cabe salientar a significativa fenda existente nos Ciclos formativos Superiores TIC: 21% de homes fronte a tan só un 3,7% de mulleres.

Por outra banda, tamén segundo datos do OSIMGA obtidos a partir dos datos de afiliacións e contas de cotización proporcionados polo IGE, procedentes da Seguridade Social, en 2013 as mulleres representaban o 37,7% do sector TIC en Galicia e a súa presenza varía notablemente en función dos distintos subsectores, acadando a máxima presenza no sector das telecomunicacións (47,4%) fronte á porcentaxe máis baixa que corresponde co sector das comerciais TIC, onde non chega ao 30%. Ademais, a presenza das mulleres autónomas no sector TIC galego sitúase no 28,6%.

Salientar que a presenza de mulleres nas distintas áreas funcionais das compañías do sector tecnolóxico galego non é homoxénea. Soamente nas tarefas non TIC as mulleres están preto de acadar unha situación de equilibrio. Así, só o 16,4% das mulleres que traballan no sector desenvolve funcións TIC, fronte ao 64,5% dos homes e no persoal non adicado a tarefas TIC, a porcentaxe de mulleres (6,6%) é só 1,9 puntos inferior á dos homes (8,5%). E só o 11,9% das empresas TIC galegas contan con mulleres directivas.

Polo que se refire ao uso das TIC, a fenda dixital de xénero da poboación de 16 a 74 anos reduciuse considerablemente nos últimos anos no caso de Galicia, tanto no uso de ordenador coma no uso de Internet, así a porcentaxe de mulleres supera á dos homes. Non ocorría isto no ano 2013, onde a fenda de dixital era de 3,5 (uso de ordenador), 5 (uso de internet) e 3,9 (uso frecuente de internet).

A fenda dixital de xénero tamén se reduciu considerablemente ao comparar as compras por internet. As mulleres galegas superan en 1,5 puntos aos galegos e polo que se refire á utilización do teléfono móbil non hai diferenza entre homes e mulleres.

Táboa 5.- Porcentaxe de persoas que utilizaron novas tecnoloxías segundo o sexo. Ano 2015

	Utilizaron o ordenador nos últimos 3 meses	Utilizaron internet nos últimos 3 meses	Utilizaron internet polo menos unha vez por semana nos últimos 3 meses	Compraron a través de internet nos últimos 3 meses	Utilizaron o teléfono móbil nos últimos 3 meses
España					
Total	73,8	78,7	74,7	32,1	95,4
Home	76,2	80,3	76,5	34	95,4
Muller	71,5	77,1	73	30,1	95,5
Fenda dixital	4,7	3,2	3,5	3,9	-0,1
Galicia					
Total	67,6	71,9	67,2	29,7	94,6
Home	67,5	71,4	66,4	28,8	94,6
Muller	67,7	72,3	67,9	30,5	94,6
Fenda dixital	-0,2	-0,9	-1,5	-1,7	0

Fonte: INE: Enquisa sobre equipamento e uso de tecnoloxías da información e comunicación nos fogares 2015

Porcentaxe sobre persoas de 16 a 74 anos

Nota: Fenda dixital de xénero é a diferenza entre as porcentaxes de homes e mulleres

A fenda dixital entre homes e mulleres en Galicia aparece máis marcada cando se considera o grao de urbanización do concello, tal e como se reflicte na Táboa 6.

Táboa 6.- Porcentaxe de persoas que utilizaron novas tecnoloxías segundo o sexo e o grao de urbanización do concello. Ano 2013

		Utilizaron o ordenador nos últimos 3 meses	Utilizaron internet nos últimos 3 meses
Zonas densamente poboadas (ZDP)	Home	72,19	72,02
	Muller	64,72	63,79
	Total	68,23	67,65
Zonas intermedias (ZIP)	Home	65,52	64,91
	Muller	60,6	59,69
	Total	63,02	62,25
Zonas pouco poboadas (ZPP)	Home	49,35	49,57
	Muller	44,55	44,14
	Total	46,88	46,77
Total	Home	61,48	61,35
	Muller	55,88	55,15
	Total	58,57	58,13

Fonte: IGE: Enquisa Estructural a Fogares. Ano 2013

Os datos fan referencia á poboación de 5 ou máis anos

III.4. EMPRENDEMENTO E PEMES

O emprendemento considérase un motor da innovación e do crecemento e a relevancia actual deste sector é indiscutible, dado o seu potencial de creación de emprego e de riqueza e, polo tanto, a súa capacidade para impulsar a reactivación económica.

Tanto as políticas de apoio ao emprego por conta propia e a creación de empresas como as políticas de competitividade empresarial resultan prioritarias dentro da Estratexia Europa 2020, e resulta inevitable prestar especial atención á implicación da muller neste ámbito en tanto representa un grupo social relevante no que a creación de empresas se refire. Por iso é imprescindible incidir nas diferenzas da figura da potencial emprendedora, os seus rasgos psicosociais, os estímulo e os principais obstáculos que atopan as mulleres ao iniciar unha actividade empresarial.

Así, pódense detectar diferenzas entre mulleres e homes que afectan ao xeito en que encaran o proceso do emprendemento e as iniciativas de autoemprego:

- A actividade emprendedora das mulleres é máis baixa que a masculina.
- Existe unha menor presenza de mulleres en todas as fases do proceso de emprendemento.
- O perfil das mulleres emprendedoras é distinto ao dos seus homólogos varóns.
- Os motivos que subxacen no emprendemento varían en función do sexo.
- As empresas creadas por mulleres concéntranse no sector servizos e teñen unha dimensión máis pequena, así como menores expectativas de crecemento.

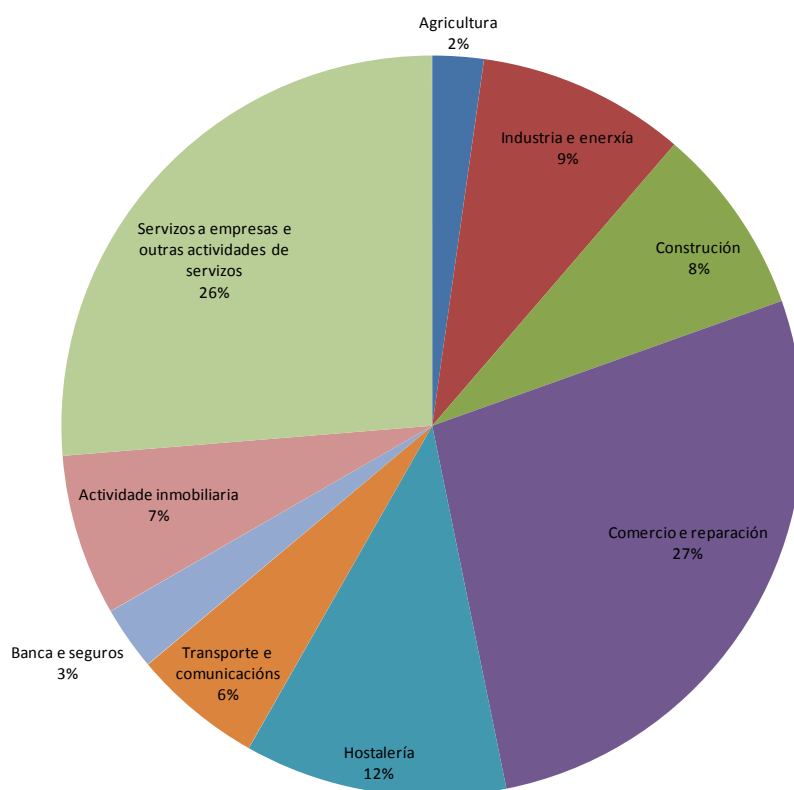
Durante o ano 2014 constituíronse en Galicia 4.246 novas empresas con 5.394 socios/as fundadores/as, sendo mulleres o 26,6%, porcentaxe moi similar á dos dous anos anteriores. Por outra parte, as mulleres fundan en maior medida empresas que pertencen ao sector do comercio e as reparacións e ao sector de servizos a empresas (Gráfico 5).

Táboa 7.- Socios fundadores das empresas creadas no período 2012-2014

	Homes	Mulleres	Total	% Homes	% Mulleres
2012	4.005	1.527	5.532	72,4	27,6
2013	4.126	1.532	5.658	72,9	27,1
2014	3.960	1.434	5.394	73,4	26,6

Fonte: IGE. Explotación do Boletín Oficial do Rexistro Mercantil (BORME)

Gráfico 6.- Socias fundadoras das empresas creadas no ano 2014 segundo o sector de actividade

Fonte: IGE. Explotación do Boletín Oficial do Rexistro Mercantil (BORME)

O Informe GEM (Global Entrepreneurship Monitor) correspondente ao ano 2013 en Galicia pon de manifesto, tamén, a presenza de mulleres na xeración de novas iniciativas emprendedoras, ao tempo que diminúe a súa diferenza con respecto aos homes ao longo do proceso.

Aínda así, a taxa de actividade emprendedora feminina (TEA) mantense por debaixo da masculina (3,4 fronte a 4,8).

Táboa 8.- Actividade emprendedora e dinámica empresarial en función do sexo. Ano 2013 (%)

Actividade emprendedora	Galicia		
	Home	Muller	Total
Emprendedores potenciais	8,45	5,78	7,11
Iniciativas nacentes	2,76	1,17	1,96
Iniciativas novas	2,04	2,25	2,15
TEA 2013	4,8	3,42	4,11
Iniciativas consolidadas	11,41	8,25	9,82
Cese efectivo de iniciativas	1,03	0,49	0,76

Fonte: Informe GEM 2013

O perfil da emprendedora de Galicia atópase no tramo de idade comprendido entre os 25 e 34 anos (51,46%), posúe estudos universitarios, procede dun entorno urbano (84,98%) e atópase en situación laboral de emprego activo. Ademais, manifesta ter unha formación específica para emprender e dedícase a tempo completo ao seu negocio.

Táboa 9.- Perfil socioeconómico da poboación emprendedora en fase incipiente en Galicia segundo o sexo. Ano 2013 (%)

Perfil socioeconómico del emprendedor		Galicia		
		Home	Muller	Total
Edad	25-34 anos	31,87	51,46	40,04
	35-44 anos	32,23	22,69	28,25
Nivel de estudos	Obrigatorios	25,39	20,08	23,18
	Bacharelato	21,32	17,19	19,6
	Universitarios	25,58	39,88	31,54
Posesión de formación específica para emprender		63,8	56,93	41,68
Nivel de renda anual	≤20.000€	29,75	34,28	31,64
	20.001-30.000€	12,77	14,35	13,43
	>30.001€	10,67	11,32	10,94
NS/NC		46,82	40,05	43,99
Tipo de entorno	Urbano	84,98	82,77	84,06
Orixe	Español	80,84	97,16	87,65
Situación laboral	Empleo activo	84,07	91,57	87,32
Dedicación	Tempo completo	97,27	100	98,51
Tamaño do fogar (media)		3,4	3,46	3,48

Fonte: informe GEM 2013

Respecto ás características da súa actividade empresarial, predominan as emprendedoras que crean a súa empresa de forma individual (71,28%), operan no sector de servizos de consumo e teñen presenza en sectores con baixa ou nula tecnoloxía. Con respecto á

media en España, a emprendedora de Galicia presenta un menor número de empregados/as e non prevé incrementar o tamaño do seu cadro de persoal.

Táboa 10.- Características da actividade emprendedora en fase incipiente en Galicia segundo o sexo. Ano 2013 (%)

Características das iniciativas emprendedoras		Galicia		
		Home	Muller	Total
Sector xeral de actividade	Transformador	12,83	17,2	14,84
	Servizos a empresas	23,43	17,23	21,1
	Servizos de consumo	53,05	29,83	56,55
Número de propietarios/as	Un propietario	55,19	71,28	61,9
Dimensión	Sen empregados	64,05	77,06	70,56
	De 1 a 5 empregados	35,95	19,1	27,52
Tipo de evolución esperada	Sen empregados	100	96,16	98,08
	Incremento de plantilla	29,75	60,18	43,05
Innovación	Incremento de plantilla	70,25	39,82	56,95
	Produtos ou servizos total ou parcialmente innovadores	34,06	20,11	28,24
	Uso de tecnoloxía nova ou recente	29,84	22,74	26,87
Mercado	Presenza en sectores con baixa ou nula tecnoloxía	89,27	91,45	90,18
	Moita competencia	57,5	62,72	59,68
	Sen expansión	68,06	71,34	69,43
	Non exporta	70,38	88,59	78,27

Fonte: informe GEM 2013

A emprendedora de Galicia identifica menos oportunidades para emprender que o home así como que a media española. A porcentaxe de mulleres que manifesta ter coñecementos e/ou habilidades para emprender é menor cá dos homes (82,79% fronte a 91,51%).

En Galicia, un 60,25% de emprendedoras manifesta non ter medo ao fracaso, fronte ao 72,45% dos homes.

Táboa II.- Factores psicosociais para emprender da poboación emprendedora en fase incipiente segundo o sexo. Ano 2013 (%)

Factores psicosociais para emprender		Galicia		
		Home	Muller	Total
Percepción de oportunidades para a creación de empresas	Non	70,79	87,84	78,22
	Si	29,21	12,16	21,78
Temor al fracaso	Non	72,45	60,25	67,36
	Si	27,55	39,75	32,64
Posesión de habilidades e coñecementos para emprender	Non	8,49	17,21	12,13
	Si	91,51	82,79	87,87
Inversor informal	Non	91,44	100	95,01
	Si	8,56	---	4,99

Fonte: informe GEM 2013

III.5. EMPREGO

A análise dos principais datos socio-económicos de Galicia reflicten que o desemprego atópase aínda nuns niveis elevados, especialmente polo que se refire ao desemprego xuvenil, se ben Galicia mantén índices de paro menores que o resto de España. Os datos tamén evidencian que persiste a desigualdade de mulleres e homes:

- O acceso das mulleres ao mercado laboral non se produce coa mesma intensidade que os homes, en particular nas mozas.
- As mulleres teñen unhas condicións laborais máis precarias.
- Persiste a desigualdade salarial.
- Existe unha forte segregación horizontal por sexo (as mulleres concéntranse en determinadas ocupacións e sectores).
- Falta de corresponsabilidade nas tarefas domésticas e familiares, maior necesidade de conciliar.
- Menor presenza de mulleres en postos directivos.

A taxa de actividade feminina en España supera á galega en máis de catro puntos, e a taxa de paro das mulleres galegas é máis de 3 puntos inferior á de España, tal e como se observa na Táboa II. Se se fai a comparación cos homes, a taxa de actividade dos homes supera en 10 puntos á das mulleres. A diferenza na taxa de actividade entre ambos os dous sexos é 2,2 puntos inferior á rexistrada no caso de España.

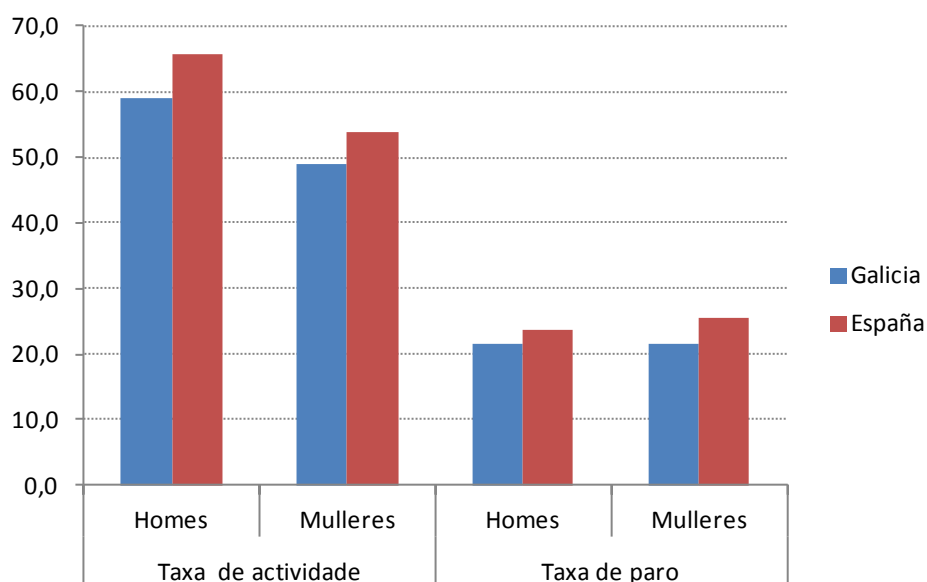

Táboa 12.- Taxa de actividade e taxa de paro por sexo. Comparativa Galicia-España

	Taxa de actividade		Taxa de paro	
	Homes	Mulleres	Homes	Mulleres
Galicia	59,0	49,0	21,6	21,7
España	65,8	53,7	23,6	25,4

Fonte: INE-IQE. Enquisa de Poboación Activa

Gráfico 7.- Taxa de de actividade e taxa de paro por sexo. Comparativa Galicia-España. Ano 2014

Fonte: INE-IJGE. Enquisa de Poboación Activa

Na Táboa 13 reflíctese que en todos os grupos de idade, a taxa de actividade masculina é superior á feminina, de todos os xeitos obsérvase que as diferenzas diminúen a medida que diminúe a idade.

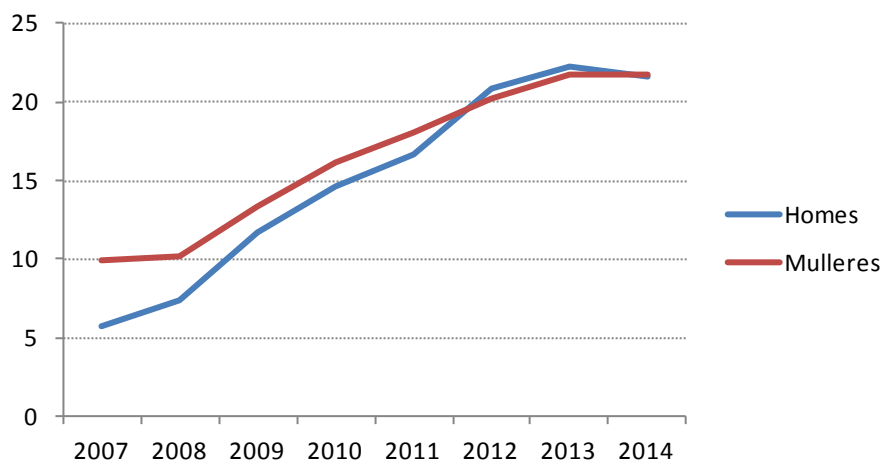
Táboa 13.- Taxas de actividade por distintos grupos de idade. Galicia. Ano 2014

	De 16 a 24 anos	De 25 a 34 anos	De 35 a 44 anos	De 45 a 54 anos	De 55 e máis anos
Homes	36,4	89,4	91,9	86,7	23,9
Mulleres	32,5	86,3	85,2	74,9	16,4

Fonte: INE-IJGE. Enquisa de Poboación Activa

No Gráfico 8 vese que o cambio máis visible no mercado laboral dos últimos anos é a rápida destrución de emprego entre os homes, destrución que se está amortiguando dende o ano 2013.

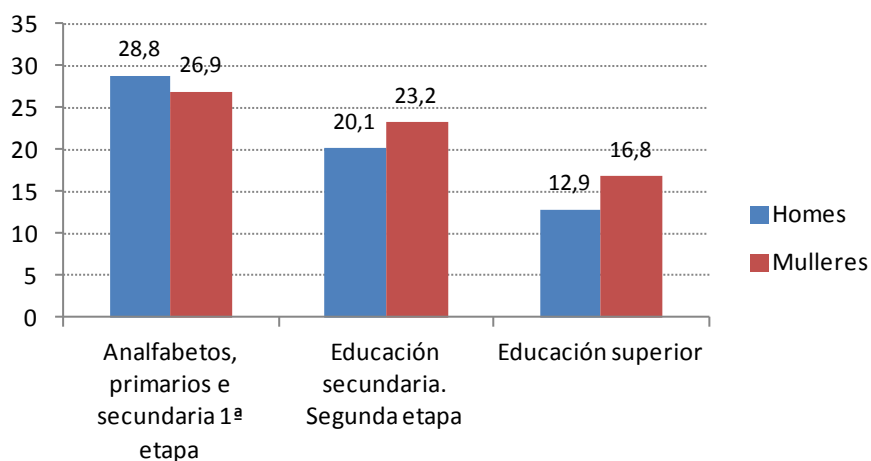
Gráfico 8.- Evolución das taxas de paro por sexo en Galicia

Fonte: IGE-INE. Enquisa de poboación activa

Se se ten en conta o nivel de estudos á hora de avaliar a empregabilidade das mulleres, pódese observar que a medida que aumenta o nivel de formación, a taxa de paro é menor, tanto en homes como en mulleres (Gráfico 9).

Gráfico 9.- Taxa de paro da poboación de 16 a 64 anos segundo o nivel de estudos alcanzado e sexo. Ano 2014

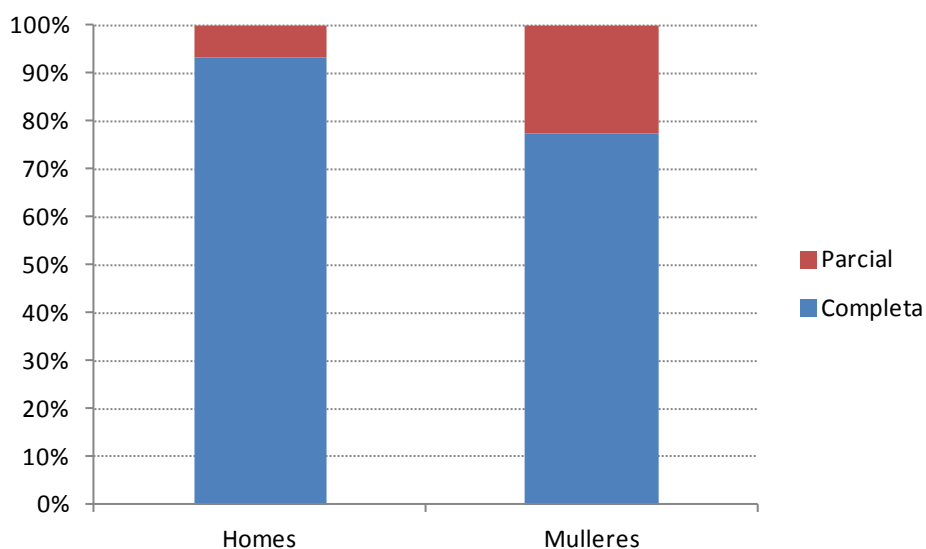
Fonte: IGE-INE. Enquisa de poboación activa

As mulleres presentan maiores porcentaxes de contratos a tempo parcial. Así, das persoas ocupadas en Galicia no ano 2014 o 93,3% dos homes están ocupados a xornada completa, fronte ao 77,4% das mulleres. De cada 100 persoas ocupadas:

- 49 son homes ocupados a xornada completa
- 37 son mulleres ocupadas a xornada completa

- 11 son mulleres ocupadas a tempo parcial
- 3 son homes ocupados a tempo parcial

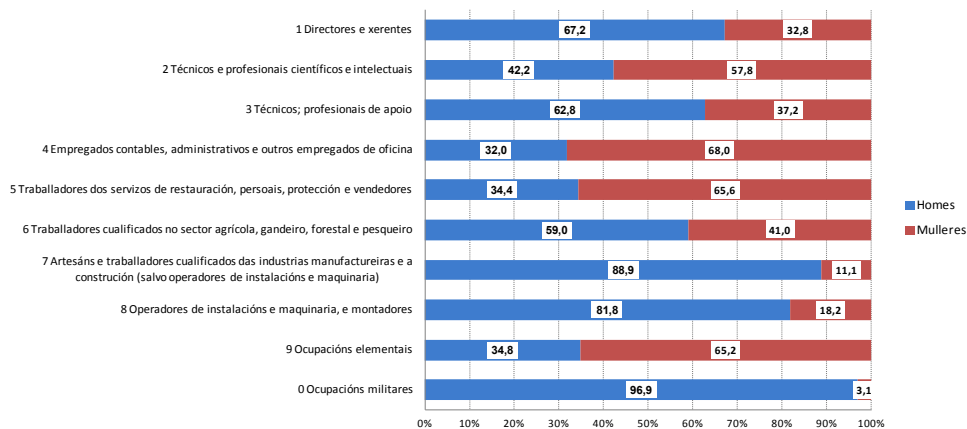
Gráfico 10- Ocupados segundo tipo de xornada e sexo. Galicia. Ano 2014

Fonte: IGE-INE. Enquisa de poboación activa

No gráfico 11 que presenta a distribución dos asalariados segundo a ocupación, pódese observar a menor presenza das mulleres en postos directivos, so o 9,6% dos directores ou xerentes de empresas son mulleres.

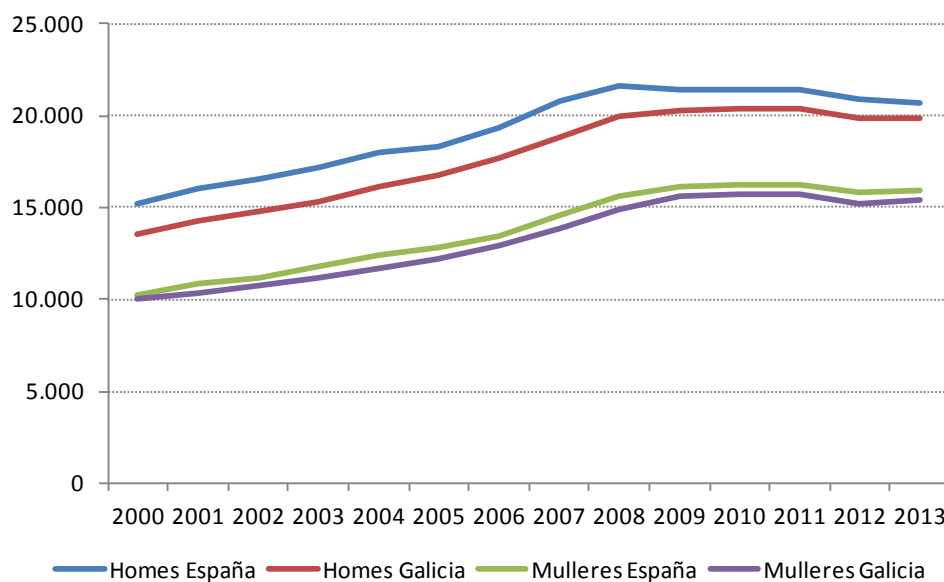
Gráfico 11.- Distribución dos asalariados segundo ocupación e sexo. Galicia. Ano 2014

O traballo asalariado das mulleres tamén presenta unha maior dependencia do sector público. Así, segundo os datos da EPA do ano 2014 o 21,5% das ocupadas galegas son asalariadas do sector público mentres que nos homes esta porcentaxe é do 15,4%.

Segundo a Agencia Estatal de la Administración Tributaria o salario medio anual das mulleres foi de 15.383 euros no ano 2013, que supón o 77,6% do salario medio anual masculino. As diferenzas por sexo no período 2000-2013 dos salarios medios anuais son destacables, aínda que a nivel estatal estas son significativamente máis elevadas: en España, en termos relativos, a diferenza entre o salario medio anual dos homes e o das mulleres alcanza o máximo nos tres primeiros anos da década (48%), mentres que en Galicia ese máximo sitúase en torno ao 37% neses mesmos anos. Estas diferenzas van diminuindo ao longo do período ata acadar o 29% tanto en Galicia como en España. Ademais, se se examinan as diferenzas de nivel por sexo, obsérvase que estas son moito máis pronunciadas nos homes que nas mulleres. É dicir, o salario medio das mulleres galegas, aínda que é máis baixo que o español, aproxímase máis ao da media de España que no caso dos homes.

Gráfico 12- Salario medio anual segundo o sexo. España e Galicia. 2000-2013

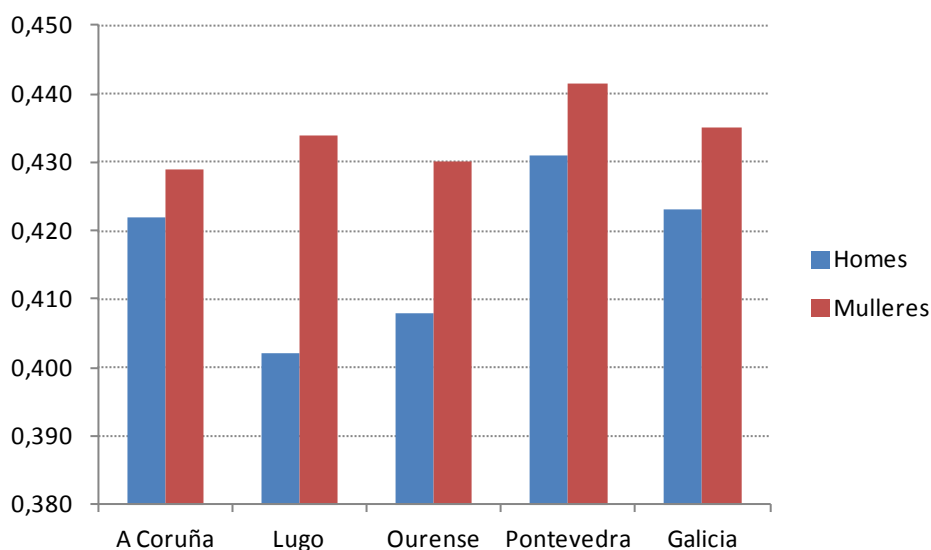

Fonte: AEAT. Trabajo y pensiones en las fuentes tributarias

Co número de persoas asalariadas e a masa salarial por tramos de salario, calcúlase o índice de Gini para medir o grao de desigualdade dos ingresos procedentes de salarios por sexo para Galicia e as catro provincias.

Como se deduce do Gráfico 13 referido ao ano 2013, a desigualdade nos ingresos por salarios é maior nas mulleres que nos homes nas catro provincias. Ou dito doutro modo, na poboación feminina as diferenzas salariais son máis amplas que na poboación masculina. As máis elevadas danse en Lugo e en Ourense.

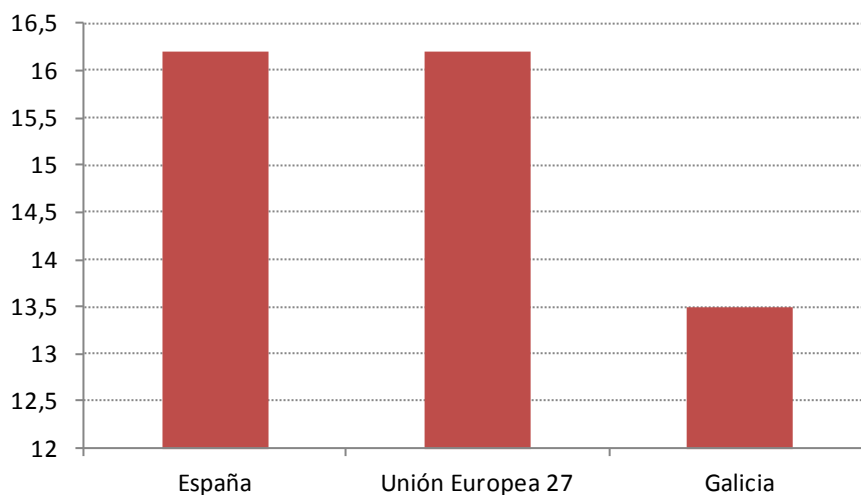
Gráfico 13- Índice de Gini segundo o sexo. Galicia e provincias. Ano 2013

Fonte: AEAT. Trabajo y pensiones en las fuentes tributarias

A fenda salarial é un indicador que representa a diferenza entre a ganancia media por hora dos homes e a ganancia media por hora das mulleres como porcentaxe da ganancia media por hora dos homes. No ano 2010 a fenda salarial en Galicia foi do 13,5%. Isto significa que os homes gañaban un 13,5% máis que as mulleres. A fenda salarial en Galicia situouse nese ano por debaixo da da UE27, que alcanza o valor do 16,2% e da de España, que presenta o mesmo valor que a UE27.

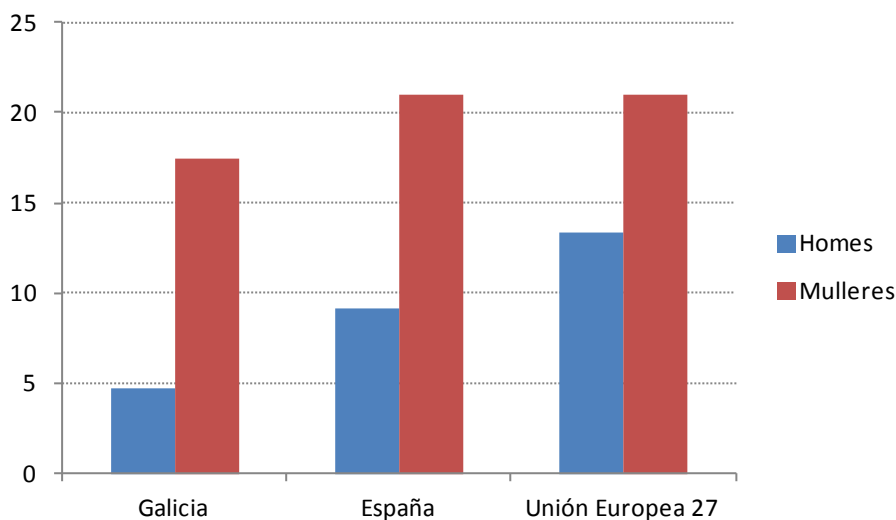
Gráfico 14- Fenda salarial. Ano 2010

Fonte: IGE. Elaboración propia a partir dos microdatos da Encuesta de Estructura Salarial elaborada polo INE; Eurostat/ SES: EU Structure of earnings survey

No ano 2010, a porcentaxe de asalariadas galegas con salarios baixos era do 17,4% fronte ao 4,7% dos homes. Ademais, estas porcentaxes son superiores ás rexistradas no ano 2006, no que a porcentaxe de asalariadas con salarios baixos era do 13,9% fronte ao 4% dos homes.

Gráfico 15- Porcentaxe de asalariados con salarios baixos. Ano 2010

Fonte: IGE. Elaboración propia a partir dos microdatos da Encuesta de Estructura Salarial elaborada polo INE; Eurostat/ SES: EU Structure of earnings survey

Por outro lado, tamén hai que considerar que o xeito diferente en que mulleres e homes asumen e afrontan as responsabilidades familiares é un dos factores que condiciona

o acceso (e as condicións de acceso) da muller ao mercado laboral. En xeral as mulleres continúan a ser as que de xeito maioritario se ocupan das labores de coidado e atención a fillos e fillas así como ás persoas maiores dependentes. Tamén dedican máis tempo ás actividades propias do fogar.

Gráfico 16- Tempo medio dedicado a actividades de fogar e familia polas persoas que realizan a actividade. Galicia. (INE. Enquisa de emprego do tempo 2009-2010)

En Galicia, o 94,1% das mulleres realizan tarefas domésticas e ocúpense do coidado de nenos/as, maiores e persoas dependentes durante 4 horas e 31 minutos diarios, fronte ao 70,6% dos homes que dedican en promedio 2 horas e 40 minutos.

En xeral os varóns empregan máis tempo para o traballo remunerado, traballo voluntario e reunións, aficións e informática, estudos e deportes e actividades ao aire libre.

III.6. INCLUSIÓN SOCIAL E REDUCIÓN DA POBREZA

O indicador denominado “en risco de pobreza ou exclusión social “ refírese a aquelas persoas que están nalgunha das seguintes situacións:

- En risco de pobreza: o ingreso por unidade de consumo está por debaixo do 60% da mediana dos ingresos por unidade de consumo.
- En carencia material severa.

- Persoas de 0 a 59 anos que viven en fogares sen ingresos de traballo ou con baixa intensidade de ingresos de traballo, é dicir, onde o número de días que os adultos de 18 a 59 anos dese fogar tiveron ingresos por traballo supón ata o 20% do número total de días que poderían telos durante o ano anterior.

O risco de pobreza ou exclusión social materialízase de forma distinta no territorio español, cunha marcada concentración no suroeste peninsular e en Canarias.

No caso de Galicia a taxa de risco de pobreza ou exclusión social situouse en 2013 no 22,8%, case 6,4 puntos porcentuais por debaixo da española, que para o mesmo período foi do 29,2%.

No ano 2013, a porcentaxe de persoas que viven en fogares con carencia material severa en Galicia (5,9%), é 1,2 puntos máis baixo que en España no mesmo período (7,1 %)

A porcentaxe de persoas de 0 a 59 anos que viven en fogares con baixa intensidade de ingresos de traballo (13,7 %) é 4 puntos inferior a España (17,1%).

As diferenzas por xénero tamén se manifestan neste ámbito:

- As mulleres con discapacidade, estranxeiras ou maiores de 45 anos presentan maiores dificultades de acceso ao emprego e condicións laborais máis precarias.
- Soamente no rango de idade de 50 a 64 anos o taxa de risco de pobreza das mulleres é inferior á dos homes.

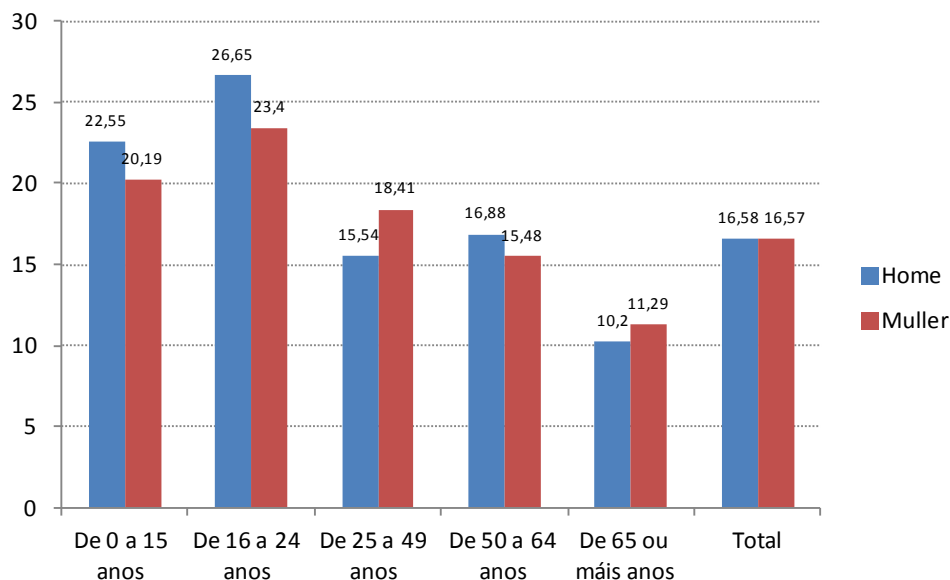
A taxa de risco de pobreza de Galicia situouse no período 1999-2010 en torno ao 14% da poboación, experimentando unha suba de aproximadamente un punto porcentual anual en 2011 e 2012. No ano 2013, o 16,6% da poboación atopábase en risco de pobreza, 5,6 puntos por debaixo do de España para ese período (22,2%).

Hai unha maior incidencia do incremento da taxa de risco de pobreza na poboación nova, nos fogares con nenos/as ao seu cargo, así como na poboación estranxeira.

O 20,8% dos fogares con nenos/as a cargo está nunha situación de pobreza, que ademais aumenta segundo o número de menores. Ademais, case a metade dos fogares monoparentais (maioritariamente encabezados por mulleres) atópanse en situación de pobreza.

Tendo en conta a idade, o Gráfico 17 amosa que o grupo de idade de 16 a 24 anos é o que presenta unha taxa de risco de pobreza máis elevada, lixeiramente superior na mocidade. Ao contrario, os maiores de 65 anos son os que teñen unha taxa máis reducida. En media, as mulleres presentan unha taxa moi similar á dos homes.

Gráfico 17.- Taxa de risco de pobreza por sexo e idade. Galicia. Ano 2013

Fonte: IGE. Enquisa estrutural a fogares

III.7. SAÚDE

O coñecemento do estado de saúde da poboación e o seu modo de enfermarse, a identificación das súas necesidades e demandas e a atención á saúde, deben estar presentes no deseño das políticas, dos programas e dos servizos sanitarios, visibilizando os problemas de saúde que afectan a mulleres e homes de xeito diferenciado.

As investigacións e estudos realizados nas últimas décadas permitiron coñecer que mulleres e homes enferman e morren por causas diferentes. Así, nos países industrializados, as mulleres viven máis anos que os homes pero con peor calidade de vida, xa que presentan con maior frecuencia enfermidades de carácter crónico debilitante, como a diabetes ou a artrose.

Como se comentou no apartado I, no ano 2013 a esperanza de vida ao nacer sitúase en Galicia en 82,6 anos, lixeiramente superior á rexistrada no ano anterior (82,4). A esperanza de vida ao nacer das mulleres acadou neste ano o valor de 85,6 e supera en 6,1 anos á dos homes, que se situou en 79,5 anos.

En 2013, o 61,5% das defuncións rexistradas en Galicia foron por enfermidades do sistema circulatorio e por tumores. Entre as mulleres, a principal causa de morte foron

as enfermidades do sistema circulatorio, que representaron o 37,8% das defuncións femininas. Nos homes, son os tumores a principal causa de morte e supuxeron o 33,8% das defuncións masculinas. Dentro deste grupo, os tumores da tráquea, dos bronquios e do pulmón son os máis frecuentes. O 8,1% das defuncións de homes ocorridas en 2013 debéronse a esta causa.

Táboa 14.- Defuncións segundas as principais causas de morte. Galicia. Ano 2013

	Total	% Mulleres	Variación interanual (%)
Total enfermidades	30.433	50	-1,4
Enfermidades do sistema circulatorio	10.264	56	-0,2
Tumores	8.442	39	0
Enf. do sistema respiratorio	3.228	45,9	-8,7
Trastornos mentais e do comportamento	1.781	66	0,6
Enf. do sistema dixestivo	1.480	47,6	-2,5
Enf. do sistema nervioso e dos órganos dos sentidos	1.288	60,8	-8,5
Causas externas de mortalidade	1.121	35,7	4,8
Enf. do sistema xenitoruinario	978	61,2	6,8
Síntoma/signos/achados anormais, ncop.	485	61,9	-2,6
Enf. endócrinas, nutricionais e metabólicas	483	43,1	-15
Enf. infecciosas e parasitarias	375	50,7	-8,1
Outras causas	508	63,6	12,1

Fonte: INE. Defunciones según la causa de muerte

No ano 2013, máis da metade das altas hospitalarias (51,2%) corresponden a mulleres, aínda que si se exclúen as producidas polo embarazo, parto e puerperio, a porcentaxe de altas suporía o 46,5%.

Nas mulleres as enfermidades circulatorias foron o motivo máis frecuente de ingreso (12 de cada 100 altas), seguidas das enfermidades do aparato dixestivo (10 de cada 100) e respiratorio (10 de cada 100).

Táboa 15.- Enfermos dados de alta segundo a diagnose. Galicia. Ano 2013

	Total	Homes	Mulleres	% Mulleres
Diagnóstico definitivo	291.624	142.372	149.252	51,2
II. Tumores	30.438	16.086	14.352	47,2
VII. Aparello circulatorio	40.580	22.889	17.691	43,6
VIII. Aparello respiratorio	36.309	20.948	15.361	42,3
IX. Aparello dixestivo	35.871	20.395	15.476	43,1
XI. Complicacións do embarazo, parto e puerperio	25.326	..	25.326	100,0
XVII. Traumatismos e envelenamentos	28.509	15.018	13.491	47,3
Outras causas	94.591	47.036	47.555	50,3

Fonte: INE. Encuesta de morbilidad hospitalaria

III.8. EDUCACIÓN E APRENDIZAXE PERMANENTE

A educación é un dos factores que máis inflúe no avance e progreso de persoas e sociedades. Ademais de proveer coñecementos, a educación permite acadar mellores niveis de benestar social e de crecemento económico, reduce as desigualdades económicas e sociais, permite o acceso a mellores niveis de emprego e impulsa a ciencia, a tecnoloxía e a innovación.

Ainda que a educación sempre tivo gran importancia para o desenvolvemento, isto ten máis relevancia hoxe debido ao gran avance da ciencia e da tecnoloxía e as súas aplicacións na sociedade.

Nas economías modernas o coñecemento é un factor clave para a produción. As sociedades que máis teñen avanzado no económico e no social son as que basearon o seu progreso no coñecemento, tanto no que se transmite coa escolarización, como o que se xenera a través da investigación. Da educación, da ciencia e da innovación tecnolóxica dependen, cada vez máis, a produtividade e a competitividade económicas, así como boa parte do desenvolvemento social e cultural.

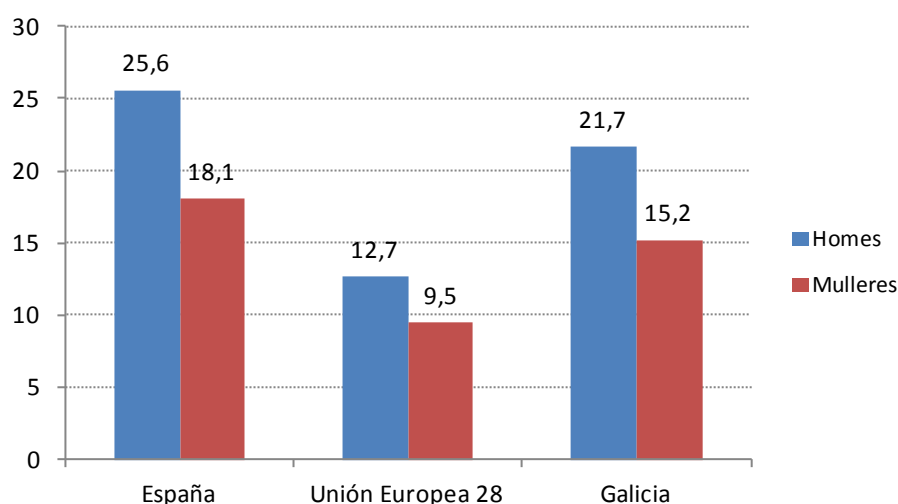
Neste sentido, como sempre que se está a falar de persoas, resulta imprescindible coñecer a diferente situación de partida en que poden estar mulleres e homes:

- As mulleres obteñen mellores resultados educativos e rexistran menores taxas de abandono escolar.
- A elección de itinerarios formativos de estudos superiores teñen un marcado nesgo de xénero.
- As mulleres participan en maior medida en actividades de aprendizaxe permanente.

Os niveis de abandono educativo temperán son menores en Galicia que para o conxunto español, pero en ambos os dous casos superiores aos acadados pola UE 28, tanto para os homes como para as mulleres.

No ano 2014 o abandono educativo temperán situouse en Galicia no 18,5% e no caso das mulleres este indicador obtivo o valor do 15,2% fronte ao 21,7% dos homes.

Gráfico 18- Abandono educativo temperán. Ano 2014

Fonte: IGE-INE. Enquisa de poboación activa; Eurostat/ LFS: EU Labour Force Survey

En Galicia, a porcentaxe de mulleres con nivel de formación alcanzado de educación terciaria é superior á dos homes. Así, no ano 2014 o 34,2% das mulleres galegas de 16 a 64 anos tiñan este nivel de formación; nos homes esta porcentaxe era do 27,9%.

No grupo de idade de 30 a 34 anos, as diferenzas son maiores, e así no ano 2014, en Galicia, a porcentaxe de mulleres deste grupo con educación terciaria acadada o 52,7%, mentres que nos homes é do 35,6%.

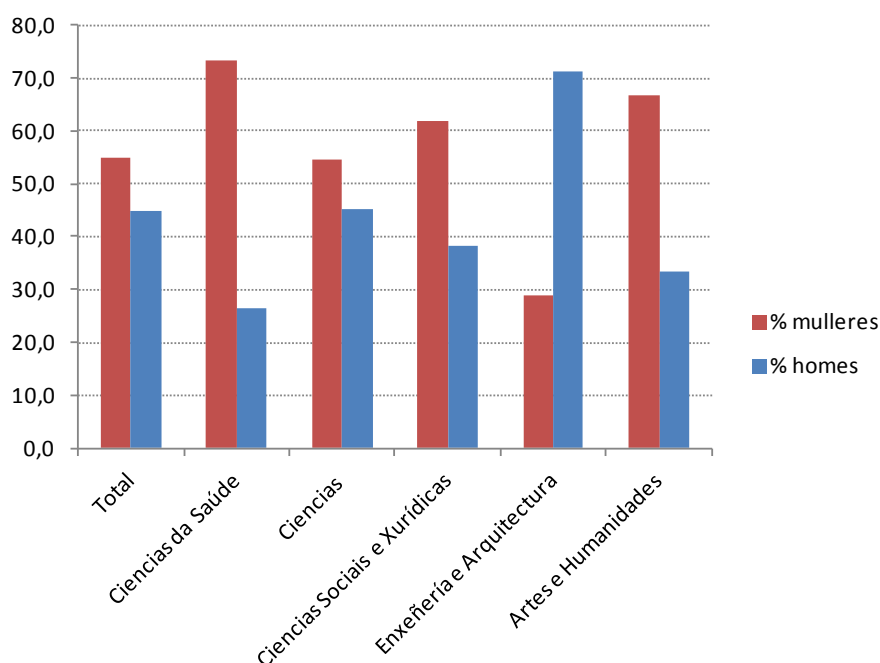
Na Táboa 15 reflíctese a distribución por sexo e área de coñecemento dos e das estudantes que se matricularon nas universidades galegas no curso 2013-2014. A proporción de mulleres matriculadas nas universidades galegas é 10 puntos maior que a dos homes.

Táboa 16.- Estudantes matriculados/as nas universidades galegas segundo a rama de coñecemento e sexo. Curso 2014-2015

	Total	Mulleres	% mulleres
Total	56.160	30.906	55,0
Ciencias da Saúde	9.316	6.839	73,4
Ciencias	4.017	2.198	54,7
Ciencias Sociais e Xurídicas	23.671	14.643	61,9
Enxeñería e Arquitectura	14.684	4.242	28,9
Artes e Humanidades	4.472	2.984	66,7

Fonte: Consellería de Cultura, Educación e Ordenación Universitaria

Gráfico 19.- Estudantes matriculados/as nas universidades galegas segundo a rama de coñecemento e sexo. Curso 2014-2015

Fonte: Consellería de Cultura, Educación e Ordenación Universitaria

O acceso e actual predominio das mulleres na Educación Superior segue marcado pola súa masiva presenza en determinadas ramas de coñecemento, especialmente nas Ciencias da Saúde e a súa escasa presenza na rama máis técnica, enxeñerías e Arquitectura. Esta diferenza na elección de ensinanzas condiciona e limita, en gran medida, a empregabilidade das mulleres no entorno produtivo actual.

Na poboación de 25 a 64 anos, a taxa de actividade das mulleres é inferior á dos homes en todos os niveis de estudos, non obstante as diferenzas neste indicador entre ambos xéneros é maior nos niveis educativos máis baixos.

Por outra parte, ao considerar o grupo de idade de 25 a 34 anos, redúcense as diferenzas na taxa de actividade entre homes e mulleres en todos os niveis de estudos excepto no máis baixo (Educación Primaria e Inferior), no que aumentan.

Hai unha taxa de emprego menor das mulleres, tamén segundo o nivel de formación alcanzado, sendo desfavorable á muller en todos os niveis educativos. A análise da porcentaxe de persoas que teñen emprego en función do nivel de estudos alcanzado na Táboa 18, amosa a existencia dunha correlación positiva entre o nivel de educación e o nivel de empregabilidade ou ocupación das persoas pero con taxas desfavorables para a muller en todos os niveis formativos. Existe unha clara disparidade entre o nivel de estudos que alcanzan as mulleres e as súas perspectivas profesionais.

Táboa 17.- Taxas de actividade da poboación de 25-64 anos, segundo nivel de formación acadado, idade e sexo. Galicia. Ano 2014

	Total		Educación primaria		1ª etapa educación secundaria		2ª etapa educación secundaria		Educación superior	
	25-64	25-34	25-64	25-34	25-64	25-34	25-64	25-34	25-64	25-34
Ambos sexos	78,0	87,8	47,6	59,0	74,2	89,6	82,5	86,3	89,0	90,0
Homes	82,4	89,4	54,7	67,4	81,2	92,7	85,3	86,8	90,6	90,2
Mulleres	73,8	86,3	41,7	50,4	66,0	84,5	79,6	85,6	87,6	89,9

Táboa 18.- Taxas de emprego da poboación de 25-64 anos, segundo nivel de formación acadado, idade e sexo. Galicia. Ano 2014

	Total		Educación primaria		1ª etapa educación secundaria		2ª etapa educación secundaria		Educación superior	
	25-64	25-34	25-64	25-34	25-64	25-34	25-64	25-34	25-64	25-34
Ambos sexos	62,2	65,1	33,6	37,4	55,1	59,0	66,7	66,9	76,3	70,7
Homes	65,8	66,3	37,3	44,0	59,9	62,1	70,1	70,0	79,6	70,7
Mulleres	58,7	63,8	30,4	30,7	49,6	53,9	63,0	63,3	73,6	70,7

Táboa 19.- Taxas de paro da poboación de 25-64 anos, segundo nivel de formación acadado, idade e sexo. Galicia. Ano 2014

	Total		Educación primaria		1ª etapa educación secundaria		2ª etapa educación secundaria		Educación superior	
	25-64	25-34	25-64	25-34	25-64	25-34	25-64	25-34	25-64	25-34
Ambos sexos	25,4	34,9	42,0	57,6	34,6	51,9	23,8	28,9	16,6	27,4
Homes	25,2	34,7	46,5	53,3	35,7	49,3	21,6	23,9	13,9	27,7
Mulleres	25,5	35,1	37,2	64,0	33,1	56,8	26,3	35,3	19,0	27,2

Fonte: IGE-INE. Enquisa de poboación activa

Outro dos aspectos a considerar neste ámbito é a situación de mulleres e homes respecto das actividades de formación permanente, entendendo por aprendizaxe permanen-

te todo tipo de formación realizada ao longo da vida: formación xeral, profesional, persoal, tanto en sistemas formais de educación como a través doutras actividades non formais.

Como medida da formación permanente de adultos considérase a formación realizada nas catro últimas semanas pola poboación de 25 a 64 anos. Refírese tanto ás ensinanzas regradas como ás non regradas. Este indicador é un dos que figuran entre os puntos de referencia para os obxectivos dos sistemas de educación e formación 2020.

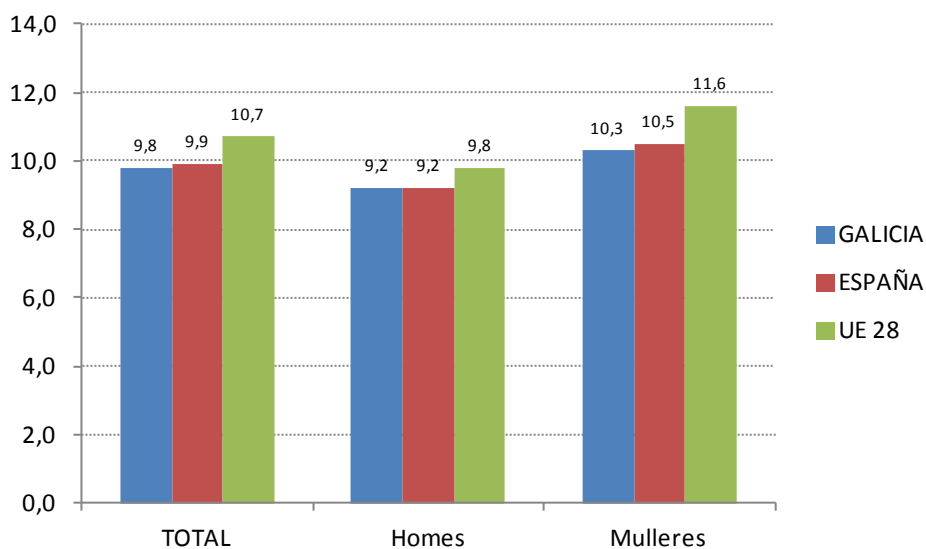
A este respecto cabe sinalar que, no ano 2014 en Galicia, a participación neste tipo de actividades foi máis elevada entre as mulleres que entre os homes, superando as primeiras aos varóns en 1 punto porcentual. Tanto en España como na UE 28, aínda que a participación na formación permanente é maior que en Galicia, persisten as mesmas diferenzas por sexo que se observaron no caso galego.

Táboa 20.- Porcentaxe de persoas de 25 a 64 anos que participaron nalgunha actividade de formación permanente. Ano 2014

	TOTAL	Homes	Mulleres
GALICIA	9,8	9,2	10,3
ESPAÑA	9,9	9,2	10,5
UE 28	10,7	9,8	11,6

Fonte IGE-INE. Enquisa de poboación activa; Eurostat/ LFS: EU Labour Force Survey

Gráfico 20.- Porcentaxe de persoas de 25 a 64 anos que participaron nalgunha actividade de formación permanente. Ano 2014

III.9. VIOLENCIA DE XÉNERO

O último apartado desta análise de contexto, dedícase á violencia de xénero que constitúe a manifestación máis extrema da desigualdade entre mulleres e homes e contra a que resulta necesario intervir con accións de prevención, sensibilización, formación e educación e atención directa e protección das vítimas de violencia de xénero.

Segundo os datos dos que dispón o punto de coordinación das ordes de protección de Galicia (PCOP) dependente da Secretaría Xeral da Igualdade, actualmente están vixentes en Galicia 5.759 ordes de protección a vítimas de violencia de xénero.

Tal e como se mostra na Táboa 20, no ano 2014 solicitáronse en Galicia 1.327 ordes de protección e acordáronse o 62,5% das mesmas.

Táboa 21.- Ordes de protección solicitadas nos Xulgados de violencia sobre a Muller

	2010	2011	2012	2013	2014
España					
Ordes de protección solicitadas	37.908	35.813	34.556	32.831	33.167
Porcentaxe de ordes de protección acordadas	67,3	65,8	61,5	58,9	56,6
Galicia					
Ordes de protección solicitadas	1.342	1.249	1.443	1.490	1.327
Porcentaxe de ordes de protección acordadas	60,7	63,9	63,2	59,4	62,5

Fonte: Consejo General del Poder Judicial. Extraído de http://www.poderjudicial.es/cgpj/es/Poder_Judicial

No ano 2014 en Galicia producíronse 5.209 denuncias por violencia de xénero, o que supón unha taxa de 3,7 denuncias por mil mulleres, o dato máis alto no período 2010-2014.

Táboa 22.- Denuncias por violencia de xénero no período 2010-2014.

	2010	2011	2012	2013	2014
España					
Número de denuncias	134.105	134.002	128.543	124.894	126.742
Taxa por millón de mulleres	5.694	5.663	5.421	5.279	5.366
Galicia					
Número de denuncias	5.270	5.153	4.788	5.174	5.209
Taxa por mil mulleres	3,7	3,6	3,4	3,6	3,7

Fonte: Consejo General del Poder Judicial

No ano 2014 en Galicia morreron 6 mulleres por violencia de xénero a mans da súa parella ou exparella, 3 máis que no ano 2013 e que fai que a taxa por millón de mulleres acade o valor de 4,22, dato superior ao do ano 2013 e ao dato de España.

Táboa 23.- Mulleres mortas por violencia de xénero a mans da súa parella ou exparella

	2010	2011	2012	2013	2014
España					
Número	73	61	52	54	54
Taxa por millón de mulleres	3,07	2,55	2,17	2,26	2,27
Galicia					
Número	2	3	4	3	6
Taxa por millón de mulleres	1,38	2,07	2,78	2,10	4,22

Fonte: Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad, INE. Padrón municipal de habitantes

En 2013, a Xunta de Galicia aprobou o Acordo polo que se aproba o Protocolo para o exercicio da acción popular por parte da Administración xeral da Comunidade Autó-

noma de Galicia nos procedementos penais en casos de morte por causa de violencia de xénero. No ano 2014, a Xunta de Galicia personouse en tres dos casos con resultado de morte; Nos outros tres, non procedeu instar a personación por terse producido o suicidio do agresor

Táboa 24.- Personación da Xunta de Galicia como acción popular nos casos de mortes por violencia de xénero

Personación da Xunta de Galicia como acción popular nos casos de mortes por violencia de xénero

1º semestre de 2014	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Total	Total Personacións Xunta
Personación	1	1	0	1	3	5

Fonte: Secretaría xeral da Igualdade e Ministerio de Sanidade, Servizos Sociais e Igualdade

A rede de centros de acollida da comunidade autónoma tivo en 2014 unha ocupación media do 63,1%, e o tempo de estancia das usuarias situouse maioritariamente entre os 76 e os 180 días.

Táboa 25.- Usuarias e ocupación media da rede de centros de acollida

Nº persoas usuarias no ano 2014			
Localidade	Mulleres	Menores	% media ocupación da RGA
A Coruña	29	31	69,1%
Lugo	7	2	16,7%
Ourense	25	24	87,0%
Culleredo	6	2	78,3%
Ferrol	22	23	64,5%
Total media de ocupación	89	82	63,1%

Fonte: Secretaría xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Completando esta rede de acollida, en xuño de 2014 iniciou as súas actividades o Centro de Recuperación Integral para mulleres que sofren violencia de xénero (CRI), cun horario amplo e flexible para así poder cubrir as necesidades das mulleres e das súas fillas e fillos, e para atender á conciliación da vida laboral, persoal e familiar das persoas usuarias. No ano 2014 (entre xuño e decembro), 28 persoas recibiron algún tipo de atención no CRI.

Táboa 26.- Persoas usuarias do CRI

2014	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	TOTAL
Mulleres	8	1	0	5	14
Menores	8	1	0	5	14
Persoas dependentes	0	0	0	0	0
TOTAL	16	2	0	10	28

Fonte: Secretaría xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Dentro dos programas de atención psicolóxica, durante o ano 2014 recibiron atención un total de 355 persoas (víctimas de violencia e persoas do seu entorno familiar) e participaron na intervención 124 profesionais da psicoloxía.

Táboa 27.- persoas usuarias dos programas de atención psicolóxica

A Coruña	Mulleres	144
	Menores	43
	Persoas dependentes	5
Lugo	Mulleres	31
	Menores	20
	Persoas dependentes	1
Ourense	Mulleres	15
	Menores	1
	Persoas dependentes	0
Pontevedra	Mulleres	62
	Menores	29
	Persoas dependentes	4

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Durante ese mesmo período, o programa “Abramos o círculo” para a atención psicolóxica especializada e apoio a homes que adoptan actitudes inadecuadas nas relacións coa súa parella, coa súa familia, e que desexan adquirir novos modos de comportamentos exentos de agresividade, prestou atención a 93 homes e participaron na intervención 76 profesionais da psicoloxía.

Táboa 28.- homes participantes no programa "Abramos o círculo"

Beneficiarios			
A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra
45	1	3	44
Total: 93			

Fonte: Secretaría Xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Por outra banda, polo que se refire ao servizo ATENPRO para vítimas de violencia de xénero, dependente do Ministerio de Sanidade, Servizos Sociais e Igualdade, a través da Delegación do Goberno para a Violencia de Xénero, que é unha modalidade baseada en tecnoloxías de comunicación telefónica móbil e de telelocalización telefónica que ofrece ás vítimas da violencia de xénero que contan cunha orden de protección ou medida de afastamento, unha atención inmediata e a distancia, asegurando unha resposta rápida ás eventualidades que poidan acontecerlles as 24 horas do día, os 365 días do ano e independentemente do lugar onde se atopen, a continuación recóllese a evolución das cifras de usuarias deste servizo no ano 2014.

Táboa 29.- Usuarias ATEMPRO 2014

	Altas 2014	Baixas 2014	Altas a 31 de decembro de 2014
A Coruña	149	162	272
Lugo	9	10	26
Ourense	9	22	23
Pontevedra	69	65	115
Total	216	259	436

Fonte: Ministerio de Sanidade, Servizos Sociais e Igualdade. Delegación do Goberno para a violencia de xénero

En Galicia funciona ademais o teléfono da muller, 900 400 273, que é gratuíto, anónimo, funciona as 24 horas do día e ten cobertura para toda a Comunidade Autónoma. Está atendido por un equipo multidisciplinar, coordinado cos diferentes profesionais de toda Galicia, de forma que calquera muller poida facer unha consulta, tanto en horario laborable como en horario nocturno e en días non laborables ao longo de todo ano. En 2014 atendeu un total de 4.870 chamadas. Este teléfono atópase conectado co teléfono nacional de violencia de xénero 016, e todas as chamadas recibidas no 016 e efectuadas dende Galicia, son derivadas automaticamente ao teléfono da muller 900 400 273.

ANÁLISE DO IMPACTO DE XÉNERO DOS DIFERENTES PROGRAMAS DE GASTO

IV. ANÁLISE DO IMPACTO DE XÉNERO DOS DIFERENTES PROGRAMAS DE GASTO

Neste apartado analizaranse en formato informe, por seccións orzamentarias, os obxectivos e actuacións que os distintos programas orzamentarios xestionados polas consellerías fixaron para o orzamento 2016, centrándonos naquelas accións que poden ter vinculación coa consecución do obxectivo de igualdade de oportunidades entre mulleres e homes .

IV.1. PRESIDENCIA DA XUNTA DE GALICIA

En xeral, as competencias da Presidencia teñen un marcado carácter institucional no desenvolvemento da súa acción política e administrativa polo que algúns dos seus programas de gasto non identifican obxectivos ou impacto en materia de xénero por dedicarse a financiar a propia actividade da persoa titular da Presidencia da Xunta no que se refire ás súas relacións institucionais e protocolarias e/ou ao funcionamento normal e diario das unidades administrativas adscritas. Polo tanto, os ditos programas non serán obxecto de análise.

PROGRAMA 461A-COBERTURA INFORMATIVA E APOIO Á COMUNICACIÓN SOCIAL

Este programa serve de apoio aos medios de comunicación, a través de proxectos que estimulen o uso da lingua galega nos medios, a promoción dos valores e a imaxe de Galicia e a divulgación da acción institucional da Xunta

A Secretaría Xeral de Medios ten entre outras competencias, segundo se recolle no Decreto 88/2013, do 30 de maio, de estrutura orgánica dos órganos superiores e de dirección dependentes da Presidencia da Xunta de Galicia, as seguintes:

- Coordinación da política de imaxe e publicidade institucional da Xunta de Galicia, dirixindo e coordinando as actividades que neste sentido leven a cabo en todos os sectores e medios de comunicación social.
- A dirección e coordinación das actuacións en materia de comunicación audiovisual e multimedia e todos os aspectos que deriven da aplicación destas tecnoloxías no ámbito da comunicación.

No exercicio destas competencias, a Secretaría Xeral de Medios ten en conta e incorpora a perspectiva de xénero ao establecer nos convenios que asina este órgano

superior unha cláusula de obrigado cumprimento que elimina os anuncios que poidan supoñer unha imaxe negativa ou discriminatoria das mulleres.

Por outra banda, ten en conta a importancia de incidir na sensibilización e concienciación da sociedade e por iso inclúe na súa programación anual de campañas institucionais, as temáticas específicas de promoción da igualdade e loita contra a violencia de xénero.

Ademais, organiza anualmente xornadas destinadas os e as profesionais dos medios de comunicación sobre o tratamento das novas relacionadas coa igualdade e a violencia de xénero.

PROGRAMA 461B-RADIODIFUSIÓN E TVG

Este programa de gasto ten como obxectivo a mellora de infraestruturas, sistemas, equipos e servizos de telecomunicacións para a radiodifusión, a televisión ou outros servizos de comunicacións oficiais.

Trátase de dotar de medios económicos complementarios á Corporación Radio e Televisión de Galicia, S.A. co fin de dar viabilidade ao funcionamento das actividades que lles son propias, así como facilitarlle os medios materiais e técnicos suficientes para manter operativas as redes de televisión e radio institucionais e lograr unha cobertura de recepción que chegue a todo o territorio de Galicia.

Aínda que non se trata de actuacións que vaian ter incidencia directa sobre a igualdade de mulleres e homes, dado que os medios de comunicación teñen unha importancia fundamental á hora de transmitir ideas e imaxes á sociedade, sí que resulta fundamental integrar de xeito efectivo a perspectiva de xénero en todas as accións que se desenvolvan.

Neste sentido, hai que salientar que odas as actuacións previstas incorporan o enfoque integrado de xénero como unha intervención transversal que pretende transformar o conxunto da organización nunha estrutura máis igualitaria e isto incide en todas as áreas: programación e contidos, produción de informativos, comercial e publicidade, recursos humanos e medios. Por isto, existe dentro do Consello de Administración da corporación unha comisión de contidos e igualdade así como un proxecto de igualdade corporativo.

Ademais, a Corporación Radio e Televisión de Galicia, colabora de xeito habitual coa Secretaría Xeral da Igualdade, co obxecto de reforzar a integración do principio de transversalidade de xénero e conseguir unha maior eficiencia na intervención a favor da igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, xa que, pola súa implantación en Galicia, é o medio idóneo para a difusión das accións de información, divulgación e sensibilización dirixidas á sociedade galega en xeral

A través desta colaboración, a Corporación Radio Televisión de Galicia SA asume os seguintes compromisos:

1. Potenciar a visibilidade e audibilidade das mulleres dentro da programación de TVG, SA .
2. Utilizar unha linguaxe e/ou imaxes non sexistas, especialmente no ámbito da publicidade.
3. Prestar atención informativa ou dar cobertura a iniciativas que se promovan dende a Secretaría Xeral da Igualdade, como a conmemoración do Día Internacional para a eliminación da violencia de xénero e o Día Internacional da Muller.
4. Incluír o número de teléfono de información ás mulleres nos programas, reportaxes e/ou espazos relacionados co ámbito da promoción da igualdade e da loita contra a violencia de xénero.
5. Prestar especial atención, dentro dos espazos informativos, ás novas relativas aos delitos producidos por causa da violencia de xénero, incluíndo o número de teléfono de información ás mulleres.
6. Promover a creación de grupos de traballo, conxuntamente coa Secretaría Xeral da Igualdade, para o tratamento axeitado dos temas relacionados coa igualdade e coa loita contra a violencia de xénero na programación de TVG, SA.
7. Facer uso da información contida na base de datos "mulleres expertas" aos efectos de favorecer a visibilidade da actividade profesional feminina en todos os ámbitos.
8. Promover espazos sobre xénero, ciencia e tecnoloxía.

A corporación tamén participa de xeito activo (mediante unha persoa representante) no Observatorio galego de violencia de xénero así como na Comisión asesora de publicidade non sexista que ten como finalidade asesorar e orientar para diminuír o sexismo nas imaxes publicitarias e para incorporar accións positivas que cooperen á erradicación de todo tipo de discriminación por razón do sexo das persoas.

PROGRAMA 312C-SERVIZOS SOCIAIS RELATIVOS ÁS MIGRACIÓNS

Este programa de gasto trata de paliar as situacións graves de carencia e desprotección en amplos sectores da poboación galega residente no exterior, en especial naqueles colectivos cunha demanda dunha atención específica de carácter sanitario, farmacéutico e de asistencia social, ou naqueles países que están a atravesar unha difícil situación socioeconómica.

Ademais, trata de apoiar ás entidades asociativas asentadas fóra do territorio de Galicia, de cara a conseguir a súa preservación, colaborando coas actuacións que realizan estas nas áreas sociais, asistenciais, formativas, culturais, informativas, de xuventude, e con-

tribuindo ao mesmo tempo á promoción e sustentabilidade do seu patrimonio de valor histórico, documental, cultural, artístico e arquitectónico.

Tamén contribúe a paliar as situacións de necesidade económica derivadas do proceso de retorno das persoas galegas retomadas, así como a fomentar á súa integración socio-laboral na comunidade autónoma.

En todas as actuacións que se desenvolven, tense en conta a Lei 7/2013, do 13 de xuño, da galegitude, que recolle expresamente actuacións no ámbito da igualdade de xénero entre as mulleres e os homes galegos residentes no exterior.

Os datos do INE a 1 de xaneiro de 2015, relativos ao padrón de españois residentes no estranxeiro (PERE), indican que este colectivo está formado por un 51% de mulleres, polo que pode deducirse que moitas das accións que a Secretaría Xeral de Emigración vai desenvolver no marco deste programa de gasto terán as mulleres como beneficiarias potenciais.

Polo que se refire ao número de persoas retomadas, os datos do INE referidos a 2014 indican que as mulleres representan o 44% sobre a cifra total de poboación emigrante retomada.

Este programa de gasto recolle actuacións específicas dirixidas a persoas emigrantes galegas e retomadas para atender ás mulleres vítimas de violencia de xénero e á súa familia, así como de apoio ás mulleres galegas que retomen a Galicia para a súa iniciativa emprendedora no mercado laboral, que faciliten a súa integración socio-laboral.

Ademais, respectando a soberanía das entidades galegas no exterior, tratarase de conseguir a integración e a participación efectiva das mulleres no vida asociativa e directiva destas entidades. Con esta mesma finalidade, no órgano colexiado de representación e de participación das comunidades galegas asentadas no estranxeiro inclúese unha persoa representante do departamento con competencias en materia de igualdade, e débese salientar tamén que na actual Comisión Delegada do Consello de Comunidades Galegas, é significativa a presenza de dúas mulleres en representación das directivas das institucións do exterior, facendo visible á muller no ámbito da diáspora.

Por outra banda, os datos das accións que se financian desagreganse por sexo o que permite coñecer o diferente impacto que poidan ter en mulleres e homes (% de mulleres e homes que participan nas accións de formación, culturais e de reencontros, % de mulleres e homes nos órganos de decisión das comunidades galegas, nº de mulleres vítimas de violencia de xénero beneficiarias das axudas, nº de obradoiros con contidos de igualdade, nº de mulleres retomadas que participan en actividades formativas, etc).

Coas accións que se desenvolven cabe esperar que se avance cara a unha diminución da fenda de xénero na participación das mulleres nos órganos de decisión das entidades

asociativas galegas do exterior, así como unha maior integración das mulleres galegas retomadas a través das accións de formación, información e inserción laboral.

PROGRAMA 441A-PROMOCIÓN DA ACTIVIDADE DEPORTIVA

As actuacións que se financian dentro deste programa de gasto teñen como fío condutor o fomento da práctica do deporte e da actividade física na Comunidade Autónoma de Galicia, elementos imprescindibles para mellorar a calidade de vida da cidadanía galega, así como para o crecemento do deporte na Comunidade Autónoma e para o desenvolvemento do seu tecido deportivo, a través da coordinación institucional e cuns claros obxectivos en materia de saúde, benestar e actividade física, apoio ao tecido deportivo e infraestrutura deportiva.

Dende o punto de vista da igualdade, salienta que a Lei 3/2012, do 2 de abril do deporte de Galicia establece o dereito de toda a cidadanía a coñecer e a practicar deporte de forma libre, voluntaria e democrática, en termos de igualdade e sen discriminación ningunha (artigo 3 letra a), así como a integración, no exercicio das competencias atribuídas á Administración autonómica, da dimensión da igualdade de oportunidades entre as mulleres e os homes, evitándose calquera elemento de discriminación directa ou indirecta (art. 5.3).

En 2015, a Secretaría Xeral da Igualdade e a Secretaría Xeral para o Deporte subscribiron un manifesto pola igualdade e pola erradicación da violencia de xénero no deporte no que se recolle que o deporte desempeña un papel fundamental no desenvolvemento da sociedade e, grazas ao seu potencial educativo, é necesario aproveitar e orientar esta influencia cara á consecución da tolerancia, da igualdade e da non violencia como valores que marquen o camiño a seguir, tanto na sociedade en xeral como no mundo do deporte en particular.

Recóllense como necesarias as seguintes actuacións:

En termos xerais, para todos os entes que conforman o sistema deportivo de Galicia:

- Afrontar e fomentar a diversidade social existente ofrecendo actuacións capaces de promover a integración e a igualdade, mellorando a convivencia entre os diferentes sectores e tamén dentro de cada un deles.
- Proporcionar unha base sólida de información, reflexión e orientación sobre xénero e igualdade nos diferentes colectivos do ámbito deportivo, centrada na orixe, influencia e consecuencias do arraigo de estereotipos de xénero.
- Incluír nas políticas de xestión da actividade física e o deporte o principio democrático de igualdade de xénero, garantindo unha participación na que mulleres e homes desempeñen as súas funcións e elixan os seus camiños libremente e en igualdade de condicións.

- Fomentar as relacións igualitarias dende un ambiente de colaboración e participación entre ambos sexos, promovendo, nunha convivencia plural, a concordancia de xénero, buscando a equidade e respectando as diferenzas.
- Incrementar e fomentar a concienciación e a sensibilización fronte á violencia de xénero, promovendo a aplicación de accións para previr a violencia contra as mulleres e o acoso sexual no ámbito deportivo.
- Fomentar a difusión das campañas e recursos existentes no ámbito da violencia de xénero. Promover o valor igualitario de todas as persoas, independentemente dos antecedentes sociais e sen distinción de sexo, orixe étnica, relixión e outras crenzas, orientación sexual e deterioro da capacidade funcional, así como promover a coeducación, a integración e a solidariedade con persoas débiles e vulnerables.
- Difundir o emprego dunha linguaxe non sexista nin discriminatoria no seo das relacións e convivencia dentro dos distintos entes que conforman o tecido deportivo na nosa sociedade, evitando estereotipos sexistas e discriminatorios.
- Garantir o acceso en termos de igualdade e non discriminación aos colectivos directamente implicados na actividade física e o deporte, como adestradores/as, árbitros/as, xuíces/as, directivos/as, representantes federativos/as ou deportistas.
- Formar con perspectiva de xénero e en igualdade de oportunidades as persoas profesionais da actividade física e do deporte en todos os niveis educativos e profesionais co fin de promover a incorporación de rapazas e rapaces a todo tipo de actividade deportiva sen estereotipo de xénero.

No ámbito concreto do deporte base:

- Aumentar a autoestima dos nenos e das nenas, buscando actuacións de convivencia entre ambos os sexos, baseada sempre na igualdade e no recoñecemento e respecto mutuo.
- Substituír a violencia polo diálogo na resolución de conflitos entre nenos e nenas, establecendo accións formativas que integren o principio de igualdade de oportunidades entre mulleres e homes e a prevención da violencia de xénero e do acoso sexual no ámbito deportivo.
- Promover a educación de nenos e nenas a través da práctica da actividade física e do deporte como base para acadar un desenvolvemento social baseado na igualdade, para o que se fomentará a práctica deportiva conxunta no deporte base.

En termos concretos, para o ámbito do deporte de alto rendemento:

- Garantir o principio de igualdade de oportunidades para permitir ás mulleres acadar o seu potencial de actuación deportiva, asegurándolles que todas as acti-

vidades e todos os programas encamiñados ao rendemento deportivo teñan en conta as súas necesidades específicas.

- Asegurar que as oportunidades de competir, os premios, o recoñecemento, o patrocinio, a promoción e as outras formas de apoio, sexan provistos xusta e equitativamente tanto ás mulleres como aos homes.
- Promover a repercusión social da alta competición deportiva feminina, xa que na actualidade, os fenómenos sociais de masas de afección deportiva están centrados no espectáculo deportivo masculino.

A Secretaría Xeral para o Deporte comprométese á realización de actividades concretas dirixidas á aplicación efectiva deste manifesto, como poden ser, entre outras posibles:

- No ámbito das axudas aos clubs deportivos e ás agrupacións deportivas escolares de Galicia, incluír as actuacións realizadas por estas entidades no ámbito deste manifesto, como criterio obxectivo de baremación na consecución de axudas e subvencións e nos termos que se determinen en cada convocatoria.
- No ámbito das axudas ás federacións deportivas de Galicia, solicitarlles a inclusión de actuacións concretas no ámbito deste manifesto como parte necesariamente integrante do proxecto deportivo anual de cada federación deportiva. Estas actuacións valoraranse na determinación da subvención anual a conceder

Por outra banda, entre as actividades que financia este programa de gasto que poden ter incidencia directa na redución das diferenzas entre mulleres e homes e que poden servir para crecer en igualdade hai que sinalar as seguintes:

- Programas de Galicia saudable
- Deporte escolar (XOGADE)
- Contratos de patrocinio a clubs de alto nivel. Na tempada 2014/2015 beneficiáronse 46 equipos femininos (fronte aos 40 da tempada anterior) e 10 mixtos, fronte aos 55 equipos masculinos.
- Axudas a deportistas galegos e galegas de alto nivel. O último recoñecemento de deportistas galegos de alto nivel, publicado no diario oficial de Galicia o 23 de xullo de 2015, veu a recoñecer a 107 mulleres deportistas, dun total de 310.

Todas as actuacións que se financian dende este programa de gasto axudan a fomentar a participación activa das mulleres no deporte e a fortalecer a súa imaxe na sociedade.

PROGRAMA 571A-FOMENTO DA SOCIEDADE DA INFORMACIÓN E DO COÑECEMENTO

As actuacións que se prevé financiar dentro deste programa de gasto teñen como finalidade acadar a inclusión da sociedade galega (ciudadanía, administracións públicas, sector empresarial, entidades sen fins de lucro ...) no novo contexto dixital.

No ano 2015 aprobouse a Axenda Dixital de Galicia e durante o ano 2016, darase continuidade ao desenvolvemento e implantación da administración e goberno electrónicos, consolidando a implantación de sistemas xa desenvolvidos e a posta en marcha e dotación de medios para novas actividades no marco do "Plan de Administración e Goberno Dixitais: Horizonte 2020.

A incorporación da tecnoloxía aos procesos administrativos é un medio eficaz para conseguir unha administración mellorada que achegue un valor engadido á sociedade. Segundo a Comisión Europea "a administración electrónica consiste no uso das TIC nas administracións públicas, combinado con cambios organizativos e novas aptitudes, co fin de mellorar os servizos públicos e os procesos democráticos e reforzar o apoio ás políticas públicas"

Segundo os datos do IGE relativos ás persoas que empregaron internet para realizar algún trámite ante a administración nos últimos 12 meses (en relación á poboación que se conectou a internet), as mulleres superan aos homes en 5 puntos, polo que calquera mellora na e-administración podería ter unha maior incidencia nas mulleres.

Por outra banda, non se pode deixar de sinalar que a extensión da e-administración e o uso das TIC tamén pode facilitar o uso do teletraballo entre o persoal das administracións públicas, co que se facilita a conciliación da vida familiar, laboral e persoal.

Ademais, o Plan de Inclusión Dixital que se inclúe neste programa de gasto pode contribuír á redución da brecha dixital de xénero ao facilitar a alfabetización dixital e o acceso á sociedade da información daquelas colectivos máis desfavorecidos (terceira idade, persoas desempregadas ...), prestando especial atención ás mulleres.

Por outra banda, no ámbito sectorial dos servizos sociais, dentro deste programa de gasto continuarase a desenvolver o Plan Trabe que pretende a integración das TIC na xestión dos servizos sociais para mellorar a súa eficiencia e incrementar a súa capacidade, e que en 2016 porá especial énfase no desenvolvemento da Historia Social Única Electrónica, no desenvolvemento dun Sistema Integral de Xestión Centros Sociais, ou no deseño de solucións no Fogar Dixital, polo que tendo en conta que as mulleres seguen a ser de xeito maioritario as que se ocupan das labores de coidado dos nenos e nenas e/ou das persoas maiores no ámbito familiar, e que tamén son mulleres as maiores usuarias dos servizos sociais, calquera avance neste ámbito contribuír á mellorar a súa calidade de vida.

PROGRAMA 761A-COORDINACIÓN E PROMOCIÓN DO TURISMO

Neste programa de gasto inclúense todas as accións que tratan de poñer en valor o Destino Galicia así como a mellora dos servizos turísticos existentes para ser recoñecidos a nivel nacional e internacional como un destino sostible, diferenciado polos seus recursos naturais e culturais, e sostido por un tecido empresarial innovador, que ofrece unha excelente atención ao cliente. As accións que está previsto desenvolver diríxense a axentes públicos e entidades xestoras, axentes privados nacionais e internacionais e tamén á poboación en xeral, á que se pretende atraer.

Unha das principais limitacións para detectar a situación de partida de mulleres e homes no sector turístico é a escasa dispoñibilidade de información de calidade para realizar a análise de xénero no sistema económico turístico. Mais alá de datos xenéricos desagregados por sexos a nivel de emprego no sector turístico, a información dispoñible por subramas dentro do sector ou do emprego por conta propia é case que nula e o mesmo ocorre coa información sobre o sexo das persoas titulares de empresas turísticas ou das características das persoas visitantes na Comunidade Autónoma

Dende unha perspectiva de xénero, este programa de gasto non é un programa dirixido especificamente á igualdade entre mulleres e homes pero nas accións de comunicación que se programen dende a Axencia de Turismo de Galicia tratarase de amosar aspectos que fagan visible e poñan en valor o papel das mulleres na comunidade autónoma, evitando as campañas que poidan resultar “agresivas” en canto á utilización da imaxe da muller. Tamén se utilizarán indicadores que permitan coñecer se a franxa horaria de emisión ou os soportes utilizados son os máis axeitados para que a mensaxe chegue á poboación feminina.

Nos pregos dos procedementos de contratación que se leven a cabo en 2016 quedaría establecido como motivo de exclusión a presentación de propostas que conteñan calquera tipo de cosificación da muller. Así mesmo, nos plans de medios establecerase nos pregos que non se inserirá publicidade institucional nos soportes cuxa liña editorial ou de imaxe sexa manifestamente sexista.

Nas xuntanzas técnicas que se manteñan coas empresas adxudicatarias das campañas de publicidade, invitarase a participar a unha persoa do departamento con competencia en materia de igualdade, de cara a estremar o coidado na selección de imaxes para as campañas que se vaian financiar.

Otras das actividades que poden ter máis incidencia en materia de xénero son as actividades formativas e farase especial fincapé en que o profesorado do Centro Superior de Hostalería de Galicia poña especial coidado na formación en igualdade e nos cursos específicos de formación para o sector incluíranse módulos nos que se incida nos aspectos

que permitan incrementar as posibilidades de traballo para as mulleres así como a progresiva ruptura da segregación de xénero no mercado laboral.

Nas accións formativas que se desenvolvan en colaboración coas universidades incidirase na información, sensibilización e educación para a igualdade e nos convenios que se asinen coas entidades sectoriais incluíranse cláusulas que garantan que na comunicación sobre as actividades que se vaian realizar se transmita unha imaxe igualitaria, plural e non estereotipada de mulleres e homes no sector turístico.

Nas ordes de axudas para empresas turísticas valorarase para a concesión a aplicación de políticas de igualdade de oportunidades e estableceranse medidas para facilitar o acceso ás liñas de axudas das PEMES, como instrumento para dar acceso ás mulleres ao sector turístico.

Os estudos e estatísticas que realice a Axencia de Turismo de Galicia incluírán indicadores que permitan coñecer as desigualdades que existen no sector, tales como número de empresas titulares de homes e mulleres, características destas empresas (tamaño, nº empregados/as, ..)

O programa 76 I A tamén inclúe accións enfocadas á desestacionalidade do turismo e de creación de produtos turísticos novidosos. Neste último caso, poden resultar especialmente beneficiadas as mulleres cando se trate de produtos que prioricen a utilización de tecnoloxías que aforren tempo, a comercialización de servizos/productos de mulleres, e a capacitación das mulleres en xestión empresarial.

Impulsarase o recoñecemento aquelas ocupacións tradicionalmente ocupadas por mulleres e moitas veces infravaloradas pero que aportan calidade e un punto de diferenciación ao sector turístico galego.

A continuación preséntanse os indicadores da Consellería relacionados coa perspectiva de xénero:

Indicadores de todas as actuacións dirixidas a persoas, para coñecer a desagregación por sexo e comprobar a proporción de mulleres beneficiadas nelas.

E2 - Benestar das persoas e as familias e cohesión social

PA01 - Sistema sanitario sustentable e de calidade. Fomento da saúde pública e dos modos de vida saudables

E01 - Consolidar a práctica deportiva e a actividade física, así como desenvolver o conxunto de funcionalidades do feito

OO01 - Fomento da actividade física mediante a ampliación do Plan Galicia Saudable.

INDICADOR		PREVISTO
P080.H	Escolares participantes en programas de promoción de vida activa e saudable (Homes)	11.611,0
P080.M	Escolares participantes en programas de promoción de vida activa e saudable (Mulleres)	10.562,0

OO02 - Actuacións de dinamización deportiva mediante a construción ou mellora das infraestruturas deportivas.

INDICADOR		PREVISTO
P080.H	Escolares participantes en programas de promoción de vida activa e saudable (Homes)	11.611,0
P080.M	Escolares participantes en programas de promoción de vida activa e saudable (Mulleres)	10.562,0
P081.H	Escolares participantes nos campionatos galegos (Homes)	58.871,0
P081.M	Escolares participantes nos campionatos galegos (mulleres)	27.189,0

OO03 - Promoción do deporte escolar a través do programa Xogade (Xogos Galegos Deportivos en Idade Escolar).

INDICADOR		PREVISTO
P081.H	Escolares participantes nos campionatos galegos (Homes)	58.871,0
P081.M	Escolares participantes nos campionatos galegos (mulleres)	27.189,0

PA04 - Deseño dunha estratexia de integración social que mellore o benestar dos cidadáns, axude aos máis desfavorecidos a

E02 - Impulsar os servizos sociais e prestacións á emigración galega e ás súas entidades, así como aos retornados, para

OO01 - Atención socioasistencial e sociocultural aos cidadáns galegos do exterior.

INDICADOR		PREVISTO
P242.H	Persoas beneficiarias (Homes)	4.300,0
P242.M	Persoas beneficiarias (Mulleres)	6.600,0

OO04 - Apoio ao retorno a través de axudas económicas e de fomento da actividade emprendedora e autoemprego

INDICADOR		PREVISTO
P242.H	Persoas beneficiarias (Homes)	78,0
P242.M	Persoas beneficiarias (Mulleres)	48,0

Conclusións:

Valóranse de xeito positivo, dende o punto de vista do xénero, as accións que está previsto desenvolver no marco das competencias que lle corresponden á Presidencia da Xunta de Galicia posto que:

- Ao programarse actividades formativas específicas dirixidas ás persoas que traballan nos medios de comunicación sobre a importancia de aplicar a perspectiva de xénero ás informacións periodísticas e cómo se debe abordar o tratamento da muller e da violencia de xénero, conseguírase mellorar o tratamento informativo desta grave problemática.
- Vaise transmitir unha imaxe non estereotipada da muller á sociedade tanto a través dos medios de comunicación públicos, como das campañas institucionais ou informativas que se financien.

- Visibilizárase a mulleres e homes como compoñentes das comunidades galegas no exterior e potenciarase a presenza e a participación das mulleres nos órganos de decisión das entidades asociativas neste ámbito.
- Vanse desenvolver produtos novidosos no ámbito das TIC que, aplicados a sectores concretos, como o dos servizos sociais, poden mellorar a calidade de vida das mulleres.
- Vanse incorporar de xeito efectivo no ámbito deportivo accións de promoción da igualdade e sensibilización contra a violencia de xénero.
- Tratarase de poñer en valor o traballo das mulleres nas actividades turísticas, eliminando a división sexual do traballo no sector turístico e promovendo as iniciativas empresariais das mulleres na oferta turística, reducindo a súa presenza en empresas de subsistencia.

IV.2. VICEPRESIDENCIA E CONSELLERÍA DE PRESIDENCIA, ADMINISTRACIÓNS PÚBLICAS E XUSTIZA.

A Vicepresidencia da Xunta de Galicia configúrase como un órgano superior de coordinación da Presidencia da Xunta de Galicia e o Decreto 233/2012, do 5 de decembro, establece as súas competencias que teñen un marcado carácter transversal e de coordinación. Tamén lle corresponde á Vicepresidencia da Xunta de Galicia, a través da Secretaría Xeral da Igualdade, a promoción e adopción de medidas encamiñadas á consecución da igualdade efectiva das mulleres e dos homes así como a asistencia xurídica da Comunidade Autónoma de Galicia.

A Consellería de Presidencia, Administracións Públicas e Xustiza, configurada como órgano de apoio e asistencia á Presidencia e á Vicepresidencia da Xunta de Galicia, é o departamento da Xunta de Galicia ao cal lle corresponde a elaboración, proposta e execución da política do Goberno galego en materia de xustiza, administración local, relacións institucionais e parlamentarias, emerxencias e interior, relacións exteriores e coa Unión Europea e avaliación e reforma administrativa. Tamén é a encargada dos servizos de carácter horizontal necesarios para o funcionamento da administración da Xunta de Galicia.

Debido a este ámbito competencial, moitos dos programas de gasto da consellería dirixen a súa actividade cara o mantemento e funcionamento diario e normal da administración, de xeito que non inclúen actividades que teñan relación directa e específica coa igualdade. Aínda así cabe salienta o compromiso de intentar integrar de xeito transversal a perspectiva de xénero nas actividades que se desenvolven.

PROGRAMA 121A-DIRECCIÓN E SERVIZOS XERAIS DA ADMINISTRACIÓN XERAL E PROGRAMA 131A-DIRECCIÓN E SERVIZOS XERAIS DE XUSTIZA

Estes programas de gasto atenden as tarefas de dirección, coordinación e soporte básico dos servizos comúns, ben sexa no ámbito da administración xeral como da administración de xustiza, tratando de dotar aos centros directivos dos medios materiais e económicos necesarios para que desenvolvan a súa actividade de xeito eficaz e eficiente.

Para o desenvolvemento das actividades que se financian con estes programas de gasto aplícase fundamentalmente a Lei 30/2007, de contratos do sector público e aplicaranse as previsións previstas nesta Lei respecto á prohibición de contratar con empresas, persoas ou entidades que foran sancionadas con carácter firme por infracción grave en materia de disciplina de mercado, en materia profesional ou en materia de integración laboral e de igualdade de oportunidades.

Tamén se incluírá en todos os pregos como criterio de desempate a acreditación da implantación dun plan de igualdade ou a obtención da Marca Galega de Excelencia en Igualdade e poderanse establecer condicións especiais de execución dos contratos ou incluír consideracións de tipo social que tendan a eliminar ou reducir as desigualdades entre mulleres e homes no mercado laboral, sempre que sexa pertinente.

PROGRAMA 121B-ASESORAMENTO E DEFENSA DOS INTERESES DA COMUNIDADE AUTÓNOMA

Dentro deste programa de gasto desenvólvense todas as actuacións encamiñadas ao asesoramento xurídico da administración e a de defensa en xuízo desta. As actividades da Asesoría Xurídica Xeral da Xunta de Galicia diríxense a asegurar que a actuación administrativa se somete á legalidade o que, en último termo, redunda a favor da cidadanía galega.

Para garantir unha asistencia xurídica satisfactoria e de calidade á Administración Autónoma, trátase de atender adecuadamente á formación e especialización do persoal letrado, tanto mediante xomadas internas de formación como a través da organización e participación en seminarios impartidos por profesionais caracterizados pola súa excelencia e coñecemento das materias xurídicas, buscando especialmente a colaboración da EGAP como entidade instrumental da Administración autónoma dedicada á formación das persoas empregadas públicas. En particular, tendo en conta o incremento de asuntos penais nos que a Administración ten intervención (tanto nos supostos nos que a administración sofre prexuízos directamente, como nos casos que afectan aos intereses xerais como son os delitos de incendios, contra o medio ambiente ou os casos de violencia de xénero). Por iso preténdese reforzar a formación en materia penal.

O persoal letrado da Asesoría Xurídica Xeral exerce a acción popular por parte da administración xeral da Xunta de Galicia nos procedementos penais en casos de morte por violencia de xénero.

No primeiro semestre de 2015 a Xunta de Galicia personouse en 2 procedementos penais por violencia de xénero.

PROGRAMA 122B-FORMACIÓN E PERFECCIONAMENTO DO PERSOAL DA ADMINISTRACIÓN DA COMUNIDADE AUTÓNOMA

Mediante as diferentes actividades formativas que se financian dentro deste programa de gasto, a Escola Galega de Administración Pública (EGAP) procura a capacitación profesional do persoal empregado público, tratando non só de mellorar o seu rendemento laboral e de facilitar a súa mobilidade dentro da Administración, senón tamén de ofrecer un mellor servizo á sociedade.

A EGAP tamén pretende achegar á sociedade en xeral aqueles temas relacionados coa Administración que poidan ser do seu interese, e facilitar a comprensión das diferentes novidades normativas, a través das diferentes actividades de divulgación que realiza (xornadas, seminarios, edición de publicacións).

A análise dende o punto de vista do xénero, indica que a EGAP atópase nunha boa posición para promover a igualdade de oportunidades entre mulleres e homes introducindo esta temática nos Plans de Formación para o persoal e aplicando a perspectiva de xénero en todas as actividades formativas dirixidas ao persoal así como nos estudos, enquisas e investigacións que se levan a cabo.

Valorar especialmente que no ano 2016 se continúe a potenciar as modalidades de teleformación e autoformación, que constitúen unha formación máis flexible pero coa mesma calidade e certificación e que permite ofertar actividades formativas a un maior número de persoas, cun menor custo e contribuíndo a eliminar as barreiras espaciais e temporais, favorecendo deste xeito a conciliación da vida familiar e laboral e a corresponsabilidade.

A Escola Galega de Administración Pública ten previsto desenvolver accións formativas sobre igualdade e violencia de xénero dirixidas a todos os colectivos do persoal da administración. Nas actividades que imparte abórdase a igualdade dende unha perspectiva xurídica para coñecer o marco legal das políticas de igualdade.

Continuarase coa incorporación progresiva en todas as actividades formativas, dando prioridade as de maior impacto e as enfocadas a unha capacitación xeral e multidisciplinar do persoal empregado público, dun módulo sobre políticas de igualdade, coa finalidade de incorporar a perspectiva de xénero como unha materia transversal na formación.

Para promover a igualdade no acceso á formación, favorécese a preferencia no acceso ás actividades formativas das persoas que gozasen dunha licenza de maternidade, dun permiso de paternidade, dunha redución de xornada ou dunha excedencia para o coidado de familiares.

Segundo os datos que se recollen na memoria anual da EGAP correspondente ao ano 2014, as mulleres representaron o 65,07% nos cursos que se ofertaron. O 66,8% nos cursos para persoal da Comunidade Autónoma, o 64,5% nos cursos dirixidos ao persoal da administración local, e o 76,66% nos cursos para o persoal da administración de xustiza, e o 71,62% nas actividades dirixidas ao persoal de Administración e Servizos (PAS) das universidades galegas.

Por outra parte, entre o conxunto do persoal docente da EGAP, isto é, os titores/as das actividades en liña e os docentes da formación presencial, rexístrase unha notable presenza feminina, sendo un total de 124 as mulleres que participaron como colaboradoras docentes da EGAP ao longo do 2014.

En canto ás actividades formativas con temática relacionada directamente coa igualdade o a violencia de xénero, no ano 2014 desenvóléronse os seguintes cursos:

<i>Nome do curso</i>	<i>Persoas participantes</i>
Formación básica en materia de igualdade de oportunidades entre mulleres e homes	25 (15mulleres)
Linguaxe administrativa non sexista e imaxe igualitaria na práctica da xestión pública	47 (35 mulleres)
Elaboración de normativa con perspectiva de xénero	6 (6 mulleres)
Igualdade de xénero: perspectiva xurídica	20 (14 mulleres)
Violencia de xénero e familiar. Tramitación	84 (69 mulleres)
Violencia de xénero	25 (17 mulleres)
O dereito á igualdade no eido da Unión Europea	40 (non hai datos desagregados)
Indicadores de xénero	50 (non hai datos desagregados)

Ademais impartíronse 6 cursos nos que se incluía un módulo de igualdade de xénero:

<i>Nome do curso</i>	<i>Persoas participantes</i>
Perfeccionamento de xefatura de negocio (4 edicións)	198 (147 mulleres)

Perfeccionamento de xefatura de sección (2 edicións)	100 (61 mulleres)
Perfeccionamento de xefatura de sección-PAS Universidades	33 (22 mulleres)
Perfeccionamento de xefatura de negociado-PAS Universidades	50 (35 mulleres)

PROGRAMA 141A-ADMINISTRACIÓN LOCAL

A Lei 5/1997, do 22 de xullo, de Administración Local de Galicia, establece a obrigatoriedade de prestación de determinados servizos públicos polos concellos, que deben prestarse ademais de xeito homoxéneo garantindo ademais o equilibrio entre o medio rural e urbano galego para permitir o desenvolvemento económico de todo o territorio e que a cidadanía galega teña unhas óptimas condicións de vida con independencia do seu lugar de residencia.

Este programa de gasto trata de fomentar liñas de colaboración coas entidades locais galegas, con especial énfase no apoio aos concellos na prestación dos servizos que lle son propios, apoiando a creación e a mellora das infraestruturas, dotacións, instalacións e equipamentos vinculados á prestación de servizos municipais para que os concellos poidan contar con espazos dignos e adecuados para a prestación dos servizos que teñen encomendados.

Intentarase consolidar unha nova liña de colaboración coas entidades locais galegas que se destinará ao financiamento da construción e mellora do seus equipamentos e infraestruturas co obxectivo de dar cobertura as súas principais necesidades. Mellorarase así a cobertura do benestar da poboación rural, favorendo o reequilibrio territorial e facilitando a realización de actividades que poidan xeral emprego e fixar poboación.

A pesar do seu aparente carácter universal, a dotación de equipamentos e de infraestruturas non é neutra dende o punto de vista do xénero xa que as necesidades de mulleres e homes en canto a equipamentos públicos non é a mesma. As mulleres usan máis o espazo público para tarefas de xestión doméstica e de coidado das persoas que dependen delas (maiores ou menores).

Por este motivo, avalíase positivamente que dende a Dirección Xeral de Administración Local se indique que a programación das infraestruturas e dos equipamentos públicos debe realizarse tendo en conta que mulleres e homes teñen diferentes obrigas, oportunidades e necesidades. Ademais, polas características dos investimentos que se financian (prazas e paseos, espazos e parques infantís, obras e equipamentos para a protección do medio natural e para o coñecemento e utilización didáctica dos recursos naturais), pode considerarse que este programa de gasto vai ter un impacto positivo.

Por outra banda, por mandato da Lei de Administración Local de Galicia, desde a Xunta de Galicia debe favorecerse o desenvolvemento das asociacións que se constitúan para a defensa dos intereses xerais ou sectoriais da veciñanza dos concellos de Galicia. Por este motivo vaise respaldar o funcionamento das confederacións, federacións, coordinadoras ou agrupacións de veciños e veciñas de Galicia mediante o financiamento dos seus gastos de funcionamento así como daquelas actividades que redunden na mellora de vida local. Nos se pode esquecer que as asociacións que se constitúen con esta finalidade teñen a consideración de entidades de participación cidadá e constitúen un elemento clave de vertebración da política e da vida local dos concellos galegos.

Outro dos eixos de intervención deste programa de gasto é o fomento da e-Administración para facilitar a relación entre as entidades locais e a cidadanía. A fenda dixital de xénero reduciuse considerablemente nos últimos anos, de xeito que neste momento as mulleres superan en 5 puntos aos homes segundo os datos do IGE relativos ás persoas que empregaron internet para realizar algún trámite ante a administración nos últimos 12 meses (en relación á poboación que se conectou a internet), polo que calquera mellora na e-administración podería ter unha maior incidencia nas mulleres.

Ademais, preténdese:

- Incorporar a perspectiva de xénero na actuación xeral do centro directivo (nos procedementos de contratación, convocatorias e convenios), promover o uso dunha linguaxe inclusiva en toda a documentación que se produza
- Promover a actividade empresarial das mulleres introducindo medidas que lles faciliten o acceso a todos os sectores da actividade profesional cos que teñen relación as actividades do centro directivo mediante a incorporación de criterios de valoración que incentiven a contratación de mulleres na execución dos proxectos que se desenvolvan a través das convocatorias de subvencións ou dos convenios de colaboración.
- Potenciar o desenvolvemento e adecuación dos proxectos en materia de obras e equipamentos para a prestación de servizos públicos que facilitan a conciliación.

O programa tamén incorpora indicadores que permitirán facer un seguimento e avaliar os resultados que se obteñan dende o punto de vista do xénero e a promoción da igualdade.

PROGRAMA 212A-PROTECCIÓN CIVIL E SEGURIDADE DA COMUNIDADE AUTÓNOMA

Este programa de gasto desenvólvese a través de 3 centros directivos: a Dirección Xeral de Emerxencias, a Academia Galega de Seguridade Pública e a Axencia Galega de Emerxencias.

O obxectivo das actividades que se desenvolven é o de definir e implantar un sistema que garanta a protección da cidadanía fronte a situacións de risco, catástrofe ou calamidade pública e soportar o funcionamento do sistema de seguridade público galego.

Dende o punto de vista do xénero, este programa pretende favorecer a incorporación da muller ás forzas e corpos de seguridade e aos servizos de emerxencia e promover as condicións para que, mellorando a súa formación e capacitación, poida ter unha maior participación.

De cara a 2015 preténdese afondar na capacitación a través de cursos de especialización e actividades formativas organizadas pola AGASP. Nos cursos de formación policial obrigatorios (novo ingreso e promoción) e nos cursos básicos en materia de protección civil existirán módulos sobre a igualdade entre mulleres e homes.

Na unidade de policía adscrita existe un grupo de específico de investigación en materia de violencia de xénero, formado por persoal especializado.

Continuarase coas actuacións dirixidas a mellorar a protección das mulleres vítimas de violencia de xénero fronte aos seus maltratadores, favorecendo a presentación das correspondentes denuncias e poñendo en marcha un amplo abano de actuacións asistenciais e de protección co fin de evitar o desamparo.

Ademais, preténdese potenciar a formación de carácter permanente na Academia Galega de Seguridade Pública para os funcionarios da Unidade do Corpo Nacional de Policía adscrita á Comunidade Autónoma de Galicia en todas as funcións que lle son propias e, en especial, para os grupos de investigación especializada en medio ambiente e incendios; control de marisqueo ilegal; menores; violencia intrafamiliar e de xénero; patrimonio histórico; seguridade de persoas e edificios; operativos de seguridade e outros. Polo que se refire á formación específica en violencia de xénero, como novidade en 2014 participaron nun curso de mediación policial.

A Axencia Galega de Emerxencias na súa actividade ordinaria de xestión, segundo o disposto na Lei 5/2007, de 7 de maio, de Emerxencias de Galicia, incorpora a perspectiva de xénero coma un dos principios rectores na súa política de xestión e contratación pública. Sendo unha das súas funcións principais a da dirección do Centro de Atención de Emerxencias I12 Galicia, tal principio plásmase nos pregos dos contratos de servizos licitados para a xestión do mesmo, tanto no que atinxe estritamente ao servizo de teleoperación como o de xestión dos sistemas informáticos e de telecomunicacións.

Así, hoxe pódese afirmar que das 84 persoas contempladas no contrato de xestión operativa e soporte tecnolóxico do número de emerxencias I12, 65 son mulleres o que representa que o 78% do total de persoas que traballa no Centro de Atención de Emerxencias son mulleres.

Polo que se refire ás actividades que se desenvolven no Centro de atención de emerxencias 112 Galicia, indicar que a maioría do persoal son mulleres polo que non resulta necesario realizar accións de fomento da contratación feminina (as mulleres representan o 80% dos curriculums presentados na bolsa de traballo do Centro de Atención de emerxencias).

Ademais dase especial atención á política de conciliación outorgando reducións de horario á totalidade de mulleres que o solicitaron (as solicitudes de mulleres representan o 94% do total). Tamén se presta especial atención aos casos de violencia de xénero facilitando apoio psicolóxico ás vítimas ademais de adaptar o horario ás súas necesidades.

A AXEGA seguerá a participar en diversos proxectos que teñen como finalidade incentivar as políticas activas de apoio á muller: Plan Dike (programa para a inserción laboral das vítimas de violencia doméstica), Proxecto Perla (entre Administración Pública, empresas e asociacións sen ánimo de lucro que unen esforzos para potenciar a igualdade de oportunidades e a conciliación) e outros de similares características.

PROGRAMA 312G-CONCILIACIÓN DA VIDA PERSOAL E LABORAL E OUTROS SERVIZOS DE PROTECCIÓN SOCIAL

Con este programa de gasto trátase de impulsar a conciliación da vida familiar e laboral, fomentando a harmonización das responsabilidades familiares e laborais entre mulleres e homes, e o acceso aos servizos de coidade e atención de menores e persoas dependentes, contribuíndo así tamén a facilitar a incorporación das mulleres ao mercado laboral.

A conciliación da vida persoal, laboral e familiar preséntase como unha necesidade que afecta a toda a sociedade e que, polo tanto, debe ter unha resposta conxunta implicando a todos os axentes, administracións públicas, organizacións, axentes sociais e cidadanía en xeral.

A necesidade de conciliación non só é básica para que as mulleres podan incorporarse ou permanecer no mercado de traballo, senón que tamén é unha actuación fundamental á hora de enfrontar o problema demográfico que ten Galicia, cunha das taxas de fecundidade máis baixas de Europa, xa que cando as mulleres non poden compatibilizar a súa maternidade cun emprego de calidade, retrasan a decisión de ter fillos/as ou ben renuncian a elo.

Coas actividades que se financian dentro deste programa preténdese promover a conciliación da vida persoal, familiar e laboral ao tempo que se favorece a asunción compartida das responsabilidades domésticas e familiares por parte de homes e mulleres. Esta dobre vertente implica traballar a sensibilización social respecto da necesidade de compartir as tarefas no ámbito privado ao tempo que se dota a sociedade de recursos para a conciliación.

Ademais, trabállase para acadar un cambio de modelo social que supere as relacións asimétricas de poder no ámbito da parella e para reducir a discriminación por razóns de xénero no mercado laboral derivada dos diferentes roles asignados tradicionalmente a homes e mulleres.

A corresponsabilidade doméstica configúrase como o contrapunto necesario para acadar a igualdade completa no mundo laboral, posto que non cabe falar dunha igualdade real mentres a muller continúe a desempeñar unha dobre ou tripla xomada que a obrigue a renunciar ao seu ocio e tempo de lecer. O obxectivo é conseguir unha situación de plena corresponsabilidade doméstica e dunha plena paternidade, que implique que tanto homes como mulleres asuman por igual a responsabilidade e as tarefas que supón o mantemento do fogar e o coidado dos/as fillos/as, e que remate coa tradicional división sexista das funcións.

Impulsaranse así medidas que favorezan a corresponsabilidade dos homes na atención das responsabilidades familiares, fomentaranse programas de conciliación (tanto a través das entidades locais como das AMPAS) e deseñaranse accións de sensibilización e información que contribúan á educación en valores de igualdade e a mudar o modelo social maioritariamente aceptado en canto á asignación de roles de xénero tradicionais (un rol coidador ás mulleres e un rol “provedor” (económico) aos homes).

Cabería esperar, a medio prazo, unha diminución da porcentaxe de persoas que na nosa comunidade continúan pensando que o coidado de persoas dependentes e as tarefas do fogar son unha responsabilidade eminentemente feminina e polo tanto, colocar ás mulleres nunha mellor situación respecto do acceso e permanencia no mercado laboral permitindo a Galicia contar cunha forza de traballo necesaria para o seu desenvolvemento económico, así como unha diminución da porcentaxe de mulleres que non acceden ao mercado laboral por insuficiencia de recursos de atención a menores durante a xomada de traballo.

PROGRAMA 313B-ACCIÓNS PARA A IGUALDADE, PROTECCIÓN E PROMOCIÓN DA MULLER

O obxectivo das actuacións que se financian dentro deste programa de gasto é o de eliminar as desigualdades que seguen a existir entre mulleres e homes, tentando mellorar a posición das mulleres en todos os ámbitos e adoptando medidas que favorezan a súa presenza no mercado laboral, a posta en valor do seu traballo e a visibilización das súas traxectorias profesionais, facendo especial fincapé nos sectores nos que están subrepresentadas, como son os da ciencia e da tecnoloxía.

A independencia económica debe alcanzarse especialmente loitando contra a discriminación, os estereotipos en materia de educación, a segregación no mercado laboral, o

emprego precario, o traballo a tempo parcial involuntario e a distribución desequilibrada das obrigacións familiares entre homes e mulleres.

Preténdese garantir a plena realización do potencial da muller e a utilización de todas as súas competencias apra facilitar unha distribución máis equitativa de homes e mulleres no mercado laboral e permitir un aumento do emprego de calidade para as mulleres.

Por outra banda, no contexto socio-económico actual, no que o desemprego afecta en maior medida ás mulleres que aos homes, a poboación feminina rural enfróntase a moitos e grandes retos á hora de alcanzar a igualdade real de oportunidades e constitúe un grupo social no que se concentran maiores dificultades no proceso de desenvolvemento humano. Con todo, ao mesmo tempo, trátase tamén da maior reserva de posibilidades de emprendemento que queda neste medio, posto que as mulleres rurais seguen tentando romper os esquemas tradicionais nos que o seu esforzo laboral é menos valorado que o do home mediante a creación de pequenas explotacións familiares e abrirse paso no mercado laboral loitando por asegurar un futuro mellor para elas e as súas familias. Por iso, desenvolveranse iniciativas orientadas especificamente ás mulleres do rural, tanto dende o ámbito formativo, como orientación cara o emprendemento, apoio ao movemento asociativo, etc.

Coa combinación de formación e emprendemento pódese promover a igualdade da muller rural e convertela nunha forza de dinamización económica e social contribuíndo tamén a fixar poboación e a dinamizar o medio rural.

Tamén se vai prestar especial atención e se desenvolverán programas de atención específica para mulleres que se atopan en situación de especial vulnerabilidade.

Ademais, desenvolveranse estratexias para continuar coa incorporación da perspectiva de xénero e a inclusión da igualdade de forma transversal nas actuacións da administración autonómica en todos os ámbitos e así levaranse a cabo programas de capacitación no ámbito da igualdade dirixidos tanto a persoal da administración autonómica como a persoal técnico de centros e recursos dependentes das entidades locais buscando a incorporación da perspectiva de xénero no traballo cotiá.

Consolidaranse as actividades informativas e formativas que se desenvolven no ámbito educativo (a través da participación en diversos plans da consellería de Educación), por considerar que este é un dos ámbitos prioritarios nos que se debe intervir para concienciar e eliminar as desigualdades dende o inicio traballando coas nenas e nenos.

Deseñaranse accións de sensibilización dirixidas a toda a sociedade para promover a eliminación das desigualdades entre mulleres e homes, poñer en valor a coeducación, a corresponsabilidade, o papel das mulleres en todos os ámbitos (social, económico, cultural,...), fomentando a súa participación e consolidando o papel do Consello Galego das Mulleres.

Coas actuacións previstas neste programa poderase chegar a conseguir un cambio estrutural xa que forman parte dunha estratexia a longo prazo pero con obxectivos anuais a acadar. Así, a través das diferentes liñas de acción a desenvolver en 2016, preténdese impulsar un cambio de modelo social e a desaparición das discriminacións existentes por razóns de xénero nos diferentes ámbitos tanto da público como do privado e doméstico, promovendo a desaparición das diferenzas entre homes e mulleres, tanto con liñas de acción específicas como con accións de carácter transversal.

Deste xeito cabería esperar, a medio prazo, unha diminución na brecha aínda existente no ámbito da igualdade entre mulleres e homes, tanto nos espazos públicos (participación igualitaria no mercado laboral, nos órganos de decisión, etc) coma nos espazos privados e domésticos.

PROGRAMA 313D-PROTECCIÓN E APOIO DAS MULLERES QUE SOFREN VIOLENCIA DE XÉNERO

Coas actuacións que se desenvolven e se financian dentro deste programa de gasto trátase de previr e abordar a violencia de xénero dun xeito integral (causas, tipoloxías, manifestacións e consecuencias). Ademais están programadas distintas accións para garantir a asistencia e protección ás vítimas de violencia de xénero así como as súas fillas e fillos e outras persoas dependentes delas, vítimas directas e indirectas. Tamén contempla accións de carácter máis específico orientadas ás persoas vítimas da trata de seres humanos fundamentalmente con fins de explotación sexual.

A violencia exercida contra as mulleres constitúe a manifestación máis extrema da desigualdade entre mulleres e homes e constitúe un gravísimo problema ao que se enfronta a sociedade actual.

Para comprender a desigualdade e a violencia de xénero e poder combatelas é imprescindible partir dos roles estipulados historicamente para as mulleres e os homes así como a valoración outorgada a cada un deles.

Polo tanto, as actuacións previstas neste programa son por unha banda, de carácter preventivo, a través de vías de sensibilización e información, que pretendan cambios estruturais, medidas que conleven o fomento de valores de igualdade, respecto, resolución de conflitos de maneira non violenta, fomento da autoestima e das habilidades de comunicación..., son factores de protección ante a violencia encamiñados ao establecemento de relacións igualitarias e de respecto entre homes e mulleres.

Por outra banda tamén existen no programa actividades directamente dirixidas a apoiar e atender as necesidades das vítimas da violencia de xénero, fundamentalmente a través de:

- Axudas de carácter económico. En 2016 volve a incrementarse o importe que se destina ás axudas económicas para as vítimas de violencia de xénero (en 2014 recibiron axuda 408 mulleres)
- Programas de atención e apoio psicolóxico
- Asistencia xurídica
- Recursos residenciais de acollemento e información en todas as fases do seu proceso de saída da situación de violencia.

Consólidase o proxecto de intervención do Centro de Recuperación Integral para mulleres que sofren violencia de xénero, baseado nun sistema coordinado de servizos, recursos e medidas de carácter social, laboral e económico para conseguir a recuperación integral das persoas usuarias do centro e das súas fillas e fillos, impulsando ademais a coordinación da Rede Galega de Acollemento.

Mantense o apoio a esta Rede Galega de Acollemento, que en 2014 tivo unha ocupación media do 63,10%.

E tendo en conta que a incorporación ao mercado de traballo é unha das principais estratexias para que as vítimas de violencia gañen en autoestima e accedan a unha autonomía persoal e á independencia económica, en 2016 tamén se van desenvolver accións de titorización, orientación e inserción laboral específicas para mulleres vítimas de violencia de xénero, co obxectivo de situalas nunha posición de partida de cara á empregabilidade similar á das persoas que acoden aos servizos normalizados de emprego.

En 2016 tamén se incrementa a contía que se dedicará a proxectos de atención específica e integral para mulleres vítimas de explotación sexual e trata.

Ademais, continuaranse a realizar accións de sensibilización que promovan a concienciación social sobre a violencia de xénero e a responsabilidade de toda a sociedade para a súa erradicación e para impulsar a detección e prevención das situacións de violencia de xénero. Tamén se manterán as actividades formativas que melloren a formación das e dos profesionais implicados na prevención, atención e integración das vítimas de violencia de xénero.

PROGRAMA 331A-COOPERACIÓN EXTERIOR E PARA O DESENVOLVEMENTO

Dentro deste programa de gasto execútase a política da Xunta de Galicia en materia de cooperación para o desenvolvemento e acción humanitaria.

Coa Lei 3/2003, do 19 de xuño de cooperación para o desenvolvemento, a comunidade galega asume a responsabilidade de cooperar con outros países para propiciar o seu

desenvolvemento integral, contribuír á mellora das condicións de vida dos seus habitantes e aliviar e corrixir as situacións de pobreza así como propiciar un desenvolvemento humano solidario e estable, que inclúa maiores cotas de liberdade e un reparto máis xusto dos froitos do crecemento económico.

En todas as accións que se programan, tense en conta o establecido no artigo 32 da Lei orgánica 3/2007, do 22 de marzo, para a igualdade efectiva de mulleres e homes, que dispón que todas as políticas e a planificación estratéxica en materia de cooperación ao desenvolvemento incluirán o principio de igualdade entre mulleres e homes como elemento esencial na súa axenda de prioridades e recibirán un tratamento de prioridade transversal e específica nos seus contidos.

Así, nas bases das convocatorias de axuda establécense requisitos e criterios de valoración específicos para garantir que, tanto as entidades solicitantes como os proxectos subvencionados, contén cun bo tratamento e impacto de xénero.

Valórase que as entidades contén cunha estratexia de xénero e persoal formado nesta materia, que o proxecto se deseña tendo en conta as necesidades diferentes de mulleres e homes, a existencia dun orzamento con perspectiva de xénero e, nalgúns casos, que se potencie o empoderamento das mulleres para a súa participación na toma de decisións.

A continuación preséntanse os indicadores da Consellería relacionados coa perspectiva de xénero:

Indicadores das actuacións que teñen un impacto directo na promoción da igualdade (actuacións directas de promoción da igualdade entre homes e mulleres, medidas activas de conciliación da vida familiar e laboral, de corresponsabilidade e contra a violencia de xénero)

E1 - Empregabilidade e crecemento intelixente

PA03 - Aumento da empregabilidade e produtividade dos traballadores galegos a través da formación e innovación constante

E06 - Promover o cooperativismo e a economía social, como forma de xerar emprego e contribuír ao desenvolvemento

OO03 - Fomentar o asociacionismo e intercooperación entre as empresas de economía social, favorecendo a posta en

INDICADOR		PREVISTO
SE19.H	Número de persoas avaliadas (Homes)	4.500,0
SE19.M	Número de persoas avaliadas (Mulleres)	4.575,0

E2 - Benestar das persoas e as familias e cohesión social

PA04 - Deseño dunha estratexia de integración social que mellore o benestar dos cidadáns, axude aos máis desfavorecidos a

E03 - Impulsar a igualdade de oportunidades por razón de xénero, a inclusión e mellora social, o acceso á actividade e ao

OO01 - Promoción do autoemprego e do emprendemento femininos.

INDICADOR		PREVISTO
SC01.M	Desempregados, incluídos os de longa duración (Mulleres)	116,0
SC05.M	Persoas con emprego, incluídos os traballadores por conta propia (Mulleres)	24,0

OO02 - Potenciación da participación das mulleres en todos os ámbitos sociais en condicións de igualdade.

INDICADOR		PREVISTO
P235.M	Participantes que melloraron a súa situación persoal ou laboral a través de medidas de fomento da igualdade (Mulleres)	2.000,0

OO03 - Promoción da igualdade no ámbito local

INDICADOR		PREVISTO
SC01.M	Desempregados, incluídos os de longa duración (Mulleres)	3.264,0
P00181	Número de mulleres pertencentes a colectivos vulnerables que recibiron información, atención ou asesoramento.	12.000,0
SC05.M	Persoas con emprego, incluídos os traballadores por conta propia (Mulleres)	3.840,0
SC03.M	Persoas inactivas (Mulleres)	4.896,0

OO04 - Modificación dos valores, actitudes e estereotipos que sustentan a desigualdade.

INDICADOR		PREVISTO
P00147	Número de accións de formación e sensibilización no ámbito de promoción da igualdade.	16,0

OO05 - Colaboración coas entidades que traballan con mulleres en situación de especial vulnerabilidade.

INDICADOR		PREVISTO
SC01.M	Desempregados, incluídos os de longa duración (Mulleres)	1.160,0
SOEE01	Mulleres pertencentes a colectivos máis vulnerables que participan nas actuacións.	3.320,0
SC05.M	Persoas con emprego, incluídos os traballadores por conta propia (Mulleres)	1.830,0
SC03.M	Persoas inactivas (Mulleres)	330,0

E05 - Reducir a violencia de xénero articulando unha resposta global e coordinada fronte e esta lacra, en calquera das súas

OO01 - Protección e apoio integral a vítimas de violencia de xénero.

INDICADOR		PREVISTO
P110.H	Menores atendidos nos programas de protección e apoio a vítimas da violencia de xénero (Homes)	291,0
P110.M	Menores atendidos nos programas de protección e apoio a vítimas da violencia de xénero (Mulleres)	269,0
P00115	Mulleres atendidas nos programas de protección e apoio a vítimas da violencia de xénero.	693,0

OO02 - Accións para fomentar a empregabilidade das vítimas de violencia de xénero.

INDICADOR		PREVISTO
SOEE01	Mulleres pertencentes a colectivos máis vulnerables que participan nas actuacións.	60,0

OO03 - Accións específicas dirixidas a mulleres vítimas da trata ou explotación sexual.

INDICADOR		PREVISTO
SC01.H	Desempregados, incluídos os de longa duración (Homes)	30,0
SC01.M	Desempregados, incluídos os de longa duración (Mulleres)	200,0
SC15.H	Migrantes, participantes de orixe estranxeira, minorías (incluídas comunidades marxinadas, como a poboación romaní) (Hom	45,0
SC15.M	Migrantes, participantes de orixe estranxeira, minorías (incluídas comunidades marxinadas, como a poboación romaní) (Mul	850,0
SOEE01	Mulleres pertencentes a colectivos máis vulnerables que participan nas actuacións.	1.330,0
SC05.H	Persoas con emprego, incluídos os traballadores por conta propia (Homes)	20,0
SC05.M	Persoas con emprego, incluídos os traballadores por conta propia (Mulleres)	30,0
SC03.H	Persoas inactivas (Homes)	30,0
SC03.M	Persoas inactivas (Mulleres)	250,0

OO04 - Consolidación da rede galega de acollemento.

INDICADOR		PREVISTO
P110.H	Menores atendidos nos programas de protección e apoio a vítimas da violencia de xénero (Homes)	73,0
P110.M	Menores atendidos nos programas de protección e apoio a vítimas da violencia de xénero (Mulleres)	67,0
P00115	Mulleres atendidas nos programas de protección e apoio a vítimas da violencia de xénero.	160,0

OO05 - Información, formación e sensibilización en materia de violencia de xénero.

INDICADOR		PREVISTO
P00148	Número de accións de información, formación, sensibilización en materia de violencia de xénero.	4.645,0

E5 - EIXE INSTRUMENTAL. Administración moderna, austera, eficiente e de calidade

PA01 - Función pública profesional, motivada e orientada ao servizo público

I01 - Acadar unha maior profesionalización dos empregados e empregadas públicos da Comunidade Autónoma, promovendo

OO01 - Accións formativas para os empregados e empregadas públicas.

INDICADOR		PREVISTO
P240.H	Persoal público participante nas actividades de formación (Homes)	4.226,0
P240.M	Persoal público participante nas actividades de formación (Mulleres)	7.983,0

E4 - Sociedade dixital, lingua, cultura e reforzo do peso de Galicia no seu entorno

PA04 - Impulso das institucións de autogoberno e mellora da súa influencia e colaboración con Europa, a Eurorexión e o resto do

E03 - Consolidar unha Administración eficiente que ofrezca unha resposta integral ás necesidades que demanda a cidadanía

OO03 - Accións de formación, actualización e especialización na AGASP ao distinto persoal de protección civil e seguridade

INDICADOR		PREVISTO
P230.H	Participantes en actividades de formación (Homes)	6.000,0
P230.M	Participantes en actividades de formación (Mulleres)	18.000,0

Indicadores de todas as actuacións dirixidas a persoas, para coñecer a desagregación por sexo e comprobar a proporción de mulleres beneficiadas nelas e indicadores de igualdade.

E2 - Benestar das persoas e as familias e cohesión social

PA03 - Mellora dos servizos sociais a familias e á infancia, apoio á conciliación, servizos e axudas complementarios da

E03 - Mellorar a conciliación da vida familiar e laboral e promover a corresponsabilidade entre mulleres e homes para

OO01 - Apoio á conciliación da vida persoal, familiar e laboral.

INDICADOR	PREVISTO
P00151 Número de actividades de conciliación.	5,0

PA04 - Deseño dunha estratexia de integración social que mellore o benestar dos cidadáns, axude aos máis desfavorecidos a

E03 - Impulsar a igualdade de oportunidades por razón de xénero, a inclusión e mellora social, o acceso á actividade e ao

OO01 - Promoción do autoemprego e do emprendemento femininos.

INDICADOR	PREVISTO
SC01.M Desempregados, incluídos os de longa duración (Mulleres)	116,0
SC05.M Persoas con emprego, incluídos os traballadores por conta propia (Mulleres)	24,0

OO02 - Potenciación da participación das mulleres en todos os ámbitos sociais en condicións de igualdade.

INDICADOR	PREVISTO
P235.M Participantes que melloraron a súa situación persoal ou laboral a través de medidas de fomento da igualdade (Mulleres)	2.000,0

OO03 - Promoción da igualdade no ámbito local

INDICADOR	PREVISTO
SC01.M Desempregados, incluídos os de longa duración (Mulleres)	3.264,0
P00181 Número de mulleres pertencentes a colectivos vulnerables que recibiron información, atención ou asesoramento.	12.000,0
SC05.M Persoas con emprego, incluídos os traballadores por conta propia (Mulleres)	3.840,0
SC03.M Persoas inactivas (Mulleres)	4.896,0

OO04 - Modificación dos valores, actitudes e estereotipos que sustentan a desigualdade.

INDICADOR	PREVISTO
P00147 Número de accións de formación e sensibilización no ámbito de promoción da igualdade.	16,0

0005 - Colaboración coas entidades que traballan con mulleres en situación de especial vulnerabilidade.

INDICADOR		PREVISTO
SC01.M	Desempregados, incluídos os de longa duración (Mulleres)	1.160,0
SOEE01	Mulleres pertencentes a colectivos máis vulnerables que participan nas actuacións.	3.320,0
SC05.M	Persoas con emprego, incluídos os traballadores por conta propia (Mulleres)	1.830,0
SC03.M	Persoas inactivas (Mulleres)	330,0

E05 - Reducir a violencia de xénero articulando unha resposta global e coordinada fronte e esta lacra, en calquera das súas**0001 - Protección e apoio integral a vítimas de violencia de xénero.**

INDICADOR		PREVISTO
P110.H	Menores atendidos nos programas de protección e apoio a vítimas da violencia de xénero (Homes)	291,0
P110.M	Menores atendidos nos programas de protección e apoio a vítimas da violencia de xénero (Mulleres)	269,0
P00115	Mulleres atendidas nos programas de protección e apoio a vítimas da violencia de xénero.	693,0

0002 - Accións para fomentar a empregabilidade das vítimas de violencia de xénero.

INDICADOR		PREVISTO
SOEE01	Mulleres pertencentes a colectivos máis vulnerables que participan nas actuacións.	60,0

0003 - Accións específicas dirixidas a mulleres vítimas da trata ou explotación sexual.

INDICADOR		PREVISTO
SC01.H	Desempregados, incluídos os de longa duración (Homes)	30,0
SC01.M	Desempregados, incluídos os de longa duración (Mulleres)	200,0
SC15.H	Migrantes, participantes de orixe estranxeira, minorías (incluídas comunidades marxinaadas, como a poboación romani) (Hom)	45,0
SC15.M	Migrantes, participantes de orixe estranxeira, minorías (incluídas comunidades marxinaadas, como a poboación romani) (Mul)	850,0
SOEE01	Mulleres pertencentes a colectivos máis vulnerables que participan nas actuacións.	1.330,0
SC05.H	Persoas con emprego, incluídos os traballadores por conta propia (Homes)	20,0
SC05.M	Persoas con emprego, incluídos os traballadores por conta propia (Mulleres)	30,0
SC03.H	Persoas inactivas (Homes)	30,0
SC03.M	Persoas inactivas (Mulleres)	250,0

0004 - Consolidación da rede galega de acollemento.

INDICADOR		PREVISTO
P110.H	Menores atendidos nos programas de protección e apoio a vítimas da violencia de xénero (Homes)	73,0
P110.M	Menores atendidos nos programas de protección e apoio a vítimas da violencia de xénero (Mulleres)	67,0
P00115	Mulleres atendidas nos programas de protección e apoio a vítimas da violencia de xénero.	160,0

0005 - Información, formación e sensibilización en materia de violencia de xénero.

INDICADOR		PREVISTO
P00148	Número de accións de información, formación, sensibilización en materia de violencia de xénero.	4.645,0

Conclusións:

A Vicepresidencia e Consellería de Presidencia, Administracións Públicas e Xustiza integra dentro da súa estrutura á Secretaría Xeral da Igualdade, polo que moitos dos seus

programas de gasto teñen un impacto directo e importante sobre a igualdade entre mulleres e homes. Valórase especialmente de xeito positivo que:

- Se reforcen as axudas económicas para as mulleres vítimas de violencia de xénero e que se promova á súa inserción laboral contribuíndo, polo tanto, a que se rompa a dependencia do seu agresor e a mellorar a súa autoestima.
- Se impulsen proxectos de conciliación e corresponsabilidade, tanto no ámbito local como en colaboración con entidades sen fins de lucro ou dirixidos directamente aos pais traballadores e ás mulleres que encabezan unha familia monoparental.
- Se refórce a formación do persoal de xustiza, dos corpos e forzas de seguridade e do persoal de protección civil en temas relacionados coa loita e prevención da violencia de xénero.
- Se consoliden e melloren os programas de autoemprego e emprendemento.
- Se deseñen e se desenvolvan accións específicas, formativas e de orientación cara o emprego, para as mulleres do rural, que tamén contribuirán a dinamizar este espazo e a fixar poboación.
- Se desenvolvan programas para mulleres en situación de especial vulnerabilidade, tamén dende o ámbito da cooperación ao desenvolvemento
- Se integre a perspectiva de xénero de xeito transversal nas actuacións do departamento e se preste orientación, formación e asesoramento ao resto de departamentos da Xunta de Galicia.

IV.3. CONSELLERÍA DE FACENDA

Segundo se establece no Decreto 101/2014, do 1 de agosto, a Consellería de Facenda é o órgano da Administración da Comunidade Autónoma de Galicia a que corresponden as competencias e funcións que en materia de facenda se establecen no Estatuto de autonomía, así como a coordinación en materia de contratación pública e de función pública, de conformidade coa lexislación vixente

Polo seu carácter, moitos dos seus programas de gasto non inclúen accións que poidan ter repercusión directa ou indirecta sobre a igualdade de oportunidades entre mulleres e homes polo que se van analizar os programas de gasto que se refiren á función pública, estatística e planificación e coordinación económica.

PROGRAMA 124A-DIRECCIÓN, MODERNIZACIÓN E XESTIÓN DA FUNCIÓN PÚBLICA

Dende este programa de gastos desenvólvense todas as actividades relacionadas coa planificación e ordenación dos recursos humanos da administración (procesos selectivos e de provisión do persoal, resolución das situacións administrativas, expedientes de incompatibilidades, rexistro central do persoal e rexistro de altos cargos, etc).

O principal obxectivo que se marca o departamento en relación con este programa orzamentario, dende o punto de vista da perspectiva de xénero, é o de manter e avanzar na consecución dunha administración autonómica máis igualitaria.

Os principais indicadores que se poden utilizar para facer unha análise da situación actual aplicando a perspectiva de xénero son: porcentaxe de mulleres e homes que son persoal ao servizo da administración pública autonómica, porcentaxe de mulleres e homes que desempeñan postos directivos na administración, porcentaxe de mulleres e homes que desempeñan altos cargos na administración autonómica, porcentaxe de mulleres e homes que participan nos procesos selectivos e porcentaxe diferenciado de mulleres e homes que superan ditos procesos e polo tanto acceden a un emprego público.

No caso do acceso á función pública, o desglose deses datos por sectores de actividade, corpos, escalas ou categorías de acceso, permitiría detectar aqueles sectores onde o grao de paridade no acceso sexa menor.

Para obter esta información que permita facer este análise dende o punto de vista do xénero, a propia administración dispón do Rexistro de Persoal, dos Rexistros de altos cargos, do futuro Rexistro do persoal directivo así como da información de xestión dos procesos selectivos.

Segundo os datos do IGE, en xaneiro de 2015 o persoal da administración autonómica ascendía a 86.108 persoas, das que 59.952 eran mulleres, o que supón o 69,62% do total

Por áreas, nas consellerías e os seus organismos autónomos, as mulleres representaban o 56%, nas institucións sanitarias representaban o 79,15% do persoal sanitario e o 65,22% do persoal non sanitario. Na docencia non universitaria, as mulleres eran o 69,02% do persoal docente e o 79,26% do persoal non docente. Por último, as mulleres representaban o 69,74% do persoal da administración de xustiza.

A administración debe desenvolver un tratamento exemplar en canto á introdución do principio de igualdade entre mulleres e homes na súa xestión de recursos humanos, máxime nunha administración pública estatisticamente feminizada en termos xerais, malia que non a todos os niveis.

Por iso en 2016 preténdese seguir avanzando na implantación de medidas que favorezan a mellora da acción pública en materia de igualdade de xénero entre o persoal ao servizo da Administración autonómica e con efecto exemplar na sociedade e así fomentárase a flexibilidade horaria no desenvolvemento da xornada de traballo e o teletraballo co obxectivo de favorecer a conciliación da vida familiar, persoal e laboral e a corresponsabilidade.

Salientar que segundo datos de agosto 2015, actualmente estanse a beneficiar da flexibilidade horaria un total de 7.782 persoas e delas 924 baixo o réxime de conciliación familiar (é dicir que teñen fillos/as menores de 12 anos).

Das persoas que disfrutaban a flexibilidade automática, o 64% son mulleres, mentras que no caso da flexibilidade por conciliación esta porcentaxe incrementábase ata o 73%.

No eido do teletraballo, en agosto de 2015 prestaban servizos baixo esta modalidade de traballo non presencial 76 persoas, e as mulleres representan o 60% desta cifra.

No terreo do acceso e promoción profesional, manterase a esixencia de coñecemento da normativa en materia de igualdade nos programas dos procesos selectivos e valoráranse os cursos sobre igualdade de xénero nos concursos de emprego público.

Ademais, difundiranse os datos sobre a presenza de mulleres e de homes en cada corpo, escala ou categoría de emprego público.

PROGRAMA 581A-ELABORACIÓN E DIFUSIÓN ESTATÍSTICA

Este programa inclúe as actividades do Instituto Galego de Estatística (IGE) e das Consellerías, a través dos seus Órganos Estatísticos Sectoriais (OES), encadradas nos Programas Estatísticos Anuais (PEA), que desenvolven o Plan Galego de Estatística (PGE 2012-2016).

O obxectivo do plan é desenvolver e consolidar o sistema estatístico e conseguir un conxunto coherente, rigoroso e actualizado de datos, que responda ás demandas de información das institucións públicas, dos axentes económicos e sociais e da cidadanía.

Segundo a Lei 8/2011, do 9 de novembro, do Plan Galego de Estatística 2012-2016, as actividades estatísticas que se programen deberán ter en conta a perspectiva de xénero. Ademais todos os datos que se recollan e se difundan deberán estar desagregados por sexo.

En 2016 actualizaranse e daráselles difusión a varias publicacións directamente relacionadas coa temática da igualdade: un estudo sobre indicadores de xénero, datos sobre a realidade da muller galega e datos sobre violencia de xénero.

PROGRAMA 612A-PLANIFICACIÓN, ELABORACIÓN DE ORZAMENTOS E COORDINACIÓN ECONÓMICA

En relación á promoción da igualdade de oportunidades entre homes e mulleres, este programa orzamentario presenta unha tipoloxía de actividades de carácter "indirecto", é dicir, que non inflúen directamente en ningún colectivo de mulleres ou homes, nin asociacións ou outras entidades.

Sen embargo, hai que sinalar que dende a Dirección Xeral de Planificación e Orzamentos da Consellería de Facenda impulsáronse, en colaboración coa Secretaría Xeral da Igualdade, as accións para procurar a integración da perspectiva de xénero na elaboración dos orzamentos da Comunidade Autónoma.

Ademais, a Dirección Xeral de Proxectos e Fondos Europeos desenvolve diversas actuacións en relación da promoción da igualdade, que presentan resultados xerais no ámbito da xestión de fondos estruturais. Salientar, por exemplo, a inclusión dun módulo específico sobre igualdade e xénero en todas as actividades formativas dirixidas ao persoal dos organismos xestores de fondos e co que se trata de incidir na necesidade de introducir a perspectiva de xénero en todas as fases de desenvolvemento dos proxectos financiados con fondos europeos (deseño, xestión e execución, seguimento e avaliación).

Tamén, en calidade de organismo intermedio leva a cabo a tarefa de coordinación e impulso da promoción da igualdade en todas as fases dos programas operativos de Galicia.

Ademais, nos procedementos de contratación que se realizan dentro deste programa de gasto, aplícanse medidas de "discriminación positiva" para as empresas cun maior desenvolvemento en materia de igualdade, en caso de empate. Concretamente:

Nas cláusulas administrativas e na folla de especificacións de prescricións técnicas dos procedementos de contratación especificase que, no caso de persistir empate de proposicións, logo de aplicar o reconto de persoal con discapacidade, resolverase para aquela empresa que acredite a implantación dun plan de igualdade segundo o artigo 11 do Decreto 33/2009, do 21 de xaneiro, polo que se regula a promoción da igualdade nas empresas e a integración do principio de igualdade nas políticas de emprego.

Ademais, de continuar o empate, outorgarase o contrato ao licitador que acredite a obtención da Marca Galega de Excelencia en Igualdade conforme ao artigo 22 do Decreto 33/2009.

A continuación preséntanse os indicadores da Consellería relacionados coa perspectiva de xénero:

Indicadores de todas as actuacións dirixidas a persoas, para coñecer a desagregación por sexo e comprobar a proporción de mulleres beneficiadas nelas e indicadores de igualdade.

E5 - EIXE INSTRUMENTAL. Administración moderna, austera, eficiente e de calidade

PA02 - Administración financeira transparente, eficiente e orientada a resultados

I03 - Contribuír a unha administración financeira transparente, eficiente e orientada a resultados

OO03 - Reforzar as tarefas de planificación e de xestión dos Programas Operativos dos fondos estruturais.

INDICADOR		PREVISTO
DE040H	Persoas-ano participando en labores de Xestión do Fondo FEDER 2014-2020, cuxo salario é cofinanciado co Fondo FEDER (Hom)	4,0
DE040M	Persoas-ano participando en labores de Xestión do Fondo FEDER 2014-2020, cuxo salario é cofinanciado co Fondo FEDER (Mul)	31,0

Conclusións:

Valóranse positivamente todas as accións que se pretenden desenvolver e financiar, posto que:

- Trátase de incluír a perspectiva de xénero de xeito transversal nas actuacións do departamento
- Vanse consolidar as actuacións de fomento da conciliación e da corresponsabilidade no ámbito da administración pública, a través de fórmulas como a flexibilidade da xornada laboral ou o teletraballo.
- Avánzase na integración da perspectiva de xénero na elaboración dos orzamentos da Comunidade Autónoma así como na execución das actuacións financiadas con fondos europeos.

IV.4. CONSELLERÍA DE MEDIO AMBIENTE E ORDENACIÓN DO TERRITORIO

IV.5. CONSELLERÍA DE INFRAESTRUTURAS E VIVENDA

Do mesmo xeito que na memoria presentada o pasado ano pola Consellería de Medio Ambiente, Territorio e Infraestruturas, ningunha das consellerías sinala algún dos seus programas de gasto como relevante dende o punto de vista do xénero, polo que non se pode facer ningunha avaliación relativa a este aspecto.

Aínda así, cómpre volver a recordar que se podería introducir de xeito transversal a perspectiva de xénero en moitas das actividades que se desenvolven nos diferentes ámbitos de actuación das consellerías, ben sexa introducindo criterios sociais nos procedementos de contratación, utilizando nas distintas actividades de difusión e comunicación unha linguaxe inclusiva e/ou imaxes que non contribúan a manter os estereotipos de xénero,

fomentando o uso de datos desagregados por sexo nos estudos, informes ou estatísticas publicados, ou ben deseñando accións con repercusión máis directa na igualdade entre mulleres e homes a través de programas de gasto como o de acceso á vivenda, urbanismo, ou mobilidade.

De feito, na memoria do programa 521A (Urbanismo) da Consellería de Medio Ambiente e Ordenación do Territorio, sinálase como obxectivo “o desenvolvemento das actuacións necesarias para converter o territorio nun factor protagonista da competitividade e da igualdade e polo tanto nun axente activo de desenvolvemento económico e de cohesión social, e conseguir, mediante as oportunas intervencións de regulamentación sobre os usos do solo e accións de construción de edificacións, unha maior calidade de vida para os cidadáns”. Ademais, entre as necesidades concretas que se tratan de atender, coas accións que se financian aparece a “humanización das vilas de Galicia tendo en conta o modelo social de integración cidadá de persoas nativas e inmigrantes para buscar o achegamento dos entramados urbanos aos seus habitantes mediante a adecuación e creación de espazos públicos para as necesidades vixentes” así como “formación e orientación de profesionais e equipos colaboradores para concienciar aos cidadáns sobre a importancia da planificación e ordenación do territorio no benestar e na calidade de vida”.

Non se poderán atender estas necesidades de xeito eficaz e eficiente sen considerar que o urbanismo consiste en tomar decisións sobre a localización das actividades no espazo, sobre a forma do espazo público e dos edificios, así como dos sistemas de transporte. Polo tanto, inflúe directamente no acceso que as persoas teñen a lugares de emprego, equipamentos e servizos, na comodidade do seu uso e na necesidade de transporte para acceder a eles, e que homes e mulleres teñen distintas necesidades con respecto aos espazos urbanos, distintas pautas de mobilidade e polo tanto, diferenzas en canto á posibilidade de acceso a moitos destes bens e recursos.

Así mesmo, tamén se recolle na memoria da Consellería de Infraestruturas e Vivenda, polo que respecta ao programa 451B de acceso á vivenda, que a necesidade que trata de atender consiste basicamente en facilitar o acceso á vivenda, tanto en propiedade como en réxime de aluguer, para aqueles sectores da sociedade que se atopan en condicións máis desfavorecidas, indicando tamén que se trata de dinamizar o mercado de vivenda en aluguer, con axudas dirixidas especialmente aos sectores sociais máis desfavorecidos ou en risco de exclusión social.

Non se pode perder de vista que as mulleres representan a maior porcentaxe dentro do colectivo de persoas en risco de exclusión, situación que se pode ver agravada no caso das familias monoparentais (case sempre encabezadas por unha muller), polo que as competencias que se desenvolven a través deste programa de gasto deberían considerarse estratéxicas dende o punto de vista da igualdade de xénero.

IV.6. CONSELLERÍA DE ECONOMÍA, EMPREGO E INDUSTRIA

A esta consellería correspóndelle o exercicio das competencias e funcións nos ámbitos da promoción e dinamización económica, emprego, investigación, desenvolvemento e innovación, industria, seguridade industrial, metroloxía, metais preciosos, enerxía, minas, artesanía, comercio interior e exterior e consumo

Polo tanto, moitos dos obxectivos principais dalgúns dos programas orzamentarios desta consellería inciden en áreas de actividade cun alto valor estratéxico en canto á relevancia de xénero: economía, emprego e cultura emprendedora ou desenvolvemento e innovación, por exemplo.

PROGRAMA 322A-MELLORA E FOMENTO DA EMPREGABILIDADE

Este programa está constituído por todas aquelas medidas de políticas activas de emprego que teñen por obxecto mellorar as posibilidades de acceso ao emprego das persoas desempregadas, por conta propia o allea.

Para iso, o Servizo Público de Emprego ten que ofrecer aos desempregados, baixo os principios de igualdade de oportunidades, non discriminación, transparencia, gratuidade, efectividade e calidade na prestación de servizos, unha atención preventiva e personalizada, con especial atención aos colectivos desfavorecidos. As políticas activas de emprego deben funcionar como instrumentos incentivadores para a incorporación efectiva das persoas desempregadas ao mercado de traballo, estimulando a busca activa de emprego e a mobilidade xeográfica e funcional.

As beneficiarias directas das axudas que se financian no marco deste programa de gasto son as entidades públicas e privadas sen ánimo de lucro para potenciar o desenvolvemento de programas de orientación, integrados, de cooperación e de colaboración ou de programas mixtos de formación e emprego. Sen embargo, o fin último que se pretende é prestar un servizo de avaliación e orientación profesional ás persoas desempregadas para conseguir unha adaptación da súa formación á realidade do mercado laboral, dun xeito persoal e individualizado e a través dos itinerarios personalizados de inserción.

E aínda que as accións que se financian están dirixidas a mellorar a empregabilidade do conxunto das persoas desempregadas que están rexistradas na base de datos do Servizo Público de Emprego de Galicia e que se atopen nun proceso activo de busca de emprego, estableceranse subgrupos prioritarios aos que se prestará especial atención polas súas maiores dificultades para acceder a un emprego, ben sexa polas súas carencias de formación, idade, sexo, discapacidade ou calquera outra circunstancia limitativa: persoas desempregadas mozas, mulleres, de longa duración, que esgotaran as prestacións ou os subsidios de desemprego, especialmente aquelas sen cualificación profesional, maiores de

45 anos, con discapacidade e as que pertencen aos colectivos en risco de exclusión, en especial as persoas beneficiarias da Renda de Integración Social de Galicia.

Polo que se refire ás medidas específicas con repercusión na mellora da empregabilidade das mulleres cabe sinalar que, en liña coas directrices establecidas na Estratexia Europea para o Emprego, que sinala a necesidade de reforzar a política de igualdade entre homes e mulleres, facendo fincapé na integración da igualdade de xénero e en mellorar as perspectivas e oportunidades das mulleres en xeral, traballarase para eliminar ou reducir os atrancos que dificultan a promoción do emprego feminino de xeito que a participación das mulleres nas políticas activas de emprego sexa superior aos homes e para iso vanse xestionar programas específicos a favor das mulleres, que se considerarán grupo prioritario nas políticas activas horizontais (programas integrados, de cooperación e nos programas mixtos de formación e emprego).

Outra das liñas de actuación que se vai levar a cabo en 2016 é a de facilitar a integración laboral ás persoas en risco de exclusión social, especialmente ás beneficiarias da Renda de Integración Social de Galicia, mediante o establecemento de medidas que fomenten e faciliten o seu acceso ao emprego. Tendo en conta que en 2014, máis do 59% das persoas perceptoras da Risga foron mulleres, esta liña de actuación terá especial repercusión na inserción laboral das mulleres pertencentes a este colectivo.

E polo que respecta ao desenvolvemento das accións de información, orientación e busca de emprego, as mulleres desempregadas terán prioridade no direccionamento automático de demandantes polo que se asignan cada semana as citas co persoal técnico de orientación.

A previsión para 2016 é unha participación final dun sesenta por cento de mulleres dentro do conxunto de persoas desempregadas participantes nas medidas activas de emprego incluídas neste programa de gasto.

PROGRAMA 322C-FOMENTO DO EMPREGO, DO EMPREGO AUTÓNOMO E DO MERCADO DE TRABALLO INCLUSIVO

Este programa ten como finalidade principal intervir na creación de emprego a través, principalmente, de incentivos aos principais actores do proceso de creación de emprego: as persoas empresarias e emprendedoras, incluíndo partidas específicas para fomentar a xeración de emprego das persoas mozas, persoas desempregadas con especiais dificultades de inserción no mercado laboral, as persoas con discapacidade e as persoas en risco de vulnerabilidade.

Como no caso do anterior programa, vaise prestar especial atención ás persoas que presentan maiores dificultades de inserción laboral e que necesitan medidas específicas de igualdade de oportunidades (persoas con discapacidade, colectivos en risco de exclusión

social, persoas desempregadas que esgotaran as prestacións ou os subsidios de desemprego, persoas desempregadas de longa duración, maiores de 45 anos e persoas traballadoras con contratos temporais).

No ano 2014 o número total de persoas beneficiarias dos programas de incentivos á contratación, os programas de apoio ao autoemprego, e os programas de integración laboral das persoas con discapacidade e en risco de exclusión social, ascendeu a 8.947, das que 4.088 foron mulleres, o que representa o 45,69% do total.

A través das accións que se van desenvolver no marco deste programa de gasto preténdese, por medio de medidas de discriminación positiva, acadar unha maior participación das mulleres no mercado laboral, estando previsto por exemplo, que as mulleres reciban axudas específicas, de maior contía económica, que contribúan no obxectivo de acadar a igualdade de oportunidades entre mulleres e homes.

Está previsto que coas medidas que se van implantar se incremente o número de mulleres que son beneficiarias dos distintos programas. Preténdese que a través das distintas liñas de axuda, o 50% das persoas beneficiarias finais das mesmas (persoas desempregadas ou cun emprego precario) sexan mulleres. Este porcentaxe atópase na actualidade nun 46 % de mulleres beneficiarias.

PROGRAMA 323A-FORMACIÓN PROFESIONAL DESEMPREGADOS E PROGRAMA 313B-MELLORA DA CUALIFICACIÓN NO EMPREGO

Dentro destes programas de gasto desenvólvense medidas de políticas activas de emprego que teñen por obxecto mellorar as posibilidades de acceso ao emprego das persoas desempregadas e accións para mellorar a cualificación e especialización das persoas traballadoras ocupadas.

Para a consecución destes obxectivos, o programa 323A, está constituído polo conxunto de accións e medidas dirixidas á xestión da formación profesional para persoas desempregadas, pola execución do plan de modernización do Servizo Público de Emprego, así como por aquelas outras accións innovadoras e complementarias que se programen no marco das políticas activas de emprego para a mellora da empregabilidade e da inserción laboral de distintos colectivos.

O servizo público de emprego está obrigado a desenvolver a súa actividade de cara as persoas desempregadas, actuando conforme aos principios de igualdade de oportunidades, non discriminación, transparencia, gratuidade, efectividade e calidade na prestación de servizos.

Ademais, debe prestarlles ás persoas desempregadas unha atención que lles permita mellorar as súas competencias e cualificación profesional, para incrementar as súas posibilidades de inserción laboral.

De xeito particular, a través do Plan de emprego Xuvenil da Xunta de Galicia vanse desenvolver accións e medidas destinadas a mellorar a empregabilidade das persoas xoves, tanto das que carecen de cualificación, como daquelas que estando cualificadas atopan dificultades para acceder por primeira vez ao mercado laboral.

Do mesmo xeito, a través do Programa extraordinario de activación para o emprego desenvolveranse accións e medidas específicas destinadas a mellorar a empregabilidade das persoas beneficiarias do dito plan extraordinario.

E o programa 3I3B ten como finalidade a de contribuír á estabilidade do emprego e a cohesión social, e no seu marco desenvólense actuacións encamiñadas tanto a mellora das competencias e das cualificacións como á actualización e especialización profesional das persoas traballadoras ocupadas.

A formación constitúe un obxectivo estratéxico para reforzar a produtividade e a competitividade das empresas e para potenciar a empregabilidade das persoas traballadoras. Neste contexto débese proporcionar unha formación axeitada ás persoas traballadoras ocupadas das empresas afectadas pola crise económica ou de sectores estratéxicos de Galicia. Así mesmo débese estender a formación a ámbitos nos que non estea plenamente introducida.

Ademais, dado o peso que no tecido produtivo de Galicia representan as persoas autónomas e emprendedoras apóstase por unha formación axeitada ás súas necesidades e demandas, favorecendo deste xeito o emprendemento e o acceso ao autoemprego.

Todo isto redundará na mellora da produtividade e competitividade das empresas, e da estabilidade e calidade no emprego.

En todas as actuacións que se van desenvolver no marco destes dous programas de gasto, a consellería terá en conta que un dos piares básicos das directrices establecidas na Estratexia Europea para o Emprego, é a necesidade de reforzar a política de igualdade entre homes e mulleres especialmente co obxecto de mellorar as perspectivas e oportunidades das mulleres de cara a súa inserción laboral, e por iso ten previsto desenvolver unha serie de medidas dirixidas a garantir o principio de igualdade entre homes e mulleres e facilitar ás mulleres tanto o acceso ao mercado de traballo como a permanencia nel:

- A consideración das mulleres como prioritarias no acceso ás accións formativas. Nos procesos de selección para o acceso as accións formativas, as oficinas de emprego identificarán ás mulleres e especialmente ás mulleres vítimas de violencia

de xénero, como prioritarias facilitando deste xeito o seu acceso á formación e incrementando a súa empregabilidade.

- a) En 2014 a taxa de participación nas accións formativas dirixidas prioritariamente a persoas traballadoras desempregadas foi do 47,10% no caso dos homes e do 52,90% no caso das mulleres, porcentaxes que se converten nun 46,07 % e nun 53,93 % se falamos de alumnado que finalizaron as accións formativas.

Establecerase unha liña de axudas específicas para as mulleres vítimas de violencia de xénero e axudas á conciliación, co obxecto de conciliar a asistencia ás accións formativas co coidado de fillos e fillas menores de 6 anos ou maiores dependentes.

En canto as axudas á conciliación, en 2014 aprobáronse 502 para homes e 890 para mulleres. E concedéronse 71 axudas para mulleres vítimas de violencia de xénero.

- Vaise incluír en todas as accións formativas, un módulo sobre igualdade de oportunidades entre mulleres e homes e sobre corresponsabilidade familiar e doméstica.
- A taxa de participación das mulleres no conxunto de cada plan formativo deberá ser de polo menos 5 puntos porcentuais superior á taxa xeral de ocupación feminina no correspondente ámbito territorial sempre que esa taxa sexa inferior ao 50 %, e aplicarase unha porcentaxe inferior se con ela se chega ao 50 %.

En 2014 a taxa de participación nas accións formativas dirixidas prioritariamente a persoas traballadoras ocupadas foi do 46,36% no caso dos homes e do 53,64% no caso das mulleres, porcentaxes que se converten nun 46,38 % e nun 53,62 % se falamos de alumnado que finalizou estas accións.

PROGRAMA 324A-MELLORA DA ORGANIZACIÓN E ADMINISTRACIÓN DAS RELACIÓNS LABORAIS E DA ECONOMÍA SOCIAL

As accións que se desenvolven dentro deste programa de gasto tratan de mellorar a xestión dos procedementos relacionados coas relacións laborais e coa seguridade e saúde laboral, Fomentar a responsabilidade social empresarial(RSE) na actividade empresarial, mediante actuacións de impulso e apoio ás empresas para mellorar a súa xestión empresarial, articular medidas de apoio ás relacións laborais naqueles casos nos que a situación de dificultade económica deu lugar a que moitas empresas acudan a regularizar os seus cadros de persoal (EREs), apoiar ás organizacións sindicais en cumprimento do establecido na Lei orgánica 11/1985, do 2 de agosto, de liberdade sindical, facendo efectiva a participación institucional das organizacións sindicais e empresariais intersectoriais máis representativas, garantindo a participación en igualdade de oportunidades de homes e mulleres nos órganos de participación da comunidade autónoma, cumprindo así coa

Lei 17/2008, de Participación Institucional das organizacións sindicais e empresariais máis representativas de Galicia.

Controlar que as empresas cumpran coa normativa laboral, de igualdade de oportunidades e de prevención de riscos laborais levando a cabo unha tramitación áxil e eficaz dos expedientes sancionadores por infraccións laborais, impulsar a execución do Plan de loita contra o emprego non declarado, Impulsar o protocolo de coordinación coa Fiscalía de Galicia e a Consellería de Traballo e Benestar para a investigación eficaz e rápida dos delitos contra a vida, saúde e integridade física das persoas traballadoras, desenvolver actuacións de mediación en conflitos colectivos de traballo.

Na Comisión Territorial da Inspección de Traballo e Seguridade Social en Galicia aprobáronse para a actuación inspectora 253 ordes de servizo para 2015 que se inclúen dentro de campañas referidas á discriminación no acceso ao emprego, discriminación na relación laboral e discriminación salarial. Tamén se planificaron actuacións concretas para comprobar o cumprimento das obrigas inherentes ao Plan de Igualdade (98) e o exame do exercicio dos dereitos sobre conciliación da vida familiar e laboral (38). Para o ano 2016, prevese que o número das mesmas (pendente de aprobar) sexa o mesmo ou superior.

Ademais, vanse desenvolver accións recollidas na Lei 2/2007, do 28 de marzo, de traballo en igualdade das mulleres de Galicia que se concretarán en medidas de promoción e impulso, tales como axudas en favor de erradicar a infrarrepresentatividade das mulleres en determinados sectores, fomento dos plans de igualdade nas empresas e adopción de medidas que posibiliten a conciliación da vida familiar e laboral, así como racionalización de horarios laborais.

E vaise impulsar o Plan de Coordinación galego/lusa en materia de traballo transfronteirizo Galicia/Norte de Portugal, no que se contemplan, entre outros, obxectivos e medidas de igualdade de oportunidades.

Existe unha clara segmentación pola variable de xénero no mercado de traballo, tanto no referido ao sector de actividade como ás ocupacións das mulleres e homes dentro do mesmo sector, de feito hai profesións onde as mulleres están claramente infrarrepresentadas, caso do sector naval, da pesca ou construción. En materia de relacións laborais ten un importante efecto a redución da brecha de xénero xa que en determinados eidos laborais aínda quedan moitas desigualdades.

A presenza relativa da muller no mercado laboral está a aumentar de xeito sostido. Segundo datos do IGE, nos últimos 10 anos, a afiliación feminina á Seguridade Social en Galicia medrou permanentemente, desde o 40,25% de 2002 ao 48,60% en 2014. Ao remate dese ano o total de poboación afiliada foi de 915.656 persoas, das que 470.608 son mulleres e no relativo á seguridade e saúde laboral, as cifras de sinistralidade e os tipos de danos son diferentes entre ambos sexos.

Polo que se refire aos accidentes laborais, as mulleres sofren moitos menos accidentes. Tanto os índices de incidencia como os de gravidade son moito menores nas mulleres; isto podía ser predicible en sectores como a pesca ou a construción, onde as mulleres están menos representadas e desenvolven, en xeral, ocupacións de menor risco, pero ocorre tamén nos servizos ou na agricultura, onde non se dan esas diferenzas. No 2014 os índices de incidencia de traballadores homes para accidentes leves, graves e mortais son, respectivamente, 2,3 - 4,5 e 28,5 veces maiores que os das mulleres.

Á situación anterior hai que sumar a dificultade de conciliar familia e traballo que provoca, en determinadas ocupacións, xunto coas diferenzas fisiolóxicas e anatómicas entre homes e mulleres, que as mulleres teñan máis problemas de saúde que os homes que desenvolven as mesmas tarefas.

Todo o exposto obriga a integrar a dimensión da igualdade na prevención dos riscos. Non se pode esquecer tampouco que no artigo 26 da Lei 31/1995, de 8 de novembro, de prevención de riscos laborais, o lexislador realiza unha diferenciación de xénero en sentido positivo ao regular a protección da maternidade.

Polo que respecta ao Consello Galego de Relacións Laborais, tratarase de potenciar a participación de mulleres nas mesas de negociación e vanse desenvolver actividades de formación presencial e anual dirixidas a negociadores e negociadoras sobre a incorporación da igualdade aos convenios colectivos e aos plans de igualdade, tanto pola parte sindical como pola parte empresarial.

Salientar que polo que respecta aos convenios colectivos, en 2014 remitíronse á Unidade de Igualdade da Consellería de Traballo e Benestar un total de 1.682 convenios colectivos para a súa revisión dende o punto de vista da perspectiva de xénero, aos efectos de que se elaboren e remita Informe á Comisión Consultiva Autonómica para a igualdade entre mulleres e homes na negociación colectiva do Consello Galego de Relacións Laborais.

Para corrixir as desigualdades que aínda hai en materia de xénero nas relacións laborais, vanse desenvolver varias actuacións que levará a cabo a Comisión Consultiva Autonómica para a Igualdade entre mulleres e homes na negociación colectiva, adscrita ao Consello Galego de Relacións Laborais. Trátase de actividades de formación presencial e anual a negociadores e negociadoras de todo o que compete a incorporación da igualdade nos convenios colectivos e nos plans de igualdade, tanto pola parte sindical como pola parte empresarial, así como elaboración de guías de boas prácticas e recomendacións, para a información e difusión de criterios e orientación para mellorar os contidos e a calidade da negociación colectiva, co obxecto de contribuír á efectiva aplicación do principio de igualdade de trato e de oportunidades na regulación do acceso e das condicións de traballo das persoas traballadoras.

Dentro do plan de actividades do ISSGA no ano 2016 manteranse actividades relacionadas con esta materia:

- A comisión permanente de integración da igualdade nas políticas de prevención de riscos laborais asesorará e orientará nos aspectos relacionados coa integración da igualdade nas políticas de prevención de riscos, propoñendo directrices sobre a avaliación do risco para a saúde ou a seguridade das traballadoras embarazadas, que deran a luz recentemente ou en período de lactación e orientando as actuacións especiais que en materia de prevención de riscos laborais sobre sectores feminizados realice a Administración Pública Autonómica.
- O programa de protección de embarazadas, que comprende a verificación da implantación das obrigas legais existentes sobre a toma en consideración das situacións de embarazo ou lactación na avaliación de riscos que efectúen as empresas.
- Actividades de divulgación e sensibilización.
- Incluír un módulo de igualdade dos cursos básicos de prevención de riscos laborais, tanto presenciais como on-line.

PROGRAMA 324C-PROMOCIÓN DA ECONOMÍA SOCIAL

Mediante este programa trátase en primeiro lugar de xerar emprego e autoemprego colectivo, en especial entre a xuventude, promovendo iniciativas empresariais baseadas nas persoas e na cooperación e aproveitando para iso as vantaxes da economía social.

Para contribuír ao anterior preténdese tamén mellorar o coñecemento acerca das cooperativas e outras formas de economía social, achegando á poboación xeral e aos emprendedores en particular, os valores e principios cooperativos e a formación necesaria para iniciar unha actividade baixo estas fórmulas empresariais.

Finalmente trátase de impulsar a mellora da xestión empresarial e societaria e da competitividade das empresas de economía social e de mellorar as súas posibilidades de financiamento

A integración da dimensión da igualdade de oportunidades entre mulleres e homes é obxecto das competencias autonómicas sobre emprego e relacións laborais e a dimensión da igualdade de oportunidades entre mulleres e homes é obxecto das actuacións da consellería, tanto no ámbito do emprego público como no emprego privado (Lei 2/2007, do 28 de marzo, do traballo en igualdade das mulleres de Galicia).

A igualdade é un dos valores nos que asenta a fórmula empresarial cooperativa que é obxecto de promoción e fomento a través deste programa.

A taxa de paro das mulleres é superior á taxa de paro dos homes, e así se desprende dos datos recollidos na enquisa de poboación activa. Para contribuír a reducir estas dife-

renzas, no ámbito específico do fomento do emprego cooperativo, e en liña cos criterios establecidos a nivel estatal pola normativa reguladora, incentívase con maior contía de axuda ás incorporacións de mulleres desempregadas ás cooperativas e sociedades laborais; igualmente se prioriza o autoemprego colectivo feminino nos criterios de valoración das axudas con esta finalidade.

Á vista dos resultados, continúa sendo necesario manter este tratamento diferenciado, xa que as mulleres que no ano 2014 resultaron beneficiarias das axudas para a incorporación como socias traballadoras ou de traballo en cooperativas e sociedades laborais foron 73, mentres que o número de homes beneficiarios foi superior, acadando os 81.

O indicador de produtividade elixido para este programa, nº de persoas que se incorporan como socios traballadores ou de traballo, ou a través de fórmulas de autoemprego, a cooperativas e sociedades laborais, é susceptible de desagregación por xénero.

PROGRAMA 561A-PLAN GALEGO DE INVESTIGACIÓN, DESENVOLVEMENTO E INNOVACIÓN

O programa ten como obxecto atender a un conxunto de prioridades que se agrupan en tres grandes retos para o 2020:

- Reto 1. Novo modelo de xestión dos recursos naturais e culturais baseado na innovación.
- Reto 2. Novo modelo industrial sustentado na competitividade e o coñecemento.
- Reto 3. Novo modelo de vida saudable cimentado no envellecemento activo da poboación.

Aínda que este programa de gasto non está orientado especificamente á consecución da igualdade, si ten unha serie de actuacións que poden contribuír a eliminar a desigualdade entre homes e mulleres no ámbito da ciencia. Para iso, a Axencia Galega de Innovación en todas as actuacións que desenvolva tratará de analizar as posibles fendas de xénero e as súas causas, tentando establecer medidas correctivas.

Neste sentido cabe destacar que a Axencia Galega de Innovación forma parte do Pleno da unidade de muller e ciencia e que en 2015 vai colaborar coa Secretaría Xeral da Igualdade para a incorporación da perspectiva de xénero e o fomento das políticas de igualdade de oportunidades entre mulleres e homes no sistema de coñecemento e ciencia de Galicia, de acordo coas estratexias e prioridades marcadas nos ámbitos internacional, estatal e autonómico, mediante a elaboración do II Programa Galego de Muller e Ciencia 2016-2020.

Tamén se valora especialmente que se indique na memoria que aínda que a maioría das actuacións que está previsto desenvolver están dirixidas a persoas xurídicas, o que podería ocultar a perspectiva de xénero, a análise da situación debe facer énfase nas persoas físicas (mulleres e homes) que se atopan detrás. Esta análise farase fundamentalmente a través dunha mellora dos sistemas de recollida de información e de indicadores de xénero.

Tamén se incorporará a perspectiva de xénero en todas as actividades que teñan relación con:

- Talento e capital humano.
- Emprendemento innovador.
- Difusión e divulgación da ciencia e do papel da muller nesta.

Ademais, nas distintas liñas de axuda a desenvolver pola Axencia Galega de Innovación valorarase a incorporación de mulleres nos equipos de investigación como un aspecto importante dentro da repercusión socio-económica dos proxectos financiados e introducirase a perspectiva de xénero entre os indicadores de calidade na produción de coñecemento e de resultados de I+D+I. Tamén se dará relevancia á inclusión de mulleres como investigadoras principais e/ou en tarefas de coordinación

E para favorecer un cambio na orientación das actividades científicas, tecnolóxicas e de innovación que realicen as empresas que inclúa as perspectivas, experiencias e necesidades das mulleres, promoverase a implantación, nas empresas con actividade de I+D+I, dunha estratexia empresarial que fomente a contratación de mulleres científicas e tecnólogas e que fomente a adopción de boas prácticas en materia de igualdade de xénero.

PROGRAMA 581A-ELABORACIÓN E DIFUSIÓN ESTATÍSTICA

A través deste programa de gasto trata de proporcionar información do mercado de traballo na nosa Comunidade Autónoma, mediante a elaboración e difusión das series temporais dos indicadores das relacións laborais e da evolución da sinistralidade laboral.

O tratamento estatístico diferenciado por sexo nas estatísticas de aperturas de centros de traballo, na de regulacións de emprego ou en eleccións sindicais, entre homes e mulleres, facilita a integración da dimensión da igualdade ao axudar a planificar políticas e a toma de decisións en materia de relacións laborais, de maneira que non se produzan discriminacións por razón de xénero. Por isto o estudo dos datos coa diferenciación por sexo constitúe un instrumento útil para lograr a dita integración.

A información estatística que xurde dos accidentes laborais e das enfermidades profesionais é un instrumento fundamental para a definición de políticas e a toma de decisións en materia de prevención. Desde a perspectiva da igualdade, os datos e o seu tratamento estatístico evidencian a necesidade de facer un enfoque de xénero para comprobar como existe forma distinta de enfermarse e accidentarse entre homes e mulleres, xa sexa como

consecuencia das propias diferenzas biolóxicas, ou pola definición u organización social do traballo, que adxudica ás mulleres o desempeño de profesións específicas, cos seus factores de risco predeterminados.

PROGRAMA 613A-ORDENACIÓN, INFORMACIÓN E DEFENSA DO CONSUMO E DA COMPETENCIA.

O obxectivo estratéxico deste programa é a defensa, protección, promoción e información dos dereitos das persoas consumidoras e usuarias, e a garantía, promoción e preservación dunha competencia efectiva nos mercados no ámbito da Comunidade Autónoma de Galicia, para conseguir a máxima eficiencia económica e a protección e o aumento do benestar dos consumidores e consumidoras.

Dende o punto de vista do xénero, sinalar que dentro deste programa orzamentario fináncianse as actividades que, dirixidas a todas as persoas consumidoras galegas, se organizan dende a Escola Galega de Consumo e nas que se fai un especial seguimento da publicidade e da educación para o consumo non sexista.

Así, está previsto desenvolver as seguintes actividades formativas con temática específica de xénero:

- Curso de formación de profesorado “Consumo e xénero” a través da plataforma de formación do profesorado da Xunta de Galicia. (En 2014 participaron 45 alumnos/as: 34 mulleres e 11 homes)
- Obradoiro “Consumo en igualdade” dentro do programa de formación permanente do programa Akal (programa de formación básica en consumo responsable).
- Curso de formación continua “Consumo, xénero e educación”, en colaboración coa USC.

Tamén está previsto desenvolver outras actividades non especificamente orientadas á igualdade pero que a traballan de xeito transversal:

- Curso de formación de profesorado “Traballando coa publicidade na aula” a través da plataforma de formación de profesorado da Xunta de Galicia, no que se traballa a cuestión de xénero de maneira transversal analizando a publicidade ilícita/sexista. (En 2014 tivo 50 alumnos/as: 37 mulleres e 13 homes).

PROGRAMA 732A-REGULACIÓN E SOPORTE DA ACTIVIDADE INDUSTRIAL E PROGRAMA 734A-FOMENTO DA MINARÍA

O programa 732A ten como obxectivo planificar, coordinar, xestionar e realizar actuacións técnicas e administrativas en materia de seguridade, administración industrial e metroloxía, mellorando os sistemas de inspección e control. E o programa 734A ten como obxectivo xeral o de fomento da minaría.

Non se identifican accións concretas que establezan unha relación directa con políticas de igualdade de oportunidades, pero hai que salientar que se recolle a intención de promover o emprego dunha linguaxe non sexista e unhas imaxes non estereotipadas en todas as comunicacións e campañas que se realicen, o que resulta ademais especialmente indicado tendo en conta que moitas das accións destes programas desenvólense en ámbitos e profesións nas que a muller está infrarepresentada.

PROGRAMA 733A-EFICIENCIA ENERXÉTICA E ENERXÍAS RENOVABLES

Existen escasos datos que analicen o comportamento diferencial de mulleres e homes neste ámbito concreto de actuación, aínda que algúns estudos parecen confirmar que as mulleres teñen maior conciencia enerxética de cara ao aforro e o uso de enerxías renovables así como que son menores consumidoras de enerxía.

Unha parte moi importante das axudas para enerxías renovables van destinadas a familias, en concreto, a melloras enerxéticas nos fogares (caldeiras de biomasa, placas solares...) Estes investimentos supoñen unha mellor calidade de vida das familias e leva aparelado tamén un aforro enerxético e económico.

En Galicia, un 9,7% dos fogares son monoparentais, na súa maior parte sustentados por mulleres, polo que as anteditas axudas poden ter unha repercusión positiva na economía destas familias máis vulnerables e que, habitualmente, dispoñen de menos recursos.

PROGRAMA 741A-APOIO Á MODERNIZACIÓN, INTERNACIONALIZACIÓN E MELLORA DA COMPETITIVIDADE, INNOVACIÓN E PRODUTIVIDADE EMPRESARIAL

A finalidade deste programa é a mellora da competitividade do tecido empresarial da Comunidade Autónoma de Galicia. No ámbito das actividades do Instituto Galego de Promoción Económica, este programa contén apoios ao investimento empresarial, internacionalización, mellora da competitividade e o emprendemento.

As actuacións que se pretenden financiar van dirixidas a empresas privadas (especialmente Pemes), institucións sen fin de lucro (asociacións e confederacións empresariais, clúster, cámaras de comercio, etc.), entidades financeiras, sociedades de garantía recíproca e outras.

A consellería indica que as actuacións contempladas neste programa vanse desenvolver respectando a igualdade de oportunidades entre mulleres e homes e que os proxectos de gasto conteñen indicadores con relevancia de xénero (aínda que non se identifican estes indicadores).

Tamén afirma que os potenciais destinatarios das accións que se van financiar son fundamentalmente persoas xurídicas, sen embargo non se pode deixar de lado que detrás das empresas hai persoas físicas que poden ter necesidades diferentes en canto a orientación sobre a súa actividade empresarial, financiamento, expectativas de internacionalización, etc.

PROGRAMA 751A-ORDENACIÓN, REGULACIÓN E PROMOCIÓN DO COMERCIO INTERIOR DE GALICIA

As actuacións deste programa teñen como finalidade acadar a modernización do tecido comercial galego e ó seu dinamismo mediante as seguintes actuacións:

- Contribuír a construción dun sector comercial máis competitivo e dinámico.
- Revitalización e fortalecemento das prazas de abastos, centros comerciais abertos e eixes comerciais.
- Racionalización e optimización dos recursos dos recintos feirais.
- Mellora da comercialización dos produtos galegos

Polo que se refire ao ámbito da artesanía, trátase de modernizar as estruturas produtivas, introducir as novas tecnoloxías e fomentar e divulgar os produtos artesanais e potenciar a marca Artesanía de Galicia, para :

- Contribuír a construción dun sector artesanal máis competitivo e dinámico.
- Acadar unha formación e inserción laboral adecuada.
- Mellorar a comercialización dos produtos artesanais.

O sector comercial está constituído por un total de 46.664 empresas que dan emprego a 128.841 persoas, ocupando a maior porcentaxe aqueles grupos de especial sensibilidade como é o emprego xuvenil ou feminino (o emprendemento feminino se sitúa no 66 % no sector comercial).

A Dirección Xeral de Comercio vai incorporar a perspectiva de xénero e promoverá a igualdade entre homes e mulleres na execución das actuacións que está previsto desenvolver e financiar a través das ordes de subvención, co obxecto de incentivar a presenza de mulleres empresarias no ámbito do comercio e da artesanía.

Tamén se terá en conta a perspectiva de xénero no portal do/a comerciante e nas distintas campañas que se realicen nos medios de comunicación e impulsaranse proxectos que teñan en conta a igualdade de oportunidades e a organización do traballo con perspectiva de xénero.

A continuación preséntanse os indicadores da Consellería relacionados coa perspectiva de xénero:

Indicadores das actuacións que teñen un impacto directo na promoción da igualdade (actuacións directas de promoción da igualdade entre homes e mulleres, medidas activas de conciliación da vida familiar e laboral, de corresponsabilidade e contra a violencia de xénero)

E1 - Empregabilidade e crecemento intelixente

PA03 - Aumento da empregabilidade e produtividade dos traballadores galegos a través da formación e innovación constante

E05 - Acadar unhas relacións laborais modernizadas baseadas na responsabilidade social empresarial (RSE), diminuindo a

OO03 - Accións de promoción da igualdade laboral e a conciliación laboral, familiar e persoal

INDICADOR		PREVISTO
P00020	Actuacións de estudo, difusión e promoción	5,0
P00395	Empresas beneficiadas PEMES	200,0
P248.H	Persoas participantes nas distintas accións (Homes)	150,0
P248.M	Persoas participantes nas distintas accións (Mulleres)	150,0
P407.H	Traballadores beneficiados (homes)	100,0
P407.M	Traballadores beneficiados (mulleres)	100,0

E1 - Empregabilidade e crecemento intelixente

PA03 - Aumento da empregabilidade e produtividade dos traballadores galegos a través da formación e innovación constante

E05 - Acadar unhas relacións laborais modernizadas baseadas na responsabilidade social empresarial (RSE), diminuindo a

OO03 - Accións de promoción da igualdade laboral e a conciliación laboral, familiar e persoal

INDICADOR		PREVISTO
P00149	Número de acordos acadados en materia laboral.	9,0
P248.H	Persoas participantes nas distintas accións (Homes)	20,0
P248.M	Persoas participantes nas distintas accións (Mulleres)	80,0

E2 - Benestar das persoas e as familias e cohesión social

PA03 - Mellora dos servizos sociais a familias e á infancia, apoio á conciliación, servizos e axudas complementarios da

E01 - Garantir o dereito de todos os menores a vivir en familia e contribuír á revitalización demográfica e ás condicións que

OO01 - Impulsar a natalidade e fomento da conciliación da vida persoal, familiar e laboral.

INDICADOR		PREVISTO
DOC035	Capacidade de coidado de nenos ou de infraestruturas de educación subvencionadas. Persoas	2.279,0

Indicadores de todas as actuacións dirixidas a persoas, para coñecer a desagregación por sexo e comprobar a proporción de mulleres beneficiadas nelas e indicadores de igualdade.

E1 - Empregabilidade e crecemento intelixente

PA03 - Aumento da empregabilidade e produtividade dos traballadores galegos a través da formación e innovación constante

E01 - Diminuír a taxa de desemprego en Galicia co fomento da empregabilidade das persoas desempregadas, a través da

OO01 - Contratación temporal de persoas desempregadas ou beneficiarias de determinados Programas estatais como o

INDICADOR	PREVISTO
SC01.H Desempregados, incluídos os de longa duración (Homes)	1.189,0
SC01.M Desempregados, incluídos os de longa duración (Mulleres)	1.346,0
SC17.H Outras persoas desfavorecidas (Homes)	342,0
SC17.M Outras persoas desfavorecidas (Mulleres)	342,0
SC06.H Persoas menores de 25 anos de idade (Homes)	308,0
SC06.M Persoas menores de 25 anos de idade (Mulleres)	356,0

OO02 - Programas integrados de emprego con intermediación laboral.

INDICADOR	PREVISTO
SC01.H Desempregados, incluídos os de longa duración (Homes)	2.660,0
SC01.M Desempregados, incluídos os de longa duración (Mulleres)	2.660,0

E02 - Aumentar a inserción laboral e o emprendemento, especialmente para as persoas con especiais dificultades para

OO01 - Programas de fomento da contratación por conta allea.

INDICADOR	PREVISTO
SC01.H Desempregados, incluídos os de longa duración (Homes)	1.365,0
SC01.M Desempregados, incluídos os de longa duración (Mulleres)	1.340,0

OO02 - Programas de promoción do auto emprego.

INDICADOR	PREVISTO
SC01.H Desempregados, incluídos os de longa duración (Homes)	2.140,0
SC01.M Desempregados, incluídos os de longa duración (Mulleres)	2.140,0
SE03.H N.º de participantes que reciben actuacións destinadas á mellora da súa situación no ámbito laboral. (Homes)	450,0
SE03.M N.º de participantes que reciben actuacións destinadas á mellora da súa situación no ámbito laboral. (Mulleres)	450,0
SC16.H Participantes con discapacidade (Homes)	50,0
SC16.M Participantes con discapacidade (Mulleres)	40,0

OO03 - Programas de integración laboral de persoas con discapacidade e de colectivos en risco de exclusión social.

INDICADOR	PREVISTO
SC01.H Desempregados, incluídos os de longa duración (Homes)	50,0
SC01.M Desempregados, incluídos os de longa duración (Mulleres)	50,0
SC17.H Outras persoas desfavorecidas (Homes)	40,0
SC17.M Outras persoas desfavorecidas (Mulleres)	40,0
SC16.H Participantes con discapacidade (Homes)	1.300,0
SC16.M Participantes con discapacidade (Mulleres)	1.000,0

E03 - Mellorar a empregabilidade das persoas desempregadas, mediante a adquisición dunha acreditación oficial de**OO01 - Accións de formación das persoas desempregadas.**

INDICADOR		PREVISTO
P189.H	Número de persoas que participan nos programas de formación(Homes)	4.650,0
P189.M	Número de persoas que participan nos programas de formación(Mulleres)	5.050,0

OO02 - Medidas para acadar un maior axuste da formación profesional para o emprego ás necesidades do mercado de

INDICADOR		PREVISTO
P189.H	Número de persoas que participan nos programas de formación(Homes)	6.263,0
P189.M	Número de persoas que participan nos programas de formación(Mulleres)	5.840,0

OO03 - Medidas de impulso á formación para o emprego asociada á impartición de accións formativas vinculadas á

INDICADOR		PREVISTO
P422.H	Persoas que participan no proced. de recoñecemento experiencia profesional (homes)	630,0
P422.M	Persoas que participan no proced. de recoñecemento experiencia profesional (mulleres)	1.541,0

OO04 - Aumento da capacidade de emprego xuvenil, a través de programas específicos de formación, mediante o

INDICADOR		PREVISTO
P191.H	Número de persoas xoves que participan nas accións formativas, en relación co número total de persoas que figuran inscristas	11.952,0

E04 - Mellorar a capacitación e cualificación profesional das persoas traballadoras ocupadas, mediante a adquisición de**OO01 - Accións de formación ás persoas ocupadas.**

INDICADOR		PREVISTO
P189.H	Número de persoas que participan nos programas de formación(Homes)	2.500,0
P189.M	Número de persoas que participan nos programas de formación(Mulleres)	5.000,0

E05 - Acadar unhas relacións laborais modernizadas baseadas na responsabilidade social empresarial (RSE), diminuindo a**OO07 - Mellora das condicións laborais**

INDICADOR		PREVISTO
P409.H	Delegados sindicais formados (homes)	50,0
P409.M	Delegados sindicais formados (mulleres)	50,0
P407.H	Traballadores beneficiados (homes)	19,0
P407.M	Traballadores beneficiados (mulleres)	4,0

OO03 - Accións de promoción da igualdade laboral e a conciliación laboral, familiar e persoal

INDICADOR		PREVISTO
P248.H	Persoas participantes nas distintas accións (Homes)	150,0
P248.M	Persoas participantes nas distintas accións (Mulleres)	150,0
P407.H	Traballadores beneficiados (homes)	100,0
P407.M	Traballadores beneficiados (mulleres)	100,0

OO06 - Promoción da RSE e das Relacións Laborais

INDICADOR		PREVISTO
P248.H	Persoas participantes nas distintas accións (Homes)	50,0
P248.M	Persoas participantes nas distintas accións (Mulleres)	50,0

E06 - Promover o cooperativismo e a economía social, como forma de xerar emprego e contribuír ao desenvolvemento

OO01 - Fomento do emprendemento colectivo a través da incorporación a cooperativas ou sociedades laborais. Formación

INDICADOR		PREVISTO
P190.H	Número de persoas que se incorporan como socios traballadores ou de traballo, ou a través de fórmulas de autoemprego, a	280,0
P227.H	Participantes en accións de formación (Homes)	1.050,0
P227.M	Participantes en accións de formación (Mulleres)	1.050,0

E1 - Empregabilidade e crecemento intelixente

PA03 - Aumento da empregabilidade e produtividade dos traballadores galegos a través da formación e innovación constante

E05 - Acadar unhas relacións laborais modernizadas baseadas na responsabilidade social empresarial (RSE), diminuíndo a

OO01 - Formación e información e/ou Sensibilización da sociedade en materia de seguridade e saúde laboral.

INDICADOR		PREVISTO
P248.H	Persoas participantes nas distintas accións (Homes)	280,0
P248.M	Persoas participantes nas distintas accións (Mulleres)	320,0

E1 - Empregabilidade e crecemento intelixente

PA03 - Aumento da empregabilidade e produtividade dos traballadores galegos a través da formación e innovación constante

E05 - Acadar unhas relacións laborais modernizadas baseadas na responsabilidade social empresarial (RSE), diminuíndo a

OO03 - Accións de promoción da igualdade laboral e a conciliación laboral, familiar e persoal

INDICADOR		PREVISTO
P248.H	Persoas participantes nas distintas accións (Homes)	20,0
P248.M	Persoas participantes nas distintas accións (Mulleres)	80,0

OO05 - Acción de formación e información en materia de relacións laborais.

INDICADOR		PREVISTO
P248.H	Persoas participantes nas distintas accións (Homes)	460,0
P248.M	Persoas participantes nas distintas accións (Mulleres)	670,0

E1 - Empregabilidade e crecemento intelixente

PA01 - Impulso da consolidación das políticas de gastos vencelladas á I+D+i. Integrar a Galicia no círculo virtuoso da

E01 - Potenciar a I+D+i mediante o fomento da absorción de coñecemento por parte das empresas, a mobilización e

OO01 - Apoio ao fomento da absorción de coñecemento por parte das PEMES, contribuíndo así, á mellora das súas

INDICADOR		PREVISTO
DE021H	Investigadores/ano participando en proxectos cofinanciados.Persoas/ano (Homes)	25,0
DE021M	Investigadores/ano participando en proxectos cofinanciados.Persoas/ano (Mulleres)	25,0

OO02 - Fomento da transferencia de investigación dende os Axentes de Xeración e Difusión do Coñecemento cara o

INDICADOR		PREVISTO
DC025H	Número de investigadores que traballan en instalacións de infraestruturas de investigación melloradas. Traballadores equ	12,0
DC024H	Número de novos investigadores en entidades axudadas. Traballadores equivalentes a tempo completo (ETC) (Homes)	4,0
DC024M	Número de novos investigadores en entidades axudadas. Traballadores equivalentes a tempo completo (ETC) (Mulleres)	4,0

OO13 - Mobilización e atracción de capital privado para procesos de innovación galegos

INDICADOR		PREVISTO
DE021H	Investigadores/ano participando en proxectos cofinanciados.Persoas/ano (Homes)	5,0
DE021M	Investigadores/ano participando en proxectos cofinanciados.Persoas/ano (Mulleres)	4,0

E1 - Empregabilidade e crecemento intelixente

PA02 - Fomento da actividade empresarial e comercial, impulso da competitividade e internacionalización das empresas e

E04 - Mellorar a competitividade das empresas e dos sectores tradicionais galegos nun entorno globalizado, a través do

OO01 - Profesionalización do tecido empresarial.

INDICADOR	PREVISTO
SC01.H Desempregados, incluídos os de longa duración (Homes)	125,0
SC01.M Desempregados, incluídos os de longa duración (Mulleres)	130,0
P242.H Persoas beneficiarias (Homes)	330,0
P242.M Persoas beneficiarias (Mulleres)	330,0
SC05.H Persoas con emprego, incluídos os traballadores por conta propia (Homes)	195,0
SC05.M Persoas con emprego, incluídos os traballadores por conta propia (Mulleres)	195,0

OO02 - Impulso á iniciativa emprendedora.

INDICADOR	PREVISTO
SC01.H Desempregados, incluídos os de longa duración (Homes)	360,0
SC01.M Desempregados, incluídos os de longa duración (Mulleres)	360,0
P242.H Persoas beneficiarias (Homes)	70,0
P242.M Persoas beneficiarias (Mulleres)	80,0

Conclusións:

Valóranse positivamente todas as accións que se pretenden levar a cabo, posto que:

- Vaise integrar a perspectiva de xénero de xeito transversal en moitas das actuacións do departamento, a través do uso dunha linguaxe non sexista e da utilización de imaxes que visibilicen ás mulleres en ámbitos nos que están infrarepresentadas, nos estudos e estatísticas de ámbito laboral e prevención de riscos, en moitas das convocatorias aplicando criterios de preferencia ás mulleres ou valorando os proxectos que teñan relación coa temática de igualdade, etc.
- Traballarase para conseguir un acceso ao emprego en condicións de igualdade apoiando medidas que faciliten o acceso das mulleres a empregos de calidade e a súa estabilidade e desenvolvemento profesional.
- Contribuirase a formar ás persoas que integran as empresas de economía social, sexa como socias ou como membros dos equipos directivos, na xestión e toma de decisións baixo criterios de igualdade.
- Formarase á poboación en xeral, e ás persoas interesadas en emprender baixo fórmulas de economía social en particular, acerca dos principios cooperativos, entre os que destacan os de igualdade e equidade.
- Incrementarase o número de convenios que introducen no seu articulado cláusulas sobre igualdade de trato entre homes e mulleres.
- Mellorarase os contidos e a calidade da negociación colectiva e contribuirase á efectiva aplicación do principio de igualdade de trato e de oportunidades na regulación do acceso e das condicións de traballo das persoas traballadoras.

- Desenvolveranse actividades formativas específicas no ámbito do consumo dende o punto de vista do xénero.
- Preténdese fomentar as políticas de igualdade nos ámbitos da ciencia e da tecnoloxía, tratando de incrementar e visibilizar a presenza das mulleres no ámbito científico-tecnolóxico e nas actividades de investigación.

IV.7. CONSELLERÍA DE CULTURA, EDUCACIÓN E ORDENACIÓN UNIVERSITARIA

A Consellería de Cultura, Educación e Ordenación Universitaria, segundo o establecido no Decreto 4/2013, do 10 de xaneiro, é o departamento da Xunta de Galicia ao que lle corresponden, en materia cultural, as competencias e funcións de promoción e difusión da cultura, patrimonio cultural, os aspectos vinculados á protección e promoción do patrimonio cultural de Galicia e da Cidade e dos Camiños de Santiago.

No eido educativo, é o departamento encargado da planificación, regulación e administración do ensino regrado en toda a súa extensión, niveis, graos, modalidades e especialidades; da promoción e do ensino da lingua galega, así como da dirección, planificación, coordinación e execución da política lingüística da Xunta de Galicia; a coordinación do sistema universitario; o recoñecemento e a tutela e rexistro das fundacións culturais e docentes de interese galego

A escola, xunto coa familia, é un importante axente de socialización que debe contribuír a transmitir valores e patróns non sexistas, educando na cultura da igualdade.

Por iso, as actuacións que se levan a cabo no ámbito educativo xa dende os primeiros ciclos da educación infantil, constitúen un pilar básico e fundamental para conseguir a redución das desigualdades por cuestións de xénero e a eliminación dos estereotipos sexistas, de aí que as políticas de igualdade deban inspirar, en cumprimento da Lei orgánica de Educación, a totalidade do deseño da acción educativa da administración.

Ademais, dende o ámbito educativo tamén se financian actividades e proxectos que contribúen a facilitar a conciliación da vida familiar e laboral.

PROGRAMA 151A-FOMENTO DA LINGUA GALEGA

No marco deste programa de gasto desenvólvense as actuacións de fomento do uso do galego nos diferentes sectores da sociedade, a través de diversas iniciativas de promoción do galego, que buscan impulsar a incorporación desta lingua a ámbitos prioritarios como son o socioeconómico, o das tecnoloxías da información e da comunicación, o xudicial ou as franxas de idade máis novas.

Obsérvase unha aceptación significativa e crecente por parte das mulleres cara as actividades que se veñen desenvolvendo a través deste programa. Nas actividades formativas rexístrase un número de mulleres superior ao de homes, na proporción de entre un 60/70% de mulleres, fronte o 40%/30% de homes:

- a) persoas destinatarias dos cursos: ao redor de 1.100 persoas, das cales foron mulleres: 660 (60%)
- b) probas para acreditar o coñecemento en lingua galega (CELGA): 2.879 persoas presentadas, das cales 2.015 foron mulleres (70%)
- c) profesorado colaborador: 67, do cal 48 son mulleres (72%).

Ademais, en todas as actividades que se desenvolven promóvese o emprego dunha linguaxe e imaxes non sexistas, inclusivas, igualitarias, plurais e non estereotipadas, para achegar a súa mensaxe a toda a cidadanía e incrementar o coñecemento e o uso social da lingua galega.

Préstase especial atención a unha utilización non sexista do galego nos contidos e na docencia dos cursos de lingua galega de todos os niveis (incluíndo as linguaxes específicas, a administración xeral, local e da xustiza, etc.) e nas xornadas formativas sempre se inclúe unha epígrafe referida á linguaxe non sexista.

Esta atención especial tamén está presente nas publicacións e traballos de investigación que se producen, editan e financian.

E un dos criterios de valoración das obras que se presentan á convocatoria de axudas para a edición de recursos curriculares en lingua galega, para niveis non universitarios, é que se promova de maneira transversal aos obxectivos, competencias e contidos abordados nos materiais, "a igualdade entre as persoas, sexan do sexo, raza, relixión, procedencia, lingua ou condición social que sexan".

PROGRAMA 422A-EDUCACIÓN INFANTIL, PRIMARIA E ESO

PROGRAMA 422D-EDUCACIÓN ESPECIAL

PROGRAMA 422E-ENSINANZAS ARTÍSTICAS

O principal obxectivo do programa 422A é garantir a dotación de recursos humanos e materiais nos centros públicos ou mediante concertos con outras institucións nos niveis de segundo ciclo de educación infantil, educación primaria e educación secundaria obrigatoria, conseguindo a escolarización universal da poboación.

O programa 422D trata de garantir un modelo de ensinanza inclusivo ofrecendo os recursos humanos e materiais necesarios para o alumnado con necesidades educativas especiais, dificultades de aprendizaxe ou altas capacidades que requira de determinados

apoios e atencións educativas de acordo cos principios de non discriminación e normalización educativa.

Dentro do programa 422E aténdese o funcionamento diario dos centros públicos de ensinanzas artísticas de titularidade da consellería e as súas infraestruturas (conservatorios de música e danza, escolas de arte e superiores de deseño, Escola Superior de Conservación e Restauración de Bens Culturais, Escolar Superior de Arte Dramática).

Cómpre sinalar que, segundo se extrae dos datos da memoria, existe unha demanda moi desigual nas distintas ensinanzas en función da especialidade, por parte de alumnos e alumnas, con especialidades como a danza, moda e algunhas de música, nas que case a totalidade de aspirantes son mulleres, o que non deixa de ser un reflexo dalgúns dos estereotipos que aínda persisten na sociedade e que seguen a condicionar, en moitos casos, a elección formativa por parte de mulleres e homes.

Polo que se refire ao desenvolvemento da actividade académica en todas as ensinanzas, aplícanse todos os criterios para evitar a linguaxe sexista e os estereotipos de xénero.

Coas actuacións que se financian no marco destes tres programas de gasto trátase de incrementar postos escolares alí onde a demanda educativa o esixe, proceder á reposición e as reformas integrais de centros así coma á correspondente dotación e/ou renovación de mobiliario e material didáctico, ademais de levar a cabo as obras necesarias para mellorar a eficiencia enerxética dos edificios.

Os gastos de funcionamento, como elemento esencial dos ingresos dun centro docente, garante a autonomía dos mesmos e posibilita dispoñer dos materiais didácticos e dos recursos necesarios. Todo iso constitúe a infraestrutura material que permite impartir un ensino de calidade.

O investimento en construción e/ou reforma de centros educativos así como a adquisición de material permite atender á demanda crecente que existe usualmente nas zonas periféricas das grandes cidades e aproxima os servizos educativos aos domicilios das familias, favorecendo a conciliación da vida familiar e laboral e o desenvolvemento integral dos nenos e nenas. Ademais, pode contribuír á creación de emprego e contribuír á redución da brecha de xénero existente ao valorar nas ofertas das empresas que concorren nos procedementos de licitación, a implantación de plans de igualdade, de modo que teña preferencia na adxudicación do contrato a proposición presentada por empresas que, no momento de acreditar a súa solvencia técnica ou profesional, cumpran as medidas destinadas a promover a igualdade de oportunidades entre mulleres e homes no mercado de traballo.

Tamén se vixiará dun xeito especial para que nos procedementos de contratación se cumpra coa prohibición de contratar con persoas que foran sancionadas con carácter

filme por infracción grave en materia de igualdade de oportunidades ou por infracción moi grave en materia social.

E dende o punto de vista do emprego público, cabe sinalar que case o 70% do colectivo de docentes e máis do 79% do persoal non docente dos centros educativos son de xénero feminino. Tendo en conta que o 72% do orzamento da consellería dedícase a soldos e salarios, o orzamento educativo contribúe dun xeito importante no peso porcentual do emprego feminino cualificado.

PROGRAMA 422C-ENSINANZAS UNIVERSITARIAS

Este programa de gasto correspóndese co novo Plan de Financiamento do Sistema Universitario de Galicia para os anos 2016-2020 e as súas actuacións están dirixidas a todo o colectivo universitario: alumnado, persoal docente e persoal investigador.

Segundo as estatísticas máis recentes sobre o redor do 40% do persoal do SUG que se dedica a labores de investigación, desenvolvemento e docencia son mulleres.

Pola contra, a presenza feminina nas aulas universitarias alcanza cotas lixeiramente superiores á dos homes, ao redor do 55%.

Na memoria non se identifican actividades directa ou indirectamente relacionadas coa igualdade de oportunidades entre mulleres e homes. Non obstante, entre as accións que se sinala se van financiar en 2016 están as de apoio económico ás mozas e mozos estudantes do Sistema Universitario de Galicia (bolsas, axudas e premios) e tendo en conta a presenza feminina maioritaria entre o alumnado do sistema universitario galego debe supoñerse que as mulleres serán en maior grao receptoras destas medidas de apoio.

PROGRAMA 422G-ENSINANZAS ESPECIAIS

Con este programa de gasto son atendidas as obrigas relacionadas co funcionamento das escolas oficiais de idiomas. O Plan galego de potenciación das linguas estranxeiras recolle que as escolas oficiais de idiomas deben desempeñar socialmente un papel integrador como centros de formación en linguas, sensibles a todas as demandas da cidadanía.

As ensinanzas de idiomas abordan os estudos de idiomas fóra das etapas ordinarias do sistema educativo, co obxecto de capacitar e acreditar ás persoas no dominio das distintas destrezas comunicativas, tanto orais coma escritas, facilitando o exercicio cualificado das competencias profesionais propias dese tipo de ensinanzas e mellorando a capacitación das persoas para o emprego, nun momento de demanda crecente de coñecemento de idiomas dende moitos sectores profesionais.

A demanda de ensinanzas de idiomas de réxime especial é moi similar por parte de homes e mulleres e para a asignación de prazas non se aplican criterios compensatorios por cuestións de sexo.

Polo que se refire ao desenvolvemento da actividade académica nestas ensinanzas, aplícanse todos os criterios para evitar a linguaxe sexista e os estereotipos de xénero.

PROGRAMA 422I-FORMACIÓN E PERFECCIONAMENTO DO PROFESORADO

No marco deste programa de gasto desenvólvense as actividades de formación permanente do profesorado, garantindo unha oferta diversificada e gratuíta destas actividades establecendo as medidas oportunas para favorecer a participación do profesorado nelas.

A finalidade da formación permanente é a de promover o desenvolvemento profesional do profesorado para a mellora da práctica educativa.

Segundo se establece no artigo 1.2 do Decreto 74/2011, do 14 de abril, polo que se regula a formación permanente do profesorado que imparte as ensinanzas establecidas na Lei orgánica de educación (LOE), en centros educativos sostidos con fondos públicos da Comunidade Autónoma de Galicia, as actividades de formación permanente do profesorado "deberán incluír formación específica sobre a utilización das tecnoloxías da información e comunicación no ensino e a formación en linguas estranxeiras do profesorado, independentemente da súa especialidade, así como, en materia de igualdade nos termos establecidos na Lei 7/2004, do 16 de xullo, galega para a igualdade de mulleres e homes".

Ademais, o artigo 3 do dito Decreto tamén establece que un dos obxectivos do plan estratéxico anual de formación do profesorado será que o profesorado adquiera as competencias necesarias para poder transmitir ao alumnado o respecto á dignidade das mulleres e á igualdade entre homes e mulleres.

As actividades de formación permanente do profesorado que se desenvolven dentro deste programa baséanse no principio de igualdade de oportunidades entre mulleres e homes, permitindo o acceso a todo o colectivo docente a unha formación de calidade e buscando a capacitación profesional para o traballo co alumnado, para que acade as competencias e coñecementos imprescindibles para o seu pleno desenvolvemento na sociedade do coñecemento.

Ademais, a formación permanente do profesorado, como proceso de revisión e actualización dos coñecementos, actitudes e habilidades, é un factor clave da calidade do sistema educativo e do fomento de políticas de igualdade, por iso seguirán a introducirse nela de xeito progresivo módulos de formación en materia de igualdade de oportunidades

entre mulleres e os homes, co obxectivo de que o profesorado asuma e interiorice os valores e modelos que despois transmitirá ao alumnado.

Nas actividades deseñadas dentro deste programa estanse a incluír de xeito progresivo módulos de formación en materia de igualdade de oportunidades entre as mulleres e os homes, que irán interiorizando no profesorado os valores e modelos de comportamento neste ámbito para que terminen sendo transmitidos ao seu alumnado.

PROGRAMA 422M-ENSINANZA SECUNDARIA, DE FORMACIÓN PROFESIONAL E DE ADULTOS

O obxectivo último das actividades que se desenvolven e financian dentro deste programa de gasto é o de capacitar ao alumnado para o exercicio da actividade profesional, satisfacendo as necesidades individuais e de emprego; Ademais, tratan de promover unha oferta formativa de calidade, proporcionar información e orientación profesional e de cualificacións para o emprego e incorporar ás ofertas formativas aquelas accións de formación que capaciten para desenvolver actividades empresariais e o espírito emprendedor, e avaliar e acreditar a cualificación profesional calquera que fose a forma da súa adquisición.

A oferta de ensinanzas de formación profesional na modalidade a distancia, favorece a formación e cualificación profesional e o aprendizaxe ao longo da vida. Esta modalidade, caracterízase pola súa flexibilidade, de xeito que permite ás persoas adultas a posibilidade de combinar estudo e formación coa actividade laboral, coas responsabilidades familiares ou con outras actividades, respondendo así ás necesidades e aos intereses persoais.

Para reforzar esta flexibilidade, en Galicia existe a posibilidade de ofrecer as ensinanzas de formación profesional en unidades formativas de menor duración certificables no ámbito da propia comunidade autónoma. Ademais, esta formación poderá concentrarse en determinados períodos do ano, polo que se adapta mellor aos intereses das persoas adultas e facilita a conciliación entre os estudos e as responsabilidades familiares ou doutro tipo que se deban asumir.

É previsible que esta opción sexa utilizada en maior proporción por mulleres xa que seguen a ser as que, de xeito maioritario, asumen as responsabilidades de coidado e atención a menores ou maiores.

En 2016 continuarase coa implantación progresiva da formación profesional dual co obxecto de mellorar a cualificación profesional das persoas combinando os procesos de enseñanza e aprendizaxe na empresa e no centro de formación.

En cumprimento da Lei Orgánica 8/2013, do 9 de decembro, que modifica a Lei Orgánica 12/2006, do 3 de maio, implantaranse os ciclos de formación profesional básica dentro da formación profesional do sistema educativo, como medida para a loita contra o

abandono educativo temperán. Estes ciclos inclúen, ademais do desenvolvido con carácter xeral para a formación profesional, módulos relacionados coas ciencias aplicadas e sociais que permitirán ao alumnado acadar e desenvolver as competencias de aprendizaxe permanente para continuar estudos de ensinanza secundaria postobrigatoria.

Sinalar que, polo que se refire ao abandono educativo temperán, en Galicia os datos recollidos polo IGE correspondentes ao segundo trimestre de 2015 indican que a porcentaxe continúa a ser moi superior nos homes (24%) que nas mulleres (11,3%).

Por outra banda, a presenza da muller nos estudos de formación profesional de tipo técnico é minoritaria e isto débese, en moitos casos, á existencia de prexuízos que levan a distinguir entre estudos e profesións “de homes” e profesións “para mulleres”.

Os currículos de formación profesional teñen que servir como un importante instrumento para conseguir que nos coñecementos que adquire o alumnado que curse os ciclos formativos se integre o enfoque de xénero.

PROGRAMA 423A-SERVIZOS E AXUDAS COMPLEMENTARIAS DA ENSI- NANZA

Con cargo a este programa orzamentario desenvólvense, entre outras, as accións encamiñadas á compensación das desigualdades na educación e o acceso á mesma en igualdade de condicións. Financia, por exemplo, a xestión do servizo de comedor e transporte escolar e acompañante levada a cabo pola Consellería de Cultura, Educación e Ordenación Universitaria, nos centros docentes públicos, as axudas destinadas ao cofinanciamento dos comedores escolares xestionados polos Concellos e as ANPAS, as actuacións encamiñadas ao fomento da lectura e apoio ás bibliotecas escolares, as actuacións derivadas do Plan de potenciación das linguas estranxeiras e as axudas para a adquisición de libros de texto, materiais curriculares e material didáctico e complementario.

Salientar que a prestación de recursos complementarios de carácter educativo integrados na programación xeral anual de cada centro é fundamental na procura dun ensino de calidade e mellora continua. Estes servizos complementarios deben responder ás novas demandas sociais dun xeito eficaz e eficiente completando a oferta de ensinanzas e fomentando as condicións de igualdade de oportunidades para toda a cidadanía, xa que constitúen actividades que teñen unha importante repercusión, entre outras cousas, na procura da conciliación da vida laboral e familiar necesaria hoxe en día.

No curso escolar 2015/2016 continuárase atendendo as necesidades de transporte adaptado dos e das escolares con discapacidades importantes, que ata finais do curso 2013/2014 eran transportados polo servizo 065. Así mesmo, nesta liña de extensión dos recursos educativos complementarios, no próximo curso 2015/2016 poñerase transporte e comedor para ao alumnado, que tendo dereito a eles, curse os cursos primeiro e

segundo da nova Formación Profesional básica, ensinanza de oferta obrigatoria introducida pola LOMCE que xa foi implantada no seu primeiro curso no curso escolar 2014/2015.

Dentro deste programa tamén se financian actividades dirixidas a promover á avaliación dos riscos laborais nos centros docentes e de vixilancia e control da saúde do persoal non docente que, en número duns 3.698, presta servizos en centros docentes públicos dela dependentes (o 79,26% do persoal non docente na ensinanza non universitaria son mulleres, de xeito que son as principais destinatarias destas accións).

Polo que respecta aos estudos que se elaboran a partir das avaliacións que se realizan periodicamente, permiten constatar o posible efecto das diferentes políticas de igualdade que se deben desenvolver a fin de garantir o máximo desenvolvemento educativo de todas as persoas, independentemente do seu xénero ou calquera outra circunstancia persoal ou social.

Estes estudos inclúen desagregacións por xénero para orientar, como se dun observatorio externo se tratase, as tendencias e os posibles efectos das políticas de igualdade que se veñen a desenvolver nos centros educativos.

Así, os informes elaborados a partir das diferentes avaliacións autonómicas, nacionais ou internacionais, veñen a confirmar as diferenzas de rendemento asociadas ao sexo do alumnado.

En xeral as alumnas obteñen unha puntuación promedio superior na competencia en comunicación lingüística e os alumnos na competencia matemática. Os resultados son similares en ambos sexos na competencia científica.

PROGRAMA 423B-PREVENCIÓN DO ABANDONO ESCOLAR

Dentro deste programa desenvólense as medidas dirixidas a previr e reducir o abandono temperá na Comunidade Autónoma.

A formación é un factor esencial para asentar un modelo de crecemento económico baseado no coñecemento que asegure un desenvolvemento sostible e unha maior cohesión social. O abandono escolar temperá é un fenómeno non desexable para unha sociedade que considera a formación dos seus membros como un elemento clave, tanto na promoción individual como no benestar colectivo.

O abandono escolar temperá ten causas moi diversas e por iso a súa prevención e redución esixe que se actúe en moi diversos frontes. As medidas que se desenvolven no marco deste programa de gasto, artículanse arredor de catro ámbitos de actuación: as administracións educativas, os centros educativos e o persoal docente, as administracións

locais, as familias e os mozos e mozas que abandonaron o sistema educativo sen ter obtido un título de educación secundaria obrigatoria o post-obrigatoria, e o contorno laboral.

Como xa se indicou nun apartado anterior, en Galicia (de xeito similar ao que ocorre no resto de España) o abandono educativo temperá afecta en maior medida ao alumnado masculino (24% de mozos fronte ao 11,3% no caso das mozas).

Esta diferenza de resultados maniféstase en todos os niveis educativos, en todas as ensinanzas (ESO, bacharelato e ciclos formativos) a porcentaxe de alumnas que finalizaron estes estudos está en torno ao 54% fronte aos alumnos que está arredor do 46%.

Se os datos se refiren á porcentaxe de alumnado que sae da ESO sen o título de graduado en educación secundaria, temos que arredor do 32% dos alumnos sae sen título da ESO e, no caso das alumnas, arredor do 19%. Unha diferenza de 13 puntos.

PROGRAMA 432A-BIBLIOTECAS, ARQUIVOS, MUSEOS E EQUIPAMENTOS CULTURAI, PROGRAMA 432B-FOMENTO DAS ACTIVIDADES CULTURAI E PROGRAMA 433A-PROTECCIÓN E PROMOCIÓN DO PATRIMONIO HISTÓRICO, ARTÍSTICO E CULTURAL

O programa 432A ten como obxectivo contribuír á mellora das bibliotecas, dos arquivos e dos museos de Galicia non só como centros de depósito cultural senón como infraestruturas e servizos básicos para asegurar o dereito constitucional de acceso á cultura e as responsabilidades atribuídas polo Estatuto de autonomía de Galicia á Xunta de Galicia en relación coa protección e o aumento do patrimonio documental.

Dentro do programa 432B desenvólvense as grandes liñas de actuación para o desenvolvemento da cultura galega, de xeito que se propicie un compromiso da sociedade galega e das institucións para facer da cultura un dos elementos centrais da vida da nosa sociedade e da súa imaxe no mundo.

E o programa 433A ocúpase do apoio e difusión do patrimonio cultural galego en todas as súas manifestacións tanto en Galicia coma no exterior. Tamén persegue a protección, conservación, investigación, incremento e difusión do patrimonio artístico, arquitectónico, arqueolóxico e etnográfico de interese para Galicia.

O ámbito prioritario de actuación destes programas de gasto é o sector cultural galego, no que participan os homes e mulleres ben sexa como consumidores e consumidoras dos diversos produtos culturais xerados ou como empregados e empregadas do sector cultural.

Neste sentido, e extrapolando a Galicia os datos contidos nas principais fontes e series estatísticas culturais máis recentes (por exemplo, o Anuario de Estadísticas Culturales

2014 publicada polo Ministerio de Educación, Cultura e Deporte na súa web), pódese observar a tendencia a unha menor presenza e participación das mulleres nas principais magnitudes do consumo cultural e da empregabilidade no sector cultural en comparación cos mesmos datos dos homes.

Así, o volume de emprego cultural ascendeu en 2013 a 485.300 persoas, o que representa o 2,8% do emprego total en España na media do período anual.

Obsérvanse diferenzas significativas por sexo entre o emprego vinculado ao ámbito cultural e o emprego total, cunha maior proporción de varóns (60,4%, fronte ao 54,4% observado no conxunto do emprego).

Polo que se refire aos dereitos de propiedade intelectual xestionados pola Entidades de Xestión, o número de membros destas entidades ascendeu en 2013 a 172.000, o 4,2% son persoas xurídicas e o 95,8% restante son persoas físicas. A distribución por sexo destas últimas amosa que só o 22,7% son mulleres e o 77,3% restante son homes.

Que no que se refire ás artes escénicas (teatro, ópera, zarzuela, ballet e danza), un 19,9% dos homes asistiron a estes espectáculos, porcentaxe que ascende ata un 24,9% no caso das mulleres. Polo que se refire ás artes musicais, un 32,9 da poboación masculina asistiu a concertos de música clásica e actual, mentres que no caso das mulleres a porcentaxe baixa ao 27,6%. En canto ao cinema, un 50,5% dos homes españois acudiron ao cine mentres que no caso das mulleres, a porcentaxe baixa ao 47,7 %. Obsérvase, polo tanto, unha maior presenza feminina nos espectáculos de artes escénicas, mentres que a tendencia se modifica no caso de concertos de música e cine

Ante esta constatación de que nos diferentes ámbitos en que se estrutura o ámbito cultural galego a presenza dos homes segue a ser superior á das mulleres, tanto a Secretaría Xeral de Cultura como Agadic, pretenden promover a participación e mais o emprego feminino no sector cultural e, por iso, nas convocatorias de axudas valorará, entre os criterios para a súa concesión, a presenza das mulleres nos proxectos. No mesmo sentido, promoverase a presenza equilibrada de mulleres e homes nas programacións artísticas contratadas desde o departamento. Tamén se fomentará a presenza equilibrada de mulleres e homes na composición das comisións de valoración de axudas.

Agadic tamén trata de fomentar a dirección feminina no caso da produción de artes escénicas valorándose expresamente esta circunstancia coa asignación dunha puntuación específica. No caso das producións audiovisuais, promóvese a presenza feminina no equipo creativo outorgando unha puntuación específica a aqueles proxectos nos que a participación das mulleres naquel sexa superior ao 50%. Ademais puntúase a dirección integramente a cargo dunha muller.

Tamén se evitará a difusión de imaxes que contribúan a perpetuar os estereotipos sexistas, e incidirase na promoción daqueles contidos que contribúan a visibilizar a presenza da muller en ámbitos nos que aínda non están representadas de xeito paritario.

PROGRAMA 561B-INVESTIGACIÓN UNIVERSITARIA

Este programa forma parte do novo Plan Galego de Financiamento das Universidades do Sistema Universitario de Galicia para os anos 2016-2020, e apoia-se na Estratexia de Especialización Intelixente de Galicia - RIS3, publicada en 2014 e que se centra na aplicación e explotación do coñecemento.

Coas actuacións que se financian dentro deste programa de gasto trátase de estimular o crecemento económico e social de Galicia mediante o impulso e a consolidación do seu capital científico e tecnolóxico, facilitando as relacións entre os centros de coñecemento e as empresas. En particular propón reforzar a investigación no ámbito universitario galego, especialmente na súa aplicación aos procesos empresariais.

A mellora da capacidade investigadora e dos seus resultados no entorno universitario de Galicia pasa en primeiro lugar pola adecuada estruturación dos recursos e da actividade de investigación e a mellora da calidade da mesma. Isto implica a introdución duns enfoques adecuados por parte das universidades e a administración que faciliten, por unha parte, a formación e incorporación de investigadores e investigadoras de talento e, por outra, a creación dun entorno académico que facilite a interacción e o intercambio de coñecemento.

A situación de mulleres e homes na investigación universitaria non é equitativa e existen diferenzas de xénero na carreira científica:

- No ámbito académico hai máis mulleres nas etapas de formación universitaria e ao comezo da carreira investigadora.
- As mulleres teñen menor acceso a recursos para investigar.
- A desigualdade de oportunidades entre mulleres e homes reflíctese na produción de coñecemento científico.

As accións de fomento da actividade investigadora mediante contratos pre e post doutorais e grupos de investigación, deseñadas no marco deste programa de gasto, están a provocar un incremento porcentual no número de mulleres que se dedican á actividade investigadora de case un punto porcentual por ano.

A continuación preséntanse os indicadores da Consellería relacionados coa perspectiva de xénero:

Indicadores de todas as actuacións dirixidas a persoas, para coñecer a desagregación por sexo e comprobar a proporción de mulleres beneficiadas nelas e indicadores de igualdade.

E1 - Empregabilidade e crecemento intelixente

PA01 - Impulso da consolidación das políticas de gastos vencelladas á I+D+i. Integrar a Galicia no círculo virtuoso da

E02 - Mellorar a capacidade investigadora e os resultados da investigación universitaria galega

OO03 - Accións de fomento da capacidade investigadora e transferencia de tecnoloxía.

INDICADOR		PREVISTO
DE021H	Investigadores/ano participando en proxectos cofinanciados.Persoas/ano (Homes)	287,0
DE021M	Investigadores/ano participando en proxectos cofinanciados.Persoas/ano (Mulleres)	417,0
SC06.H	Persoas menores de 25 anos de idade (Homes)	5,0
SC06.M	Persoas menores de 25 anos de idade (Mulleres)	8,0

PA05 - Consolidar un sistema educativo que minimize o fracaso escolar e se aliñe en resultados coas rexións líderes de Europa

E02 - Mellorar da calidade da docencia e da oferta docente do sistema universitario de Galicia

OO01 - Accións de apoios á igualdade e acceso á educación superior.

INDICADOR		PREVISTO
P036.H	Alumnado matriculado (Homes)	5.761,0
P036.M	Alumnado matriculado (Mulleres)	6.761,0

OO02 - Accións para a mellora da calidade da docencia universitaria e da empregabilidade dos egresados.

INDICADOR		PREVISTO
P036.H	Alumnado matriculado (Homes)	21.180,4
P036.M	Alumnado matriculado (Mulleres)	24.764,7

E04 - Mellorar a calidade das ensinanzas de réxime especial e dos seus resultados, en especial no que atinxe ao dominio

OO01 - Creación de novos postos escolares mediante a construción de novos centros ou ampliación dos existentes, co

INDICADOR		PREVISTO
P108.H	Matrículas nas EOI (Homes)	11.485,0
P108.M	Matrículas nas EOI (Mulleres)	24.395,0
P310.H	Títulos emitidos polas EOIs (Homes)	3.042,0
P310.M	Títulos emitidos polas EOIs (Mulleres)	5.969,0

E05 - Garantir a capacitación adecuada do profesorado a través da formación permanente que lles permita afrontar os retos

OO01 - Actividades formativas da Rede de Formación do Profesorado e reintegros individuais por formación.

INDICADOR		PREVISTO
P281.H	Profesorado que participa en accións formativas da Rede de Formación (Homes)	17.473,0
P281.M	Profesorado que participa en accións formativas da Rede de Formación (Mulleres)	26.245,0

E08 - Potenciar a formación profesional e a ensinanza secundaria obrigatoria, mellorando a calidade das ensinanzas e

OO02 - Accións de fomento da formación profesional nomeadamente nos ciclos formativos de grao medio e na

INDICADOR		PREVISTO
P231.H	Participantes en ciclos formativos de grao medio (Homes)	2.306,0
P231.M	Participantes en ciclos formativos de grao medio (Mulleres)	1.778,0
P236.H	Participantes que realizaron as ensinanzas de formación profesional pola modalidade de FP dual (Homes)	977,0
P236.M	Participantes que realizaron as ensinanzas de formación profesional pola modalidade de FP dual (Mulleres)	443,0

OO03 - Accións de fomento da formación profesional dual.

INDICADOR		PREVISTO
P231.H	Participantes en ciclos formativos de grao medio (Homes)	1.945,0
P231.M	Participantes en ciclos formativos de grao medio (Mulleres)	2.121,0

E09 - Reducir o abandono educativo temperán e mellorar os resultados educativos do alumnado con necesidades educativas

OO03 - Programas de orientación, reforzo e apoio.

INDICADOR		PREVISTO
P232.H	Participantes en programas de mellora da aprendizaxe e programas de diversificación curricular (Homes)	2.307,0
P232.M	Participantes en programas de mellora da aprendizaxe e programas de diversificación curricular (Mulleres)	2.343,0

E2 - Benestar das persoas e as familias e cohesión social

PA03 - Mellora dos servizos sociais a familias e á infancia, apoio á conciliación, servizos e axudas complementarios da

E05 - Eliminar os obstáculos que impidan ou dificulten o acceso do alumnado ao sistema educativo co obxectivo de garantir

OO01 - Accións de posta a disposición do alumnado que requira recursos educativos complementarios necesarios.

INDICADOR		PREVISTO
P032.H	% de alumnado beneficiado por accións de facilitación dematerial escolar (Homes)	21,5
P032.M	% de alumnado beneficiado por accións de facilitación dematerial escolar (Mulleres)	21,0
P034.H	% de alumnado beneficiario do transporte escolar (Homes)	30,0
P034.M	% de alumnado beneficiario do transporte escolar (Mulleres)	29,0
P035.M	% de alumnado beneficiario dos comedores escolare (Mulleres)	26,0
P035.H	% de alumnado beneficiario dos comedores escolares (Homes)	26,0

OO02 - Mellorar a competencia en comunicación lingüística do alumnado.

INDICADOR		PREVISTO
P037.H	Alumnado participante en programas en inmersión lingüística(Homes)	17.004,0
P037.M	Alumnado participante en programas en inmersión lingüística(Mulleres)	16.409,0

E4 - Sociedade dixital, lingua, cultura e reforzo do peso de Galicia no seu entorno

PA03 - Conservación e promoción da riqueza cultural de Galicia

E01 - Fortalecer a programación e os servizos dispoñibles nas bibliotecas, arquivos, museos e centros de interpretación, para

OO01 - Elaboración dun "plan da lectura de Galicia" e mellora do sistema de acceso aos servizos bibliotecarios a través da

INDICADOR		PREVISTO
P219.H	Número de usuarios da rede de bibliotecas de Galicia (Homes)	300.300,0
P219.M	Número de usuarios da rede de bibliotecas de Galicia (Mulleres)	500.500,0
P334.H	Persoas beneficiarias de bolsas en materia de bibliotecas, arquivos e museos (homes)	11,0
P334.M	Persoas beneficiarias de bolsas en materia de bibliotecas, arquivos e museos (mulleres)	20,0

OO02 - Impulsar e facer operativo o sistema de arquivos de Galicia.

INDICADOR		PREVISTO
P334.H	Persoas beneficiarias de bolsas en materia de bibliotecas, arquivos e museos (homes)	6,0
P334.M	Persoas beneficiarias de bolsas en materia de bibliotecas, arquivos e museos (mulleres)	14,0

OO03 - Preservar e promover as actividades e os contidos dos museos e centros de interpretación do patrimonio cultural

INDICADOR		PREVISTO
P219.H	Número de usuarios da rede de bibliotecas de Galicia (Homes)	300.000,0
P219.M	Número de usuarios da rede de bibliotecas de Galicia (Mulleres)	500.000,0
P334.H	Persoas beneficiarias de bolsas en materia de bibliotecas, arquivos e museos (homes)	3,0
P334.M	Persoas beneficiarias de bolsas en materia de bibliotecas, arquivos e museos (mulleres)	5,0

OE3 - Difundir a conveniencia de empregar a lingua galega nos distintos eidos da sociedade prestando especial atención a

OO01 - Continuar co proceso de normalización lingüística en desenvolvemento do Plan xeral de normalización da lingua

INDICADOR		PREVISTO
P394.H	Bolseiros (homes)	19,0
P394.M	Bolseiros (mulleres)	30,0

OO04 - Actividades de formación do galego.

INDICADOR		PREVISTO
P394.H	Bolseiros (homes)	5,0
P394.M	Bolseiros (mulleres)	7,0
P230.H	Participantes en actividades de formación (Homes)	412,0
P230.M	Participantes en actividades de formación (Mulleres)	618,0

Conclusións:

Valóranse positivamente as accións que se pretenden desenvolver e financiar, posto que:

- No ámbito educativo desenvólvense accións que contribúen a favorecer a conciliación da vida familiar e laboral e desenvólvense accións que tratan de ampliar os coñecementos do profesorado en temas relacionados coa igualdade e mellorar a súa capacidade para transmitir estes valores ao alumnado.
- Vaise favorecer e tratarase de incrementar o acceso das mulleres ás actividades culturais que se programen, promovendo tamén a súa empregabilidade no sector das industrias culturais.

- Preténdese aproveitar o talento feminino no ámbito da investigación universitaria.
- Vaise transmitir á sociedade unha imaxe das mulleres libre de estereotipos
- Inclúese a perspectiva de xénero de xeito transversal en moitas das actuacións que se desenvolven, especialmente no deseño, xestión e seguimento dos procedementos de contratación e convocatorias de subvención.

IV.8. CONSELLERÍA DE SANIDADE

Segundo o Decreto 41/2013, do 21 de febreiro, a Consellería de Sanidade é o órgano da Administración autonómica responsable da superior dirección e control do desenvolvemento das funcións e competencias que corresponden á Xunta de Galicia en materia de sanidade, de acordo co establecido no Estatuto de autonomía de Galicia, na Lei 8/2008, do 10 de xullo, de saúde de Galicia, e na Lei 5/1999, do 21 de maio, de ordenación farmacéutica.

Así mesmo, correspóndelle o exercicio das competencias que para situacións sanitarias urxentes ou de necesidade se recollen na Lei orgánica 3/1986, do 14 de abril, de medidas especiais en materia de saúde pública.

O sector da sanidade é un sector multidisciplinar que abarca non só a saúde propiamente dita senón tamén áreas como a educación, nutrición, condutas aditivas, etc.

En xeral, entre os colectivos profesionais da saúde existe a percepción de que o traballo técnico, sanitario ou de xestión, a adecuación dos recursos ou a formación no ámbito sanitario son neutros dende o punto de vista do xénero, xa que as políticas e as actuacións sanitarias están dirixidas aos problemas de saúde e aos recursos (aos que as persoas, en principio teñen acceso de xeito universal), e non as persoas e, polo tanto, non se consideran nin se prevén impactos diferentes en función do sexo.

Sen embargo, isto non é así xa que todas as actuacións que se realizan teñen como destinatarias finais a persoas con diferentes necesidades e demandas de saúde, con diferentes perfís de utilización e acceso aos recursos e, polo tanto, cunha posición de partida diferente.

Segundo a Organización Mundial da Saúde (OMS), o enfoque de saúde pública baseado no xénero parte do recoñecemento das diferenzas entre o home a muller, o que serve para determinar como difiren os resultados, experiencias e riscos sanitarios entre homes, mulleres, nenos e nenas e para actuar en consecuencia.

A incorporación da perspectiva de xénero na saúde pública implica abordar a influencia dos factores sociais, culturais e biolóxicos nos resultados sanitarios, para mellorar así a eficiencia, cobertura e equidade dos programas.

Segundo dí a OMS, a atención á saúde da muller vense centrando en gran parte nos problemas que ésta sofre durante o embarazo e o parto. O enfoque de saúde pública baseado no xénero servíu para comprender mellor os problemas sanitarios da muller e determinar formas de abordalos en mulleres de todas as idades. Por exemplo, agora cóñécese que as enfermidades cardiovasculares son unha importante causa de mortalidade feminina. A identificación desta diferenza de xénero nas enfermidades cardiovasculares permite formular estratexias de promoción da saúde e de prevención máis eficaces, o que á súa vez redundará en melloras da saúde da muller.

PROGRAMA 413A-PROTECCIÓN E PROMOCIÓN DA SAÚDE PÚBLICA

O programa de Promoción e Protección da Saúde ten como obxectivo fundamental mellorar a saúde da poboación diminuíndo a incidencia e a carga das enfermidades a través da identificación dos factores protectores e de risco e incidindo sobre os axentes sociais para que estes actúen no sentido de favorecer ou diminuír, respectivamente, estes factores.

Para isto, preténdese manter e actualizar os programas que se veñen levando a cabo, nos ámbitos da promoción de estilos de vida saudable, da prevención de enfermidades transmisibles, dos programas de cribado, dos programas de seguridade alimentaria, sanidade ambiental e protección radiolóxica e dos programas de vixilancia epidemiolóxica

Na memoria indícase que as persoas beneficiarias das actividades que se desenvolven e financian son todos os galegos e galegas, aínda que tamén confirma que algunhas actividades poden ter un impacto diferente en homes e mulleres, e nos distintos grupos de idade e volve a poñer como exemplo a vacina do virus do papiloma humano que se administra a nenas de 14 anos, o cribado de cancro de mama que se realiza en mulleres entre 50 e 69 anos, e o cribado de cancro de colon nas persoas entre 50 e 69 anos.

Aínda que a consellería non as menciona, as diferenzas entre mulleres e homes existen tamén noutros ámbitos que se definen como primordiais na memoria como son as actividades de prevención e control das enfermidades transmisibles, incluíndo a estratexia fronte á infección polo VIH/SIDA ou as actividades correspondentes ao Plan de loita contra as drogodependencias.

Ademais, dado que un dos obxectivos declarados deste programa de gasto é o de “identificación dos factores protectores e de risco e incidindo sobre os axentes sociais para que estes actúen no sentido de favorecer ou diminuír, respectivamente, estes factores”, habería que ter en conta antes de realizar calquera planificación ou programación, que mulleres e homes non sempre comparten os mesmos factores de risco nin os mesmos factores de protección da saúde. Así, existe unha maior prevalencia en mulleres das enfermidades cardíacas, óseas, musculares, depresivas, trastornos alimentarios, fibromialxia, etc.

E para poder ter isto en conta, tamén resulta fundamental dispoñer de datos desagregados por sexo que permitan facer unha análise previa e posteriormente un seguimento e avaliación dos resultados, o que posibilitaría unha maior adecuación das propostas e actuacións que se desenvolvan no ámbito da saúde.

PROGRAMA 412A E 412B – ATENCIÓN ESPECIALIZADA E ATENCIÓN PRIMARIA DA SAÚDE

Ambos programas comprenden o conxunto de actividades desenvolvidas nos centros do Servizo Galego de Saúde e nos centros concertados, para dar a mellor resposta ás necesidades de saúde da cidadanía e garantir as prestacións sanitarias.

Recollen, entre outros, algúns obxectivos que poden ter unha maior incidencia dende o punto de vista do xénero:

- Potenciar a telemedicina, a atención domiciliaria e a atención non presencial.
- Mellorar a información e o acceso ao sistema sanitario de forma interactiva, potenciando os servizos a través das novas tecnoloxías de información e a comunicación e as diversas canles (teléfono, web, sms).
- Facilitar información sobre educación sanitaria e prevención e promoción da saúde a través da Escola Galega de Saúde e seguir aproveitando as vantaxes que ofrecen as redes sociais para a promoción de hábitos de vida saudables.

Na memoria volve a indicarse que a estes dous programas diríxense a toda a sociedade polo que non se identifican obxectivos específicos ou repercusión directa ou indirecta na igualdade entre mulleres e homes.

Sen embargo poderíase, por exemplo, utilizar a Escola Galega de Saúde para programar actividades específicas relacionadas coa corresponsabilidade (obradoiros de formación sobre o papel de pai coidador), ou obradoiros de autocoidado dirixidos ás mulleres que coidan persoas con dependencia no ámbito familiar, etc.

PROGRAMA 414A-FORMACIÓN DE GRADUADOS E POSTGRADUADOS E PROGRAMA 561C-INVESTIGACIÓN SANITARIA

O programa 414A comprende e financia un conxunto de actividades dirixidas a actualizar os coñecementos dos e das profesionais, así como a desenvolver un plan de formación das persoas que serán os e as especialistas do futuro.

O programa 561C ten como finalidade xenérica facilitar a investigación e a innovación no ámbito sanitario e o desenvolvemento de criterios, procedementos e sistemas de

xestión que ordenen os recursos dedicados á I+D+i en saúde do Sistema Sanitario Público cara a excelencia científica e para a mellora da saúde da cidadanía.

Polo que se refire a actuacións que incidan na promoción da igualdade entre mulleres e homes, o departamento só sinala que se promove a participación equitativa nas distintas actividades de formación que se desenvolven, pero carécese de datos desagregados relativos ás persoas que asisten a esta formación.

Deberían desenvolverse actividades formativas específicas sobre xénero e saúde dirixidas a todos os colectivos profesionais implicados na prevención e atención dos problemas de saúde, incluídas as diversas estruturas administrativas. Esta análise pode chegar a influír en moitos aspectos da asistencia sanitaria (accesibilidade, esforzo diagnóstico ou terapéutico, precisión diagnóstica, etc).

Sobre prevención e atención a mulleres vítimas de violencia de xénero ou atención específica a mulleres en situación de trata de seres humanos con fins de explotación sexual.

Tamén se debería promover a incorporación de indicadores de xénero nas investigacións que se leven a cabo.

A continuación preséntanse os indicadores da Consellería relacionados coa perspectiva de xénero:

Indicadores de todas as actuacións dirixidas a persoas, para coñecer a desagregación por sexo e comprobar a proporción de mulleres beneficiadas nelas e indicadores de igualdade.

E2 - Benestar das persoas e as familias e cohesión social

PA01 - Sistema sanitario sustentable e de calidade. Fomento da saúde pública e dos modos de vida saudables

E02 - Promover a atención integral adaptada ás necesidades dos pacientes, familiares e cuidadores

OO02 - Xestionar os recursos asistenciais para dar resposta ás necesidades da cidadanía en tempo e forma

INDICADOR	PREVISTO
P402.H Usuarios atendidos (homes)	595,0
P402.M Usuarios atendidos (mulleres)	609,0

OO07 - Integración sanitaria da saúde mental e trastornos aditivos e desenvolvemento da coordinación sociosanitaria

INDICADOR	PREVISTO
P161.H Número de beneficiarios (Homes)	1.633,0
P161.M Número de beneficiarios (Mulleres)	321,0
P402.H Usuarios atendidos (homes)	6.244,0
P402.M Usuarios atendidos (mulleres)	1.673,0

Conclusiones:

Valóranse positivamente as accións que se pretenden desenvolver e financiar e que tratan de mellorar a saúde e o coidado e de facilitar o acceso aos recursos e servizos sanitarios por medio de mecanismos que faciliten a conciliación (telemedicina, atención domiciliaria, atención telefónica, etc).

IV.9. CONSELLERÍA DE POLÍTICA SOCIAL

A esta consellería correspóndelle propoñer e executar as directrices xerais do goberno no ámbito do benestar, as políticas sociais e a revitalización demográfica.

No que atinxe ás competencias en materia de servizos sociais, inclúense as políticas de familia, menores, benestar social, inclusión social, servizos comunitarios, atención ás persoas con discapacidade e ás persoas maiores, promoción da autonomía persoal e a atención ás persoas en situación de dependencia, así como as políticas de xuventude e voluntariado e as políticas e programas de revitalización demográfica.

Na maioría de ámbitos de actuación desta consellería pódense detectar situacións de desigualdade de xénero:

Por unha banda, as mulleres continúan a ser as persoas que de xeito maioritario asumen o coidado dos nenos e nenas e/ou das persoas dependentes, o que limita as súas posibilidades de incorporación ao mercado laboral e á formación.

Por outra banda, os datos sobre condicións de vida amosan que as mulleres teñen un maior risco de pobreza en moitos dos casos como consecuencia das condicións adversas de acceso ao mercado laboral, a súa dedicación a tarefas non remuneradas, déficits en educación e formación profesional, etc. Isto fai que podan atoparse en situacións de dependencia económica e de maior risco de exclusión.

E non se poden afrontar políticas de revitalización demográfica sen considerar ás mulleres como un elemento clave neste proceso.

PROGRAMA 312A-PROTECCIÓN E INSERCIÓN SOCIAL

Con este programa trátase de cubrir necesidades básicas de persoas con carencia de recursos económicos en risco de exclusión social e prestar atención ás persoas e familias en situación de especial dificultade mediante prestacións de inclusión social, así como mediante o apoio ás entidades de iniciativa social, coa finalidade de atender de forma coordinada e global ás necesidades, mellorar o rendemento dos recursos dispoñibles, procurar a calidade na prestación dos servizos, evitar os desequilibrios territoriais e estimular a cultura

de participación da sociedade e das propias persoas afectadas como elemento esencial na provisión dos servizos sociais.

Coa aplicación da Lei 10/2013, do 27 de novembro, de inclusión social de Galicia trátase de seguir avanzando en 2016 na procura do equilibrio de dous aspectos básicos: o acceso a ingresos mínimos en situacións de grave pobreza e exclusión e o dereito a un acompañamento a apoio profesional e financeiro para a adquisición de novas capacidades e cualificacións.

Segundo os datos do ano 2014, respecto da RISGA o perfil maioritario das 12.349 persoas beneficiarias en 2014, obtido dos informes estatísticos, é dunha muller de entre 35 e 54 anos, solteira ou separada con cargas familiares (en 2014 un 59,60% das persoas perceptoras desta prestación foron mulleres)

En canto ás AIS concedidas no ano 2014, o 61,23% das persoas perceptoras foron mulleres.

A porcentaxe de mulleres do total de persoas que recibiron a Axuda Social Extraordinaria de Pensións non contributivas, Fondo de Asistencia Social e Subsidio de Garantía de Ingresos Mínimos é dun 68%.

O programa tamén prevé desagregar por sexo os indicadores de seguimento: número de persoas beneficiarias da RISGA, número de persoas beneficiarias de AIS, número de persoas beneficiarias de FAS, número de persoas beneficiarias da Axuda extraordinaria .

Valórase de xeito moi positivo que dado o maior perfil de risco que presentan as mulleres, a Lei 10/2013, do 27 de novembro, de inclusión social de Galicia, prevea unha acción positiva de xénero para o acceso á RISGA e as AIS establecendo que, en condicións de igualdade de cumprimento dos requisitos, darase preferencia a unha das mulleres integrantes da unidade de convivencia. Tamén está previsto un tratamento específico das situacións de violencia de xénero axilizando a tramitación dos expedientes para estes supostos.

PROGRAMA 312B- PROGRAMA DE PRESTACIÓNS ÁS FAMILIAS E Á INFANCIA

Este programa de gasto está dirixido a atender as necesidades das familias nas súas distintas modalidades, co obxectivo de acadar a súa protección integral na orde xurídica, económica e social, así coma a dos seus membros especialmente nenos, nenas e adolescentes en situación de desprotección e/ou penalmente responsables.

A evolución no modelo da familia, a incorporación da muller ao mercado laboral, as necesidades de escolarización cada vez a idades máis temperás e sobre todo a compa-

tibilización da vida persoal, familiar e laboral fan preciso a creación de centros e servizos públicos de atención á familia e á infancia. De cara a 2016, continuarase co proceso de consolidación da rede de escolas infantís, tanto a través da creación de novas prazas, como a través do mantemento das escolas infantís dependentes de entidades de iniciativa social e o cheque infantil.

Neste ámbito continuarase a traballar na adecuación e racionalización de horarios e prazas nas escolas infantís 0-3, daráselles prioridade e unha bonificación ás familias monoparentais para o acceso dos seus fillos e fillas a estas escolas e haberá unha reserva do 5 % das prazas de escolas infantís dependentes da Xunta para casos urxentes (fillos/as de mulleres que se atopen en casas de acollida e/ou sexan vítimas de violencia de xénero).

Manterase a prestación para familias con nenos e nenas menores de 3 anos e con rendas inferiores ao límite establecido pola Axencia Estatal de Administración Tributaria para facer a declaración da renda.

En 2016 funcionará o servizo do GOF virtual, que se pon en marcha para ofrecer apoio e asesoramento ás familias galegas e a calquera persoa, e que facilitará información sobre a igualdade, os dereitos e recursos e servizos que prestan atención ás mulleres en situación de violencia de xénero, podendo realizar unha derivación axeitada á demanda aos servizos especializados máis adecuados a cada caso.

No ámbito dos programas de atención a menores, polo que respecta ás actividades con repercusión en temas de igualdade, continuarase cos proxectos que fomenten a educación en igualdade e a corresponsabilidade así como os roles non sexistas en ámbitos de convivencia (centros de menores) e impartiranse módulos de igualdade e perspectiva de xénero nas actividades de orientación e inserción sociolaboral. Tamén se organizarán cursos e talleres específicos sobre educación sexual, promoción da saúde e educación en valores destinados a menores responsables de cometer delitos relacionados coa violencia de xénero ou agresións sexuais.

Por último, está previsto integrar de xeito transversal a perspectiva de xénero en todas as actividades que se desenvolvan e, en especial, incorporarse a igualdade entre mulleres e homes como criterio de valoración nos procesos de contratación de servizos públicos, as estatísticas faranse con perspectiva de xénero e integrarase a perspectiva de xénero no desenvolvemento normativo.

PROGRAMA 312C-SERVIZOS SOCIAIS RELATIVOS ÁS MIGRACIÓNS

Este programa trata de conseguir a plena integración social das persoas inmigrantes na sociedade galega, fundamentalmente nos ámbitos social, laboral e educativo.

Para elo levaranse a cabo accións de acollida de carácter integral (cobertura das necesidades básicas, impartición de cursos de idiomas, accións informativas e de asesoramento legal de carácter xeral e tamén especializado en materia de estranxeiría, e accións encamiñadas á integración das persoas inmigrantes no mercado de traballo, en especial das persoas en situación de especial vulnerabilidade).

No ámbito da inmigración o obxectivo que se marca este programa de gasto é o de avanzar na inclusión da poboación inmigrante, entendendo que a mellor maneira de acadala é a través do emprego, pero que non hai que descoidar outros aspectos importantes como a eliminación das barreiras idiomáticas, o coñecemento da sociedade de acollida e a xestión da diversidade sociocultural poñendo o acento na convivencia.

Para isto, deseñaranse itinerarios personalizados de inclusión sociolaboral, que proporcionen a formación prelaboral e laboral precisa e incluso a formación en competencias clave, que permitirá participar en accións formativas de competencias de profesionalidade.

As persoas estranxeiras rexistradas en Galicia no ano 2015 (segundo datos do IGE a data 1 xaneiro de 2015) son 90,354, das cales 45.248 son mulleres e 45.106 son homes.

Tendo en conta as maiores dificultades que adoitan atopar a as mulleres inmigrantes para conciliar a vida familiar coa realización de actividades formativas, programas de inserción laboral, ou na participación cidadá, pois tanto os coidados de menores como de persoas dependentes normalmente recaen sobre elas, nas actuacións previstas dentro do programa 312C vaise ter en conta a realización de accións positivas a prol da igualdade de xénero.

Debido á carencia de emprego nos sectores nos que habitualmente traballaban os homes inmigrantes, as mulleres tratan de incorporarse tamén ao mercado laboral pero aínda así non poden deixar de lado as súas responsabilidades familiares.

Por iso nas convocatorias de axudas a entidades para a realización de programas para inmigrantes vaise incluír como criterio de valoración o enfoque de xénero e como criterio de concesión a realización de actividades de promoción da igualdade.

Así mesmo, na metodoloxía das actuacións para as que se solicite financiamento, esíxese que se incorpore a perspectiva de xénero, describindo os axustes que se introducirán en función dos roles diferentes que asumen homes e mulleres na sociedade e que poden condicionar o acceso e a calidade da súa participación

Débase avaliar de xeito moi positivo, dende o punto de vista do xénero, as accións que se desenvolven no marco deste programa de gasto e así hai que salientar que en 2014 a participación das mulleres nas actuacións financiadas foi superior á dos homes, 693 mulleres participaron en accións formativas de linguas, preparación de competencias

clave e outra formación de tipo laboral, mentres que o número de homes que fixo esta formación é de 400.

Tamén nos itinerarios de inclusión sociolaboral a participación das mulleres foi máis alto, 124 , fronte a 66 homes.

A previsión para 2016 é que se beneficien dun xeito directo deste programa 808 mulleres inmigrantes, a través de accións formativas e de itinerarios personalizados de inserción, aínda que o número de mulleres que se van beneficiar de actividades informativas e de asesoramento será moito mais elevado.

PROGRAMA 312D-SERVIZOS SOCIAIS DE ATENCIÓN ÁS PERSOAS DEPENDENTES

Este programa pretende dar cobertura ás necesidades de atención que precisan as persoas en situación de dependencia que, por razóns derivadas da idade, a enfermidade ou a discapacidade e vinculadas á falla de ou á perda de autonomía física, mental, intelectual ou sensorial, requiren da atención doutra persoa ou precisan de axudas importantes para realizar actividades básicas da vida diaria.

Galicia é a segunda comunidade autónoma máis avellentada do Estado cunha tendencia a que este rango se acentúe aínda máis nos próximos anos. Isto, unido ao aumento da esperanza de vida está a provocar unha demanda, cada vez máis crecente, dos servizos de atención á dependencia.

Estímase que en 2020 a poboación reducirase nun 1,5 % , mentres que o número de persoas maiores de 65 anos incrementarase nun 10,7 %.

Coas actuacións que se financien dentro deste programa, preténdese:

- Consolidar e aumentar os recursos sociais e as prestacións dedicados ás persoas en situación de dependencia.
- Implantar servizos de proximidade para as persoas en situación de dependencia leve.
- Desenvolver programas específicos para as persoas maiores con demencia e/ou con discapacidade, así como apoiar ás persoas coidadoras.
- Utilizar e aproveitar as novas tecnoloxías para a atención das persoas dependentes.

Todas estas actividades van ten unha importante repercusión dende o punto de vista do xénero, xa que máis da metade das persoas con discapacidade oficialmente recoñecida son mulleres, concretamente 53 %.

Ademais, a maior esperanza de vida das mulleres inflúe na aparición de situacións de dependencia (o 70 % das persoas en situación de dependencia son mulleres).

E en torno ao 80 % das persoas cuidadoras non profesionais son mulleres. Está previsto desenvolver actividades de formación destinadas ás persoas cuidadoras, polo que as beneficiarias destas serán maioritariamente mulleres. Sucede o mesmo coas prestacións económicas destinadas a cuidados non profesionais (esta actuación, ademais, facilita a conciliación da vida familiar e laboral, así coma un soporte económico para os cuidados non profesionais das persoas en situación de dependencia).

PROGRAMA 312E-SERVIZOS SOCIAIS DE ATENCIÓN ÁS PERSOAS MAIORES E CON DISCAPACIDADE

O conxunto de actuacións que configuran este programa están dirixidas a promover a atención social e o benestar das persoas con discapacidade e das persoas maiores mediante o financiamento de recursos, servizos e o desenvolvemento de programas, orientados a favorecer a súa autonomía persoal, a súa integración sociofamiliar e laboral, a permanencia da persoa no seu contorno e o seu benestar físico e psíquico, tanto por medios propios como en colaboración con entidades que prestan atención aos citados colectivos.

Con todo isto preténdese favorecer a participación, integración social e o benestar físico e psíquico da persoa no seu contorno social. Débese actuar de xeito preventivo para contribuír a aumentar a esperanza de vida libre de dependencia, procurando unha actitude positiva ante o envellecemento e a discapacidade, e promover os coñecementos e as condicións necesarias para conseguir o aumento e/ou mantemento das capacidades destas persoas, para o desenvolvemento da súa vida diaria e, polo tanto, evitar ou retrasar no posible a aparición da dependencia, promovendo o desenvolvemento tecnolóxico no eido da prevención e detección precoz da dependencia e a accesibilidade universal e fomentar a eliminación de calquera tipo de barreira que impida a participación das persoas con discapacidade en termos de igualdade

Segundo a información dispoñible no IGE, o número total de persoas con discapacidade en Galicia a decembro de 2014 era de 214.248, das que a maioría son mulleres (51,51%)

Segundo a variable sexo, a maioría da poboación feminina que presenta algún tipo de discapacidade ten máis de 65 anos (55,80 %) e o 40% atópase en idade laboral. Mentres que só o 42,66 % dos homes que teñen algunha discapacidade superan os 65 anos e o 51,74 % está en idade laboral (case 12 puntos porcentuais por enriba da porcentaxe feminina).

As persoas que pertencen a este colectivo precisan de servizos que, constituíndo un apoio, promovan a súa autonomía e lles faciliten o desenvolvemento individual previndo a súa dependencia.

As mulleres con discapacidade afrontan desigualdades en canto á participación social, toma de decisións, acceso á educación, emprego, xustiza e tamén no acceso aos servizos sociais. De feito, sendo maior o número de mulleres que de homes con discapacidade, elas acceden en menor medida aos recursos sociais que a administración pon a súa disposición. Por isto, afrontar a atención a estas persoas desde unha perspectiva de xénero é fundamental para que as mulleres teñan as mesmas posibilidades de acceso aos servizos que se ofrecen.

Outra das áreas de actuación que comprende este programa de gasto é a área de atención ás persoas maiores. Na Comunidade Autónoma Galega o colectivo conformado polas persoas de 65 anos en diante representa o 23,54 % do total da poboación. Este dato implica, necesariamente, que o deseño e implementación de medidas destinadas á intervención social con persoas maiores e ao logro do seu benestar e calidade de vida ademais de ser unha condición indispensable para a consecución dun alto grao de benestar social xeral ten que supoñer tamén unha prioridade fundamental na estratexia de intervención e actuación governamental.

Unha das preocupacións que xorde a raíz do envellecemento dunha poboación é como se incrementa a denominada poboación en idade potencialmente dependente; o “Índice de dependencia senil” calcula cantos individuos de 65 ou máis anos viven nun territorio por cada 100 persoas en idade potencialmente activa (de 15 a 64 anos). Este indicador en Galicia presenta un incremento continuo nos últimos anos e grandes diferenzas entre ambos os dous sexos. Así, en base aos datos do IGE, en 2016 o índice de dependencia senil estará no 38% sendo do 32,3 % homes, 43,6% mulleres; este mesmo índice en 2020 prevese que sexa do 40,7% (35% homes e 46,4% mulleres).

Os cambios sociodemográficos e socioeconómicos producidos caracterízanse por unha intensificación dos índices de envellecemento poboacional na nosa comunidade coas conseguíntes repercusións nos niveis de incidencia de enfermidades asociadas á velez, coma o Alzheimer e outras demencias neurodexenerativas. Tamén hai que sinalar as profundas transformacións experimentadas nas estruturas familiares, e dentro delas as derivadas da incorporación progresiva da muller ao mercado laboral, co abandono do campo e a migración a vilas e cidades, o que fixo aumentar tanto o número de persoas maiores que viven soas como a demanda de equipamentos e recursos destinados á atención deste colectivo.

Outro aspecto a ter en conta é que a porcentaxe de persoas maiores de 65 anos que viven soas con ingresos inferiores ao limiar de risco de pobreza en Galicia é do 42,10 %, 12,2 puntos porcentuais por riba da porcentaxe de persoas maiores de 65 anos en risco

de pobreza que residen no conxunto de fogares compostos integramente por persoas maiores en Galicia.

Analizando os datos por sexo tamén evidencian importantes diferenzas entre os homes e as mulleres na taxa de risco de pobreza. Mentres que a porcentaxe de homes que viven sos e que teñen un ingreso inferior ao limiar de risco de pobreza é do 31,91 %, a porcentaxe de mulleres que viven soas e que teñen un ingreso inferior ao limiar de risco de pobreza é do 45,69 %. É dicir, a taxa de risco de pobreza en mulleres maiores de 65 anos que viven soas no conxunto do territorio da comunidade autónoma é 13,78 puntos porcentuais maior cá taxa de risco de pobreza dos homes maiores de 65 anos que viven sos en Galicia.

Esta diferenza entre homes e mulleres agudízase no caso dalgunhas provincias como a de Ourense e A Coruña na que as taxas de risco de pobreza son, respectivamente, 18,58 e 15,83 puntos porcentuais maiores no caso das mulleres ca no caso dos homes maiores de 65 anos que viven soas ou sos. Na única unidade territorial provincial na que a situación é a inversa é Lugo onde a taxa de risco de pobreza dos homes maiores de 65 anos que viven sos é 0,69 puntos porcentuais superior á taxa de pobreza das mulleres maiores de 65 anos que residen en fogares unipersoais.

Dentro deste programa de gasto fináncianse os convenios de colaboración coas entidades representativas das persoas con discapacidade en Galicia. Estes convenios teñen como fin primordial a realización e desenvolvemento de programas dirixidos ás persoas con discapacidade, e neles aplícase a perspectiva de xénero cun enfoque dual, é dicir, de xeito transversal pero tamén con accións específicas para atender a situación desigual das mulleres con discapacidade.

Tamén se desenvolven as accións de apoio ás persoas maiores, tanto a través de convenios con entidades representativas dos seus intereses como a través de servizos e recursos como o programa de acollemento familiar.

Neste programa encádrase ademais o servizo de apoio á mobilidade persoal para as persoas con discapacidade e/ou dependentes que ten como finalidade propiciar unha integración social efectiva destas persoas poñendo a disposición das mesmas os medios axeitados para facilitar a súa mobilidade favorecendo así a súa comunicación e participación no seu entorno habitual.

Para poder medir o impacto das actuacións que está previsto realizar, vanse empregar indicadores sobre o número de persoas total e desagregado por sexo que son beneficiarias das accións.

PROGRAMA 312F-PROGRAMAS DE SOLIDARIEDADE

Este programa de gasto persegue a promoción da cultura da solidariedade impulsando a participación cidadá na realización de accións de voluntariado e participación, a través de campañas de sensibilización e apoio.

Tamén pretende incidir na formación das persoas voluntarias e das persoas responsables da xestión das entidades de voluntariado facilitando programas formativos que axuden a un mellor desenvolvemento da súa labor no eido da solidariedade e a participación social.

Busca a implantación dun recoñecemento social da labor das persoas voluntarias, que faga visible a súa achega a sociedade en xeral.

○ aumento da demanda de intervención por parte dos colectivos en dificultade, fai que se programen accións enfocadas cara a promoción e recoñecemento do voluntariado, de cara a conseguir unha maior participación da poboación en xeral nestas actividades, incidindo na incorporación de homes á acción voluntaria. En 2016 preténdese establecer outra liña de axudas para entidades de acción voluntaria de carácter privado para o fomento e a realización de actividades de voluntariado por parte de persoas voluntarias de calquera idade. Na mesma orde de axudas permitírase que as entidades presenten as súas ofertas formativas (previa proposta do curso por parte da Subdirección Xeral de Voluntariado e Participación) para a posta en marcha do Plan anual de Formación do Voluntariado.

Está previsto integrar a perspectiva de xénero de xeito transversal en todas as actividades que se desenvolvan no marco deste programa de gasto e daráselle prioridade nas ordes de axudas a aquelas entidades que desenvolvan programas relacionados coa promoción da igualdade de xénero e de acompañamento a vítimas de violencia de xénero e apoiarse cos medios técnicos dispoñibles a incorporación de voluntarias e voluntarios nos programas que neste eido desenvolvan as entidades de acción voluntaria que así o demanden.

PROGRAMA 313A-SERVIZOS Á XUVENTUDE

○ fin último que se quere conseguir a través deste programa de gasto é mellorar a calidade de vida da xuventude galega e incrementar o seu benestar en condicións de igualdade, centrándose principalmente en frear o desemprego xuvenil.

○ desemprego xuvenil é un dos elementos que identifican os efectos da crise económica sobre a situación laboral da mocidade. A evolución do desemprego por grupos de idade evidencia que o grupo de idade máis castigado foi o das persoas menores de 25 anos. O factor determinante da maior vulnerabilidade da xuventude é a precariedade asociada coa temporalidade do emprego. A crise afectou especialmente a mozos e

mozas con niveles formativos intermedios baixos, o que se explica na gran concentración de este colectivo en postos de traballo con alta temporalidade, baixos requirimentos de cualificación e menor produtividade, o que fai que sexan máis vulnerables ante os axustes das empresas.

Para conseguir frear o desemprego xuvenil, poñeranse en marcha unha serie de iniciativas e accións coas que se pretende incidir indirectamente na consecución dese obxectivo final. O resultado que se quere alcanzar é ampliar as posibilidades de acceso da xuventude ao mercado laboral así como aos distintos bens e servizos en igualdade de condicións para homes e mulleres, creando máis oportunidades para eles e elas, mellorar o seu acceso á sociedade e garantir unha participación o máis plena posible na sociedade en condicións de igualdade.

Trátase así de renovar e actualizar as actuacións no ámbito da xuventude, deixando de lado o enfoque tradicional centrado no ocio e o tempo de lecer, e impulsando a autonomía e a participación real dos mozos e mozas, centrando os recursos nas accións vinculadas á mellora da empregabilidade xuvenil como factor clave para o incremento do seu benestar.

Por iso, moitas das accións que se prevé realizar no marco deste programa de gasto están dirixidas á facilitar a adquisición daquelas habilidades e aptitudes vinculadas á mellora da súa empregabilidade e inserción no mercado laboral. Así, vanse poñer en marcha convocatorias de axudas específicas para o fomento das iniciativas e proxectos xuvenís tanto por parte de entidades xuvenís como por parte dos concellos e entidades locais, axudas para o fomento da mobilidade vinculadas coa empregabilidade de mozos e mozas, axudas para a realización de estadias ou visitas formativas que permitan un primeiro contacto co tecido empresarial da nosa comunidade autónoma, con carácter previo ao inicio da educación superior, desenvolvemento e posta en marcha de programas de educación non formal como paso previo ao mercado de traballo, accións formativas diversas en ámbitos de interese para a xuventude incidindo especialmente na ampliación de aptitudes e coñecementos recoñecidos como necesarios para o mercado laboral; accións de apoio ao asociacionismo xuvenil como instrumento fundamental de cara á consecución dunha cidadanía activa e participativa; potenciación da información xuvenil como facilitadora do coñecemento dos recursos para a mocidade, actuar cara a profesionalización do sector do tempo libre, e tratando de conseguir na atención á mocidade a debida coherencia nas políticas e accións dirixidas a mozas e mozos a través do Comité Galego de políticas de xuventude, sempre en igualdade de oportunidades entre mozos e mozas.

Segundo os datos da enquisa de poboación activa do INE correspondente ao 2º trimestre de 2015, en Galicia a taxa de actividade das persoas menores de 25 anos é do 29,93% no caso das mozas e do 33,55% no caso dos mozos. A taxa de emprego para este sector de idade é lixeiramente superior no caso das mulleres (17,40 fronte a 17,10). E a

taxa de paro é do 41,86% no caso das mozas e do 49,03% no caso dos mozos menores de 25 anos.

PROGRAMA 313C-SERVIZOS SOCIAIS COMUNITARIOS

Dende este programa de gasto finánciase o Sistema Galego de Servizos Sociais, e especialmente os servizos sociais comunitarios básicos de titularidade municipal. Estes servizos están dirixidos a atender con carácter xeral a toda a cidadanía, aínda que con máis intensidade á poboación máis vulnerable (persoas en situación de dependencia, de exclusión social, de discapacidade, persoas sen fogar, menores de idade en risco de desprotección, vítimas de violencia de xénero, persoas con problemas de condutas aditivas como drogo-dependencia, alcoholismo, ludopatía, anorexia, etc).

Non se prevé a realización de ningunha actividade directamente, relacionada coa promoción da igualdade entre mulleres e homes, aínda que se vai integrar de xeito transversal a perspectiva de xénero en todas as actuacións que se desenvolvan.

Pero tendo en conta que, a nivel xeral, o perfil das persoas usuarias dos servizos sociais comunitarios corresponde a un 60% de mulleres e un 40% de homes. Que ademais, as mulleres que viven soas sofren máis pobreza que os homes que viven sós. E que cando os fogares están formados por unha persoa adulta con fillos/as a cargo, a inmensa maioría son mulleres soas con cargas familiares, sendo esta a forma de convivencia máis castigada polo risco de pobreza segundo o indicador AROPE.

Que as mulleres galegas teñen unha taxa de actividade menor ca os homes e unha taxa de desemprego maior e a situación económica das maiores de 65 anos é considerablemente peor que a situación dos homes para o mesmo rango de idade.

Todos estes factores apuntan a un maior risco de pobreza das mulleres, polo que é de prever que as actividades que se van financiar dentro deste programa terán un maior impacto na poboación feminina de Galicia.

Ademais, incorporárase nas convocatorias de axudas como criterio do baremo de concesión a realización de actividades específicas de promoción da igualdade de xénero. E na metodoloxía das actuacións esíxese que incorporen a perspectiva de xénero, describindo os axustes que se introducirán en función dos roles diferentes que asumen homes e mulleres na sociedade e que poden condicionar o acceso e a calidade da súa participación.

Por outra banda, está previsto utilizar indicadores que permitan recoller información estatística para detectar posibles brechas de xénero.

A previsión para 2016 é que se beneficien dun xeito directo deste programa 2.000 mulleres e 1.700 homes, a través de accións formativas e de itinerarios personalizados de inclusión.

A continuación preséntanse os indicadores da Consellería relacionados coa perspectiva de xénero:

Indicadores das actuacións que teñen un impacto directo na promoción da igualdade (actuacións directas de promoción da igualdade entre homes e mulleres, medidas activas de conciliación da vida familiar e laboral, de corresponsabilidade e contra a violencia de xénero)

E2 - Benestar das persoas e as familias e cohesión social

PA03 - Mellora dos servizos sociais a familias e á infancia, apoio á conciliación, servizos e axudas complementarios da

E01 - Garantir o dereito de todos os menores a vivir en familia e contribuír á revitalización demográfica e ás condicións que

OO01 - Impulsar a natalidade e fomento da conciliación da vida persoal, familiar e laboral.

INDICADOR		PREVISTO
DOC035	Capacidade de coidado de nenos ou de infraestruturas de educación subvencionadas. Persoas	31.885,0
P00089	Familias beneficiarias da prestación por fillo/a menor a cargo	3.000,0
P341.H	Menores e familias beneficiarias de programas de integración familiar e socioeducativos (homes)	135,0
P341.M	Menores e familias beneficiarias de programas de integración familiar e socioeducativos (mulleres)	135,0
P00142	Novas prazas públicas de escolas infantís	456,0

OO02 - Favorecer as condicións necesarias para que as persoas menores poidan integrarse nunha familia ou desenvolver o

INDICADOR		PREVISTO
P341.H	Menores e familias beneficiarias de programas de integración familiar e socioeducativos (homes)	2.627,0
P341.M	Menores e familias beneficiarias de programas de integración familiar e socioeducativos (mulleres)	2.528,0
P111.H	Menores en situación de acollemento residencial (Homes)	906,0
P111.M	Menores en situación de acollemento residencial (mulleres)	905,0
P112.H	Menores participantes nos programas de inserción sociolaboral e de preparación para a vida ordinaria (homes)	372,0
P112.M	Menores participantes nos programas de inserción sociolaboral e de preparación para a vida ordinaria (mulleres)	241,0

E2 - Benestar das persoas e as familias e cohesión social

PA03 - Mellora dos servizos sociais a familias e á infancia, apoio á conciliación, servizos e axudas complementarios da

E01 - Garantir o dereito de todos os menores a vivir en familia e contribuír á revitalización demográfica e ás condicións que

OO01 - Impulsar a natalidade e fomento da conciliación da vida persoal, familiar e laboral.

INDICADOR		PREVISTO
DOC035	Capacidade de coidado de nenos ou de infraestruturas de educación subvencionadas. Persoas	2.279,0

Indicadores de todas as actuacións dirixidas a persoas, para coñecer a desagregación por sexo e comprobar a proporción de mulleres beneficiadas nelas e indicadores de igualdade.

E2 - Benestar das persoas e as familias e cohesión social

PA02 - Desenvolvemento do sistema de servizos sociais de atención ás persoas maiores e dependentes

E01 - Incrementar a cobertura de atención ás persoas en situación de dependencia

OO01 - Incremento dos servizos de atención residencial, atención diurna, de axuda no fogar, de promoción da autonomía

INDICADOR		PREVISTO
P241.H	Persoas atendidas nos servizos (desagregado por servizo) (Homes).	119.581,0
P241.M	Persoas atendidas nos servizos (desagregado por servizo) (Mulleres).	131.736,0

E02 - Mellorar a calidade de vida das persoas con discapacidade e das persoas maiores, en termos de autonomía persoal,

OO01 - Fomentar actitudes positivas cara o coidado da saúde e á promoción da autonomía persoal: fomento da actividade

INDICADOR		PREVISTO
P140.H	Nº persoas de 55 ou máis anos que participan en programas de prevención da dependencia (Homes)	296.564,0
P140.M	Nº persoas de 55 ou máis anos que participan en programas de prevención da dependencia (Mulleres)	369.140,7
SC16.H	Participantes con discapacidade (Homes)	68.654,3
SC16.M	Participantes con discapacidade (Mulleres)	74.317,0
P241.H	Persoas atendidas nos servizos (desagregado por servizo) (Homes).	16,0
P241.M	Persoas atendidas nos servizos (desagregado por servizo) (Mulleres).	16,0

OO02 - Favorecer a permanencia no domicilio e contorno habitual durante o maior tempo posible

INDICADOR		PREVISTO
P140.H	Nº persoas de 55 ou máis anos que participan en programas de prevención da dependencia (Homes)	18.619,0
P140.M	Nº persoas de 55 ou máis anos que participan en programas de prevención da dependencia (Mulleres)	20.170,0
SC16.H	Participantes con discapacidade (Homes)	102.839,0
SC16.M	Participantes con discapacidade (Mulleres)	111.408,0
P241.H	Persoas atendidas nos servizos (desagregado por servizo) (Homes).	4.625,0
P241.M	Persoas atendidas nos servizos (desagregado por servizo) (Mulleres).	5.605,0

OO04 - Facilitar a accesibilidade universal como requisito para unha vida autónoma.

INDICADOR		PREVISTO
SE18.H	Número de profesionais do terceiro sector de acción social (Homes)	238,0
SE18.M	Número de profesionais do terceiro sector de acción social (Mulleres)	238,0
SC16.H	Participantes con discapacidade (Homes)	102.839,0
SC16.M	Participantes con discapacidade (Mulleres)	111.408,0

PA03 - Mellora dos servizos sociais a familias e á infancia, apoio á conciliación, servizos e axudas complementarios da

E01 - Garantir o dereito de todos os menores a vivir en familia e contribuír á revitalización demográfica e ás condicións que

OO01 - Impulsar a natalidade e fomento da conciliación da vida persoal, familiar e laboral.

INDICADOR		PREVISTO
P341.H	Menores e familias beneficiarias de programas de integración familiar e socioeducativos (homes)	135,0
P341.M	Menores e familias beneficiarias de programas de integración familiar e socioeducativos (mulleres)	135,0

OO02 - Favorecer as condicións necesarias para que as persoas menores poidan integrarse nunha familia ou desenvolver o

INDICADOR		PREVISTO
P341.H	Menores e familias beneficiarias de programas de integración familiar e socioeducativos (homes)	2.627,0
P341.M	Menores e familias beneficiarias de programas de integración familiar e socioeducativos (mulleres)	2.528,0
P112.H	Menores participantes nos programas de inserción sociolaboral e de preparación para a vida ordinaria (homes)	372,0
P112.M	Menores participantes nos programas de inserción sociolaboral e de preparación para a vida ordinaria (mulleres)	241,0

E02 - Impulsar a solidariedade e o voluntariado para axudar ás persoas en situación de risco de pobreza e/ou con

OO02 - Fomentar a participación xuvenil nos programas de voluntariado e promover a inscrición das experiencias dos

INDICADOR		PREVISTO
P233.H	Participantes en proxectos de voluntariado (Homes)	350,0
P233.M	Participantes en proxectos de voluntariado (Mulleres)	580,0

E04 - Mellorar a calidade de vida da xuventude galega e incrementar o seu benestar en condicións de igualdade.

OO01 - Fomentar e apoiar os programas de mobilidade transnacional xuvenil, para a mellora da cualificación e para

INDICADOR		PREVISTO
P114.M	Mozas beneficiarios ou participantes. (Mulleres)	445,0
P114.H	Mozos beneficiarios ou participantes. (Homes)	306,0

OO02 - Impulsar a participación dos mozos e mozas en actividades de educación non formal que permitan a adquisición

INDICADOR		PREVISTO
P114.M	Mozas beneficiarios ou participantes. (Mulleres)	18.447,0
P114.H	Mozos beneficiarios ou participantes. (Homes)	14.798,0

PA04 - Deseño dunha estratexia de integración social que mellore o benestar dos cidadáns, axude aos máis desfavorecidos a

E01 - Consolidar e mellorar a acción protectora das persoas con carencia de recursos económicos en situación de risco e

OO01 - Renda de Inclusión Social de Galicia

INDICADOR		PREVISTO
P345.H	Persoas perceptoras RISGA (homes)	4.410,0
P345.M	Persoas perceptoras RISGA (mulleres)	6.090,0

OO02 - Axudas de Inclusión Social

INDICADOR		PREVISTO
P342.H	Persoas beneficiadas (homes)	54.093,0
P342.M	Persoas beneficiadas (mulleres)	54.093,0

OO03 - Axuda Extraordinaria Pensións non contributivas (PNC), Fondo de Asistencia Social (FAS) e subsidio de garantía de

INDICADOR		PREVISTO
P342.H	Persoas beneficiadas (homes)	14.760,0
P342.M	Persoas beneficiadas (mulleres)	31.362,0

0004 - Programas para cubrir as necesidades básicas de persoas con carencias económicas e especiais dificultades de

INDICADOR		PREVISTO
P342.H	Persoas beneficiadas (homes)	97,0
P342.M	Persoas beneficiadas (mulleres)	96,0
P343.H	Persoas en risco de exclusión atendidas para cobertura de necesidades básicas (homes)	50.171,0
P343.M	Persoas en risco de exclusión atendidas para cobertura de necesidades básicas (mulleres)	50.171,0

E02 - Impulsar os servizos sociais e prestacións á emigración galega e ás súas entidades, así como aos retornados, para

0007 - Programas específicos de inclusión social realizados polas corporacións locais e/ou polas entidades de iniciativa

INDICADOR		PREVISTO
SC01.H	Desempregados, incluídos os de longa duración (Homes)	139,0
SC01.M	Desempregados, incluídos os de longa duración (Mulleres)	146,0
SC15.H	Migrantes, participantes de orixe estranxeira, minorías (incluídas comunidades marxinaadas, como a poboación romani) (Hom	641,0
SC15.M	Migrantes, participantes de orixe estranxeira, minorías (incluídas comunidades marxinaadas, como a poboación romani) (Mul	583,0
SC17.H	Outras persoas desfavorecidas (Homes)	100,0
SC17.M	Outras persoas desfavorecidas (Mulleres)	114,0
SC16.H	Participantes con discapacidade (Homes)	17,0
SC16.M	Participantes con discapacidade (Mulleres)	14,0
SC05.H	Persoas con emprego, incluídos os traballadores por conta propia (Homes)	5,0
SC05.M	Persoas con emprego, incluídos os traballadores por conta propia (Mulleres)	10,0
SC03.H	Persoas inactivas (Homes)	7,0
SC03.M	Persoas inactivas (Mulleres)	4,0
SC06.H	Persoas menores de 25 anos de idade (Homes)	18,0
SC06.M	Persoas menores de 25 anos de idade (Mulleres)	17,0

E04 - Promover a inclusión social e loitar contra a pobreza e calquera forma de discriminación

0001 - Atención a participantes a través de dispositivos de inclusión social da Administración autonómica.

INDICADOR		PREVISTO
P342.H	Persoas beneficiadas (homes)	981,0
P342.M	Persoas beneficiadas (mulleres)	1.058,0

0002 - Programas específicos de inclusión social realizados polas corporacións locais e polas entidades de iniciativa social

INDICADOR		PREVISTO
SC01.H	Desempregados, incluídos os de longa duración (Homes)	659,0
SC01.M	Desempregados, incluídos os de longa duración (Mulleres)	694,0
SC15.H	Migrantes, participantes de orixe estranxeira, minorías (incluídas comunidades marxinaadas, como a poboación romani) (Hom	120,0
SC15.M	Migrantes, participantes de orixe estranxeira, minorías (incluídas comunidades marxinaadas, como a poboación romani) (Mul	160,0
SC05.H	Persoas con emprego, incluídos os traballadores por conta propia (Homes)	25,0
SC05.M	Persoas con emprego, incluídos os traballadores por conta propia (Mulleres)	47,0
P420.H	Persoas de etnia xitana beneficiadas (homes)	304,0
P420.M	Persoas de etnia xitana beneficiadas (mulleres)	348,0
SC03.H	Persoas inactivas (Homes)	33,0
SC03.M	Persoas inactivas (Mulleres)	18,0
SC06.H	Persoas menores de 25 anos de idade (Homes)	85,0
SC06.M	Persoas menores de 25 anos de idade (Mulleres)	79,0

0003 - Mantemento da rede de servizos sociocomunitarios

INDICADOR		PREVISTO
P342.H	Persoas beneficiadas (homes)	268.403,0
P342.M	Persoas beneficiadas (mulleres)	407.145,0
P347.H	Persoas usuarias dos servizos sociais comunitarios con intervención social aberta rexistrados no SIUSS (homes)	156.015,0
P347.M	Persoas usuarias dos servizos sociais comunitarios con intervención social aberta rexistrados no SIUSS (mulleres)	221.863,0

0005 - Programa de apoio ás persoas sen fogar.

INDICADOR		PREVISTO
P342.H	Persoas beneficiadas (homes)	676,0
P342.M	Persoas beneficiadas (mulleres)	168,0

Conclusións:

Valóranse positivamente todas as accións que se pretenden desenvolver e financiar, posto que:

- Vaise potenciar a rede de escolas infantís 0-3 que se configura como un recurso esencial para a conciliación da vida familiar e laboral.
- Aplicaranse medidas de conciliación e acompañamento social que favorezan especialmente á poboación feminina nos programas de inclusión social.
- Deseñaranse accións específicas para atender a situación desigual das mulleres con discapacidade.

IV.10. CONSELLERÍA DO MEDIO RURAL

A Consellería do Medio Rural é o departamento do goberno galego que integra as competencias relacionadas cun dos eidos produtivos do sector primario de Galicia con maior relevancia (o medio rural).

Neste sentido, correspóndelle propor e executar as directrices do goberno en materia de agricultura, gandería, desenvolvemento rural e ordenación comarcal, estruturas rurais, industrias agroalimentarias e forestais, montes, prevención e defensa dos incendios forestais.

Hai que sinalar que as mulleres xogan un papel fundamental no desenvolvemento sostible do medio rural, xa que as mulleres exercen funcións de vital importancia para o mantemento da sociedade rural no territorio.

Os cambios estruturais do modo de vida agrícola condicionaron a permanencia das mulleres no medio rural, provocando o seu éxodo cara zonas urbanas nas que atopan maiores e mellores oportunidades laborais. Esta emigración predominantemente feminina

aos núcleos urbanos queda claramente reflexado no índice de masculinización do medio rural (do 104,13% , seis puntos por riba do índice nacional situado no 98,01%, segundo o estudo “Diagnóstico de la igualdad de género en el medio rural”, elaborado polo MAGRAMA).

Esta masculinización da poboación condiciona o estado civil e o tamaño dos fogares de forma diferenciada segundo o sexo. A escasa natalidade obstaculiza o relevo xeneracional necesario para garantir o futuro do medio rural.

Por outra banda, o envellecemento da poboación incrementa as situacións de convivencia con persoas en situación de dependencia no medio rural, o que repercute na carga de traballo das persoas coidadoras, por norma xeral mulleres, o que diminúe as súas posibilidades de participación laboral, política ou social.

PROGRAMA 422L-CAPACITACIÓN E EXTENSIÓN AGROFORESTAL E PROGRAMA 422M-ENSINANZA SECUNDARIA E FORMACIÓN PROFESIONAL

Dentro do programa 422L e no marco das actuacións da formación agroforestal fórmase unha oferta integral, dirixida especialmente á mocidade e a poboación activa, e que integre os distintos subsistemas de formación profesional, a iniciación profesional e a formación continua dos e das profesionais do sector, que se desenvolverá nos seis centros de formación e experimentación agroforestal con que conta a consellería e contarase coa colaboración doutras unidades dependentes dela.

Os cambios económicos, tecnolóxicos e ambientais dan lugar á necesidade de novas cualificacións para todas as persoas implicadas en actividades agroforestais e agroalimentarias. Para obter estas novas competencias e habilidades, é necesario ofrecer actividades de temáticas innovadoras tanto de áreas xerais, técnicas como económicas que melloren e complementen o perfil profesional da xente do sector.

As prioridades fundamentais que se marcan para 2016 son mellorar a cualificación dos e das profesionais do sector e impulsar a transferencia tecnolóxica para que os resultados das investigacións cheguen ao sector, así como frear o éxodo rural e asegurar a substitución xeracional no medio rural, con capacitación profesional para as persoas que se incorporan por primeira vez á actividade agraria.

Esta formación continua ofrecerá distintas orientacións produtivas axeitadas as distintas zonas de Galicia, e terá en conta os aspectos produtivos, nun marco respectuoso co medio ambiente.

Polo que se refire ao programa 422M, dentro del finánciase o funcionamento, mantemento e a dotación de material dos seis centros de formación e experimentación agro-

forestal nos que se imparten os ciclos formativos de formación profesional de grao medio e superior das especialidades agrarias.

O obxectivo fundamental que se marca para 2016 é atender prioritariamente a facilitar a incorporación no mercado de traballo dos mozos e mozas así como das persoas pertencentes a colectivos con dificultades especiais para a súa inserción laboral.

No medio rural existe un alto grao de envellecemento da poboación activa do sector agroforestal. Trátase de atraer á mocidade aos centros de formación e experimentación agroforestal e achegarlle a formación necesaria para desenvolverse nestas actividades.

Nos programas de formación e transferencia tecnolóxica que se financian a través destes dous programas de gasto establécese, entre os criterios de selección das persoas participantes, a prioridade das mulleres fronte aos homes no suposto de concorrencia e limitación de prazas. Así trátase de facilitar a súa capacitación para o desenvolvemento dunha actividade profesional e, deste xeito, a súa maior independencia.

PROGRAMA 561A-PLAN GALEGO DE INVESTIGACIÓN, DESENVOLVEMENTO E INNOVACIÓN TECNOLÓXICA

Segundo se indica na memoria, o obxectivo deste programa é a execución das operacións estatísticas encomendadas á consellería dentro do Plan Galego de Estatística (PGE) aprobado pola Lei 8/2011, de 9 de novembro e das conveniadas co Ministerio de Agricultura, Alimentación e Medio Ambiente (MAGRAMA).

Así, aínda que dende a consellería se cualifica este programa de gasto como un programa sen repercusión dende o punto de vista do xénero e polo tanto non procede á súa análise dende esta perspectiva, non se pode deixar de sinalar que no sector agrario, a diferenza doutros, detéctase unha importante escasez e falta de accesibilidade a datos estatísticos relativos ao papel da muller neste ámbito. E que incluso nos casos en que existen estes datos, moitas veces a información non resulta útil para coñecer detalladamente a súa situación laboral, ao non estar desagregada por sexo ou por tipoloxía de actividade, polo que resulta complexo definir a situación real de partida de mulleres e homes nestes sectores.

De ahí a importancia de ter en conta a perspectiva de xénero á hora de definir as operacións estatísticas e de recoller os datos, tendo en conta que as estatísticas con perspectiva de xénero van máis alá do desglose de datos por sexo. Constrúense a partir de conceptos e definicións que revelan as condicións e características diferenciadas de mulleres e homes nun determinado sector, permitindo captar a situación de partida e apreciar se existen ou non diferenzas en canto ao xénero que deben ser corixidas ou tidas en conta.

PROGRAMA 581A-ELABORACIÓN E DIFUSIÓN ESTATÍSTICA

Segundo se indica na memoria, o obxectivo deste programa é a execución das operacións estatísticas encomendadas á consellería dentro do Plan Galego de Estatística (PGE) aprobado pola Lei 8/2011, de 9 de novembro e das conveniadas co Ministerio de Agricultura, Alimentación e Medio Ambiente (MAGRAMA).

Así, aínda que dende a consellería se cualifica este programa de gasto como un programa sen repercusión dende o punto de vista do xénero e polo tanto non procede á súa análise dende esta perspectiva, non se pode deixar de sinalar que no sector agrario, a diferenza doutros, detéctase unha importante escasez e falta de accesibilidade a datos estatísticos relativos ao papel da muller neste ámbito. E que incluso nos casos en que existen estes datos, moitas veces a información non resulta útil para coñecer detalladamente a súa situación laboral, ao non estar desagregada por sexo ou por tipoloxía de actividade, polo que resulta complexo definir a situación real de partida de mulleres e homes nestes sectores.

De aí a importancia de ter en conta a perspectiva de xénero á hora de definir as operacións estatísticas e de recoller os datos, tendo en conta que as estatísticas con perspectiva de xénero van máis alá do desglose de datos por sexo. Constrúense a partir de conceptos e definicións que revelan as condicións e características diferenciadas de mulleres e homes nun determinado sector, permitindo captar a situación de partida e apreciar se existen ou non diferenzas en canto ao xénero que deben ser corixidas ou tidas en conta.

PROGRAMA 711A-DIRECCIÓN E SERVIZOS XERAIS DO MEDIO RURAL

Segundo se indica na memoria, o obxecto deste programa de gasto é o funcionamento e a coordinación dos servizos centrais e periféricos da área do medio rural da consellería, tanto no que atinxe aos medios humanos como aos materiais e de organización, actuando de soporte básico para a execución do resto dos programas da consellería e co obxectivo de acadar unha maior calidade, eficacia e eficiencia na prestación de servizos públicos á cidadanía en xeral e, dun xeito particular, ás persoas vinculadas social e economicamente ao medio rural en Galicia.

Entre as actividades que se van a financiar sinálanse a promoción e fortalecemento do asociacionismo agrario en Galicia ou a realización de estudos e traballos técnicos en temas xerais da consellería e demais actividades de apoio que lle sexan encomendadas.

Por iso, aínda que a consellería cualifica este programa de gasto como un programa sen repercusión dende o punto de vista do xénero e polo tanto non procede á súa análise dende esta perspectiva, non se pode perder de vista que, do mesmo xeito que se indica no apartado anterior, os estudos e investigacións que se leven a cabo deberían incorporar

e ter en conta a perspectiva de xénero, xa que do contrario, sen coñecer a situación real e diferente de mulleres e homes nos sectores que se estean a estudar non se poderá ofrecer unha visión exacta do sector do que se trate. Como tampouco se poderá levar a cabo dun xeito adecuado a “divulgación e promoción do sector forestal de Galicia, estimulando a demanda, a divulgación do medio rural en xeral, mellorando a percepción que a poboación ten do mesmo”, que é outro dos obxectivos que se marcan dentro deste programa de gasto.

Isto é todavía máis evidente cando se trata das actividades de promoción do asociacionismo agrario, nas que sen lugar a dúbidas hai que ter en conta que un factor a ter en conta para a consecución dunha verdadeira igualdade de oportunidades é o logro do empoderamento feminino e a participación equitativa de ambos os dous sexos na toma de decisións que afecten ao sector, e para isto resulta fundamental desenvolver actuacións que faciliten o acceso das mulleres a postos directivos e de responsabilidade, así como a presenza equilibrada dentro das asociacións.

PROGRAMA 712A-FIXACIÓN DE POBOACIÓN NO MEDIO RURAL

Este programa ten como obxectivos:

- Potenciar un desenvolvemento económico sostible e un desenvolvemento territorial cohesionado, a través do fomento da creación e consolidación de actividades económicas sostibles no medio rural a través de pemes, fomento da diversificación das actividades económicas sostibles no medio rural, fomento da competitividade das actividades económicas vinculadas ao mundo agroforestal, apoio á creación de emprego e fomento do autoemprego.
- Contribuír á mellora da calidade de vida das persoas que viven no rural, a través da creación e consolidación de dotacións, equipamentos, infraestruturas e servizos básicos para o desenvolvemento no medio rural, fomento das novas tecnoloxías da información no medio rural, conservación e uso sostible do patrimonio natural e cultural rural.
- Articular a planificación e coordinación de investimentos no rural e potenciar as sinerxias e efectos multiplicadores das actuacións horizontais, a través da execución de estratexias locais de desenvolvemento, fomento do tecido asociativo social, cultural e económico no medio rural, fomento da participación pública e privada no proceso de desenvolvemento.

Na memoria indícase que que a Axencia Galega de Desenvolvemento Rural (AGADER) integrará de xeito transversal a perspectiva de xénero mediante as súas liñas de axudas destinadas á creación de microempresas, á diversificación cara a actividades non agrarias, o fomento de actividades turísticas, á promoción dos servizos básicos para a economía e a poboación rural e á protección e modernización do patrimonio rural.

Tal e como pasaba na memoria dos orzamentos 2015, volve a dicirse que dado que as convocatorias previstas están orientadas fundamentalmente aos concellos (e non a mulleres) non se ten en conta a variable xénero.

Resulta necesario volver a recordar e incidir no feito de que aínda que as entidades que vaian desenvolver as actividades que se financian dentro deste programa de gasto sexan entidades locais, non se pode perder de vista que as ditas accións terán como destinatarias finais as persoas (homes e mulleres) que viven no rural galego e que non se atopan nunha situación de partida equitativa.

Segundo se extrae do estudo Diagnóstico de la Igualdad de Género en el Medio Rural (Ministerio de Medio Ambiente y Medio Rural y Marino, 2011), a situación sociodemográfica no medio rural está desequilibrada. O envellecemento da poboación incrementa as situacións de convivencia con persoas en situación de dependencia, o que repercute na carga de traballo das persoas coidadoras, normalmente mulleres, polo que diminúen as súas posibilidades de participación laboral, política ou social. Así, as mulleres teñen máis dificultades para incorporarse ao mercado laboral, as mulleres sen cualificación que permanecen no rural vense excluídas en moitos casos do mercado de traballo ou ven restrinxida a súa participación laboral a traballos inestables, temporais ou de baixa remuneración, ou ben a traballos que quedan invisibilizados baixo a figura de axuda familiar da explotación agraria.

As mulleres tamén atopan máis dificultades de conciliación tanto con respecto aos homes, xa que seguen a ser as que maioritariamente se ocupan das responsabilidades familiares, como con respecto a outras mulleres que viven en zonas urbanas nas que teñen mellor acceso a este tipo de servizos polo que, en moitos casos, é esta dificultade a que lles imposibilita o acceso á formación ou a decisión de iniciar un proxecto de emprendemento. O mesmo estudo recolle unha taxa de empresariado para as mulleres rurais do 24,5% fronte ao 41,7% dos homes, o que supón unha brecha de xénero de 17,2 puntos. No medio rural existe unha marcada feminización da asalarización (cunha importante discriminación salarial de xénero, as mulleres están sobre representadas nos rangos salariais entre os 400€ e os 1.000€ mentres que os homes están entre os 1.001€ e os 1.400) e unha masculinización do empresariado rural.

PROGRAMA 712B-MODERNIZACIÓN E DIVERSIFICACIÓN DO TECI- DO PRODUCTIVO RURAL

Este programa de gasto trata de apoiar a reestruturación dos sistemas produtivos para mellorar a súa competitividade, fomentando o relevo xeracional nas explotacións agropecuarias galegas e establecendo medidas complementarias de apoio á renda en zonas con dificultades especiais.

Así, está previsto financiar investimentos nas explotacións dirixidos a mellorar a súa eficacia produtiva; indemnizacións aos agricultores e agricultoras que residan en zonas onde a actividade agraria presenta dificultades especiais e o apoio a sistemas produtivos respectuosos co ambiente. Tamén financia os programas de asesoramento, xestión e substitución as explotacións agrarias, así como a contratación de seguros agrarios para cubrir os danos que se poidan producir motivados por desastres naturais.

Dende o punto do xénero salienta que coas axudas a determinado tipo de agricultoras/es polas difíciles condicións agroclimáticas nas que están a desenvolver a súa actividade produtiva, este programa trata de fixar poboación nas zonas rurais desfavorecidas de acordo a criterios xeomorfolóxicos e sociais.

E que este tipo de zonas presentan unha menor integración da muller no mercado laboral

A incorporación da perspectiva de xénero nos proxectos do programa farase a través de:

- Fomentar a integración da muller no mercado laboral establecendo medidas de discriminación positiva no procedemento para a adxudicación, por concorrencia competitiva, das axudas a mulleres que sexan titulares de explotacións, mediante a concesión de 5 puntos pola condición de xénero, o que supón unha preferencia na baremación.

Segundo os datos do IGE, no ano 2007 as mulleres aparecen como titulares-xefas do 51,89% das explotacións.

E nas zonas establecidas como desfavorecidas en Galicia, os últimos datos consolidados (campana 2015) amosan unhas cifras de 13.262 explotacións prioritarias das que 4.494 corresponden a mulleres (33,89%).

- A desagregación por sexo dos indicadores en todas as actuacións.
- A discriminación positiva das mulleres pola súa participación maioritaria nos consellos directivos das entidades asociativas (Coop e SAT)
- Dentro das actuacións de asesoramento as explotacións agrarias estableceuse como obrigatorio o asesoramento en materia de seguridade laboral e de igualdade de xénero como forma de potenciar o acceso da muller en igualdade de condicións á titularidade das explotacións nas que tradicionalmente viñan traballando sen que súa actividade fose recoñecida en igualdade de condicións.
- E dende a rede de oficinas agrarias comarcais de Xunta informárase á poboación feminina agraria rural das posibilidades que as distintas convocatorias de axudas lles ofrece para a súa incorporación ou ben como titulares de explotación a título individual ou coa titularidade compartida co seu cónxuxe en réxime de igualdade.

PROGRAMA 712C-FOMENTO DO ASOCIACIONISMO AGRARIO E DIVULGACIÓN DA TECNOLOXÍA AGRARIA

O asociacionismo agrario é un impulsor do desenvolvemento rural no seu conxunto, e gran dinamizador da economía e da sociedade rural, contribuíndo de forma efectiva a súa fixación no medio.

Por iso, no marco deste programa de gasto foméntase o asociacionismo como unha ferramenta de grande potencialidade para a reestruturación do sector agrario galego, que intervén positivamente en todos os seus factores de produción, para acadar obxectivos de sustentabilidade económica e medioambiental.

Vanse financiar axudas para o fomento das instalacións e equipamentos en común, para programas operativos que constitúan agrupacións de produtores de froitas e hortaliñas, ademais de axudas específicas que fomentan o asociacionismo agrario.

Nas bases reguladoras destas axudas valorárase como feito diferenciador positivo:

- Ser muller
- Formar parte dunha sociedade ou cooperativa con máis do 50% de mulleres
- Ou que a entidade teña un consello reitor con máis dun 40% de mulleres

E valórase non só a presenza das mulleres nas entidades asociativas, senón tamén a súa presenza en cargos directivos. Por iso, levaranse a cabo actividades promocionais para favorecer non so a incorporación das mulleres como socias dunha entidade senón que se incorporen aos órganos de dirección, para que non só realicen unha actividade agraria, senón que tomen contacto co mundo empresarial agrario participando na xestión directa da súa entidade, e non só na fase de produción, dando un paso máis na valorización do traballo da muller e a súa imaxe de cara a sociedade.

PROGRAMA 713B – ORDENACIÓN DAS PRODUCIÓNS FORESTAIS

O programa ten como algúns dos seus obxectivos principais a posta en valor os montes galegos, mediante a ordenación das producións forestais, o favorecemento de liñas de agrupación e creación de sociedades mercantís (Sofor) compostas dun número de persoas propietarias suficientes para que as superficies agrupadas sexan obxecto dunha xestión forestal sustentable, o fomento de investimentos en materia de restauración forestal e silvicultura, o mantemento e conservación dos ecosistemas forestais, a creación e mellora das empresas de comercialización e transformación de produtos forestais e a recuperación do potencial forestal afectado por incendios e outras catástrofes naturais.

Dende a consellería, recoñécese que aínda que as mulleres rurais galegas veñen experimentando cambios importantes na súa calidade de vida, seguen a experimentar unha

situación de desigualdade derivada da situación demográfica do medio rural (despoboación e dispersión que dificultan, por exemplo, a conciliación), das especiais características económicas e do tecido industrial do rural e das diferenzas na participación laboral de mulleres e homes. Por todo iso, tratarase de adoptar, dentro das actuacións que se desenvolven no marco deste programa de gasto, medidas específicas para favorecer a integración das mulleres no mercado laboral.

PROGRAMA 713D - MELLORA DA CALIDADE NA PRODUCCIÓN AGROALIMENTARIA

No marco deste programa de gasto trátase de promover a comercialización dos produtos agroalimentarios galegos, a través da defensa do prestixio da produción agroalimentaria de Galicia, da promoción dos produtos de calidade e no aumento da cota de participación destes produtos no conxunto da produción alimentaria galega.

Outra das prioridades estratéxicas será abrir novos mercados, e para isto establécense liñas de apoio á accións de promoción e comercialización realizadas por empresas individuais ou conxuntas dirixidas a apertura de mercados nacionais e internacionais.

A meirande parte dos indicativos de calidade afectan a territorios do rural con importantes problemas de despoboamento, por iso, a potenciación das denominacións de calidade incide directamente na fixación da poboación destas zonas, na medida en que favorece a actividade económica e o mantemento e xeración de emprego nesas áreas.

Aínda que os beneficiarios directos deste programa son fundamentalmente consellos reguladores, asociacións sen ánimo de lucro e empresas agroalimentarias, os beneficiarios finais son os produtores e produtoras de produtos agroalimentarios galegos, e en particular os de produtos de calidade amparados por denominacións de orixe, indicacións xeográficas protexidas e produtos ecolóxicos.

Dentro das actividades que se financian neste programa teñen gran incidencia as relacionadas coas campañas de promoción dos produtos agroalimentarios de calidade. É frecuente que nas campañas publicitarias de calquera ben de consumo se utilicen estereotipos que asignan roles diferenciados aos homes e ás mulleres. Nas accións promocionais realizadas con financiamento deste programa velarase porque isto non suceda, de xeito que se transmita unha imaxe igualitaria, plural e non estereotipada de mulleres e homes na sociedade.

PROGRAMA 713F-REGULACIÓN DAS PRODUCIÓNS AGRARIAS E APOIO Á RENDA DOS AGRICULTORES

No marco deste programa de gasto, trátase de garantir ingresos xustos ás persoas agricultoras e o benestar na sociedade rural e contribuír ao equilibrio e estabilidade nos mercados agrarios, así como mellorar a seguridade alimentaria coa mellora das condicións sanitarias dos animais e do seu benestar e fomentar a compatibilidade da produción agraria coa protección do medio ambiente.

Dende este programa lévanse a cabo as accións previstas nos diversos réximes de apoio á renda establecidos na Política Agraria Común (PAC), no marco definido pola aplicación da reforma da PAC aprobada en 2003, e polo novo marco de reforma da PAC 2014-2020.

Os réximes de axudas previstos na Política Agrícola Común (PAC) prevén as axudas directas á renda, como un método para mellorar o nivel de vida da poboación agraria así como para o mantemento do tecido socioeconómico das zonas rurais. Aínda que estas axudas alcanzan no sector agrario galego unha magnitude relativa inferior á media europea e estatal, a súa adecuada implementación e xestión ten unha incidencia crecente na renda das persoas agricultoras galegas.

Segundo o informe do FEGA “Análise da idade e o sexo das persoas perceptoras a nivel nacional e por comunidades autónomas”, en 2013, no reparto estatal, o 64% do total de 822.834 axudas concedidas son homes e o resto, 36% mulleres. O caso galego é o único no que o número de mulleres perceptoras é moito maior que o de homes: 58% fronte ao 42%.

Ademais, na convocatoria de axudas sobre pagamentos directos faise referencia á igualdade entre homes e mulleres no capítulo relativo ás axudas específicas e recóllense tamén referencias expresas á Lei 35/2011, do 4 de outubro, sobre titularidade compartida das explotacións agrarias co fin de promover e favorecer a igualdade real e efectiva das mulleres no medio rural, a través do recoñecemento xurídico e económico da súa participación na actividade agraria.

PROGRAMA 741A-APOIO Á MODERNIZACIÓN, INTERNACIONALIZACIÓN E MELLORA DA COMPETITIVIDADE, INNOVACIÓN E PRODUTIVIDADE EMPRESARIAL

No marco deste programa de gasto trátase de apoiar con carácter xeral aos procesos de transformación e comercialización dos produtos agrarios e, en particular, aqueles que garanten un beneficio directo aos produtores de base galegos

O programa está destinado a financiar investimentos en instalacións industriais agroalimentarias, co obxectivo final principal de facilitar a saída comercial ás producións agroalimentarias galegas, polo que é unha medida de gran relevancia para o desenvolvemento rural.

Este tipo de instalacións tamén son xeradoras de emprego directo e contribúen ao desenvolvemento socio-económico do territorio onde se sitúan. Non se conta con datos desagregados por sexos sobre ocupación nas industrias agroalimentarias galegas nin sobre a titularidade destas empresas. Como en calquera programa deste tipo, pode haber un impacto diferenciado entre homes e mulleres na medida en que a porcentaxe de homes titulares de explotacións agropecuarias e de instalacións agroindustriais é superior ao de mulleres.

Na memoria indícase que non é posible establecer medidas de discriminación positiva. No caso das explotacións agrícolas, por ser beneficiarias indirectas da medida, e no caso das instalacións industriais, porque os criterios de priorización están predeterminados no PDR de Galicia, e non contemplan ningún tipo de priorización para as empresas de titularidade feminina.

A continuación preséntanse os indicadores da Consellería relacionados coa perspectiva de xénero:

Indicadores de todas as actuacións dirixidas a persoas, para coñecer a desagregación por sexo e comprobar a proporción de mulleres beneficiadas nelas e indicadores de igualdade.

E1 - Empregabilidade e crecemento intelixente

PA05 - Consolidar un sistema educativo que minimize o fracaso escolar e se aliñe en resultados coas rexións líderes de Europa

E07 - Cualificar aos traballadores do medio rural para a súa incorporación ao mercado laboral agroforestal**OO01 - Plan de Formación Profesional para o sector agroforestal.**

INDICADOR		PREVISTO
P227.H	Participantes en accións de formación (Homes)	7.300,0
P227.M	Participantes en accións de formación (Mulleres)	3.215,0
P228.H	Participantes en accións de intercambio (Homes)	60,0
P228.M	Participantes en accións de intercambio (Mulleres)	50,0

E08 - Potenciar a formación profesional e a ensinanza secundaria obrigatoria, mellorando a calidade das ensinanzas e**OO03 - Accións de fomento da formación profesional dual.**

INDICADOR		PREVISTO
P236.H	Participantes que realizaron as ensinanzas de formación profesional pola modalidade de FP dual (Homes)	1.290,0
P236.M	Participantes que realizaron as ensinanzas de formación profesional pola modalidade de FP dual (Mulleres)	168,0

E3 - Crecemento sustentable, territorio, mar, agricultura, gandeiría e montes

PA01 - Fomento do sector primario baseado na innovación e a calidade do produto galego que fixe a poboación ao medio rural

E06 - Aumentar a rendibilidade dos sistemas produtivos das explotacións agrogandeiras e fomentar a súa modernización e**OO02 - Axudas á incorporación de novos activos**

INDICADOR		PREVISTO
P180.H	Número de mozos que se acolen a medidas de incorporación como titulares en explotacións agrarias (Homes)	260,0
P180.M	Número de mozos que se acolen a medidas de incorporación como titulares en explotacións agrarias (Mulleres)	90,0

OO04 - Axudas á modernización integral das explotacións

INDICADOR		PREVISTO
P161.H	Número de beneficiarios (Homes)	26,0
P161.M	Número de beneficiarios (Mulleres)	154,0

E07 - Fomentar a innovación e a calidade diferenciada no eido agroalimentario e impulsar o asociacionismo agrario para**OO01 - Subvencións a fondo perdido para gastos de funcionamento dos consellos reguladores e para investimentos dos**

INDICADOR		PREVISTO
P127.H	Nº de beneficiarios de axudas e de actuacións realizadas directamente pola Administración (Homes)	1.348,0
P127.M	Nº de beneficiarios de axudas e de actuacións realizadas directamente pola Administración (Mulleres)	1.130,0

E09 - Garantir a prevención, defensa e control da sanidade animal e da protección dos cultivos.**OO01 - Desenvolvemento dos programas sanitarios obrigatorios.**

INDICADOR		PREVISTO
P161.H	Número de beneficiarios (Homes)	6,0
P161.M	Número de beneficiarios (Mulleres)	3,0

E3 - Crecemento sustentable, territorio, mar, agricultura, gandería e montes

PA01 - Fomento do sector primario baseado na innovación e a calidade do produto galego que fixe a poboación ao medio rural

E10 - Aumentar a renda de agricultores e gandeiros de Galicia.

0002 - Plan de consumo de froitas e leite na escola

INDICADOR		PREVISTO
P156.M	Número de alumnos/as beneficiarias (Mulleres)	38.459,0
P156.H	Número de alumnos/as beneficiarios (Homes)	31.466,0

0001 - Axudas directas á renda, para contribuír á mellora do nivel de vida da poboación agraria

INDICADOR		PREVISTO
P380.H	Agricultores beneficiados	50.015,0
P156.M	Número de alumnos/as beneficiarias (Mulleres)	12.306,0

E3 - Crecemento sustentable, territorio, mar, agricultura, gandería e montes

PA01 - Fomento do sector primario baseado na innovación e a calidade do produto galego que fixe a poboación ao medio rural

E05 - Mellorar as condicións de vida da poboación no territorio rural galego, especialmente a través da creación de emprego

0002 - Posta en marcha de proxectos produtivos xeradores de autoemprego e emprego (Perruquerías, talleres, bodegas,

INDICADOR		PREVISTO
P242.H	Persoas beneficiarias (Homes)	70,0
P242.M	Persoas beneficiarias (Mulleres)	80,0

Conclusións:

Valóranse positivamente as accións que se pretenden desenvolver e financiar, posto que:

- En xeral, refórzase a integración do principio de transversalidade de xénero na actuación da consellería.
- Establécense medidas de discriminación positiva a prol das mulleres, nalgunhas das convocatorias de axudas que se prevé xestionar.
- Trátase de potenciar a participación das mulleres nos organismos de representación profesional pertencentes ao ámbito sectorial do departamento, procurando unha presenza máis equitativa.

IV.11. CONSELLERÍA DO MAR

Intégranse no ámbito competencial desta consellería a ordenación pesqueira en augas interiores, marisqueo, acuicultura, confrarías de pescadores e demais organizacións e asociacións dos profesionais do sector, industrias pesqueiras e conserveiras, establecementos de almacenamento, manipulación, vendas e transformación do peixe e ensinanzas marítimo-pesqueiras, náutico-deportivas e mergullo, cooperación pesqueira interinstitucional e co exterior, salvamento marítimo, loita contra a contaminación e planificación e actuacións portuarias.

No ámbito da pesca, se ben é certo que hoxe en día as mulleres están presentes en toda a cadea produtiva do sector pesqueiro, e que van ganando relevancia en todos os estamentos, a súa presenza segue a ser maioritaria en determinadas actividades económicas, desempeñando roles que tradicionalmente presentaban un carácter eminentemente feminino, como son o marisqueo, a reparación de redes ou a transformación e comercialización de produtos pesqueiros.

O emprego feminino sitúase, polo tanto, nos distintos subsectores da pesca, onde alcanzan altas cifras de emprego e gran protagonismo no seu crecemento. As mulleres desenvolven importantes tarefas na diversificación económica das zonas pesqueiras, xa sexa de maneira tradicional, como venda ou transformación, ou actividades máis innovadoras relacionadas co turismo. As labores das mulleres no ámbito do sector pesqueira teñen unha gran importancia cuantitativa pero existen poucos indicadores e poucos análises específicos que permitan realizar unha avaliación sobre o seu potencial e repercusión.

PROGRAMA 422K-ENSINANZAS PESQUEIRAS

O programa 422K persegue garantir o funcionamento básico e a continuidade da oferta pública de calidade das ensinanzas náutico marítimo - pesqueiras nas súas diversas modalidades de formación profesional marítimo - pesqueira e dos ciclos formativos de formación profesional específica de: navegación e pesca, máquinas navais, cultivos mariños e mergullo profesional.

A formación náutica e marítimo-pesqueira, impartida nos portos, confrarías e nos centros de ensino da consellería, ten como finalidade a adecuación das ensinanzas as necesidades demandadas polo mercado laboral, a obtención dun emprego estable e de calidade e o aumento das condicións de acceso aos distintos sectores de produción, de extracción e servizos que xera o mundo da pesca.

A poboación traballadora no sector do mar é eminentemente masculina. Segundo os datos que figuran na plataforma tecnolóxica da pesca dentro do informe "Ocupesca 2013", dentro do mundo da pesca extractiva só un escaso 4% dos tripulantes da frota pesqueira galega son mulleres e a totalidade das mulleres empregadas como tripulantes dos buques con porto base en Galicia traballan en buques que pescan no caladoiro nacional e, dentro deste, principalmente nos buques de artes menores.

Esta realidade no sector da pesca extractiva é radicalmente oposta á situación do marisqueo a pé onde o 84,4% dos postos están ocupados neste caso por mulleres.

A maior parte das persoas que acceden ás actividades formativas que se organizan son homes. No ano 2014 impartíuse formación a 3.979 persoas das que só un 16% foron mulleres; estes datos mostran unha lenta pero constante mellora das condicións cara a

igualdade, pero é preciso reforzar esta traxectoria para ampliar as oportunidades de acceso das mulleres á formación da familia marítimo -pesqueira.

Por iso, co obxecto de que se incremente a participación de mulleres nas ditas actividades está previsto que se programen en horarios que permitan a conciliación da vida familiar coa formación.

Ademais, os horarios nos que se vai programar a formación específica en marisqueo, sector no que as mulleres son o grupo maioritario, establécense de tarde. Con esta medida conséguese que poidan mariscar de mañá e ata as 17:00 horas tal e como marca a normativa reguladora desa actividade extractiva.

Nos itinerarios formativos vaise empregar unha linguaxe non sexista e vanse desagregar por sexo os indicadores de seguimento utilizados.

PROGRAMA 514A-INFRAESTRUTURAS PESQUEIRAS

Coas actividades que se desenvolven e financian no marco deste programa de gasto trátanse de atender as necesidades de dotación de equipamentos pesqueiros dos portos coa finalidade de modernizar e desenvolver os portos e fondeadoiros de pesca para mellorar os servizos ofrecidos e así convertelos nunha vantaxe competitiva.

Estas actividades diríxense ao sector pesqueiro galego, con especial incidencia nos pescadores/as e mariscadores/as. Tamén atende necesidades doutros colectivos ligados ao sector pesqueiro como redeiras/os e acuicultores/as.

Inciden polo tanto nalgúns dos sectores da pesca nos que as mulleres teñen máis representación.

Como xa se dixo anteriormente, segundo os datos publicados no informe “Ocupesca 2013”, no sector do marisqueo a pé as mulleres representaban o 84,4%.

Así mesmo, o estudo recolle que un de cada catro empregos da acuicultura mariña é desempeñado por mulleres. O sector da acuicultura mariña deulle traballo en 2013 a 3.941 homes e 1.520 mulleres. O estrato onde se atopa unha maior presenza de mulleres é o dos parques de cultivo mariños

Ata hai unha década as condicións nas que as mulleres desenvolvían a súa actividade non eran as máis axeitadas, sendo un obstáculo a superar para favorecer a incorporación ao sector pesqueiro en igualdade.

Segundo indica a propia consellería, resulta difícil determinar o número de mulleres que se poden ver afectadas polas actuacións que se van desenvolver no marco deste pro-

grama de gasto pero si que debe supoñerse que a súa posta en marcha vaia ter impacto no seu traballo e na súa xornada laboral, ao contemplar a presenza de mulleres como usuarias no deseño dos equipamentos portuarios e ao incorporar nestes recintos servizos que facilitan o desenvolvemento do traballo realizado por mulleres (vestiarios e servizos, locais de traballo con mellor acceso, equipos de manipulación de cargas e outros).

PROGRAMA 541C-PROTECCIÓN E MELLORA DO MEDIO NATURAL MARÍTIMO

No marco deste programa de gasto encádranse as medidas para a protección e seguridade das persoas e dos recursos do medio natural marítimo como espazo no que se desenvolve a actividade pesqueira, marisqueira e acuícola.

Tamén se trata de lograr unha explotación sostida dos recursos de interese pesqueiro, establecendo medidas de protección específicos e áreas delimitadas dos caladoiros tradicionais.

Ademais, promóvese un equilibrio sostible entre os recursos e a capacidade de pesca, o fomento da protección e mellora do medio ambiente e dos recursos naturais e a mellora da calidade de vida en zonas con actividades no sector da pesca.

Como as actividades previstas están orientadas a actuacións sobre o medio mariño e nas reservas mariñas, é difícil determinar a situación de partida no que se refire a cuestións de xénero. Por iso está previsto recoller indicadores sociais desagregados por sexo que permitirán, unha vez analizados, obter datos relevantes sobre a igualdade de oportunidades entre mulleres e homes.

Tamén se vai fomentar a participación da poboación afectada polas zonas de reserva mariña (usuarios/as directos/as e poboación local) no respecto e na conservación do ecosistema mariño, respectando o principio de igualdade na formulación de propostas sobre a xestión destes espazos.

E contemplarase a paridade de xénero na composición do órgano de xestión, seguimento e control (OXESCO), tanto nas persoas que actúen en representación das consellerías, como nas persoas representantes do sector pesqueiro.

PROGRAMA 561A-PLAN GALEGO DE INVESTIGACIÓN, DESENVOLVEMENTO E INNOVACIÓN TECNOLÓXICA

Este programa ten como finalidade desenvolver as actividades de I+ D+I no sector pesqueiro, dentro das competencias atribuídas á Consellería do Mar.

O sector produtivo pesqueiro ten que reforzar a introdución de novas ideas, adaptación ás demandas e innovacións, polo que o incremento de I+D+I é unha das principais necesidades do sector. Por iso, en 2016 preténdese incrementar as actuacións de desenvolvemento de actividades innovadoras coa participación en novos proxectos, o incremento das actuacións de desenvolvemento tecnolóxico de colaboración empresarial con centros tecnolóxicos e de investigación e o impulso da transferencia tecnolóxica

Tamén contribúe á formación de persoal investigador, tanto técnico como titulados e tituladas superiores, para acadar unha masa crítica que garanta unha maior optimización e utilización dos recursos.

Trátase de consolidar os centros tecnolóxicos e de investigación dependentes da Consellería do Mar para que conten con medios e con persoal cualificado e de incentivar o aumento da competitividade empresarial coa mellora tecnolóxica, a formación e a innovación que son prioridades sinaladas polo Plan Estratéxico de Galicia.

Precisamente, dende o punto de vista do persoal investigador é onde se aplican criterios de promoción da igualdade:

- Os procesos selectivos de persoal laboral temporal incorporan nas súas bases previsións legais que garanten unha perspectiva de xénero. Tal é o caso das Comisións de selección dos candidatos que son constituídas seguindo o principio de paridade entre homes e mulleres, nos termos establecidos no artigo 36 da Lei 7/2004, de 16 de xullo, para a igualdade de mulleres e homes, modificada pola Lei 2/2007, do 28 de marzo de traballo e igualdade das mulleres de Galicia.
- En caso de empate, este resolverase a favor da muller no suposto de infra-representación do sexo feminino (entendendo por tal, cando exista unha diferenza porcentual de, polo menos vinte puntos entre o número de mulleres e o número de homes), de conformidade co disposto no artigo 37 da Lei 7/2004, do 16 de xullo, para a igualdade de mulleres e homes.

Sinalar que o obxectivo de acadar unha representación equilibrada de homes e mulleres en todas as categorías profesionais do persoal que leva a cabo o programa, xa se cumpre en moitas categorías profesionais (analistas e auxiliares de laboratorio, e recentemente no persoal investigador).

Actualmente a composición dos equipos de investigación está equilibrada en canto a investigadores/as e as limitacións orzamentarias para a incorporación de investigadores/as no ano 2016 impedirán que o escenario varíe, manténdose unha representatividade do 53% de mulleres e 47% de homes (na área de mar da consellería).

En calquera caso, o I+D+i constitúe un factor estratéxico para coñecer o impacto da investigación no desenvolvemento do noso tecido económico, apostando por unha

participación paritaria de mulleres e homes cara a alcanzar un sociedade do coñecemento saudable e igualitaria

Por outra banda, nas convocatorias de acceso a financiamento de proxectos de investigación introducíranse criterios de igualdade, utilizarase unha linguaxe non sexista e desagregaranse por sexo os indicadores de seguimento empregados.

Ademais, nas convocatorias de bolsas para a incorporación de persoal nos distintos equipos investigadores, procurárase introducir sempre que legal e temporalmente sexa posible, requisitos e cláusulas dirixidas a fomentar a igualdade de oportunidades entre mulleres e homes.

PROGRAMA 722A-PROMOCIÓN SOCIAL E DIVULGACIÓN DA TECNOLOXÍA PESQUEIRA

Este programa recolle actuacións dirixidas á formación do colectivo de traballadores e traballadoras do sector pesqueiro e marisqueiro que lles permita acceder e explotar axeitadamente as tecnoloxías precisas para unha mellor explotación, xestión e comercialización dos recursos mariños e a emprender novas actividades que complementen os seus ingresos.

Trátase de fomentar a diversificación de actividades do sector pesqueiro mediante a posta en marcha de programas de formación, de actuacións de demostración e de apoio ás iniciativas de novas actuacións. Outra liña de actuación é prestar asesoramento e asistencia técnica ás confrarías de pescadores en materia económica e contable así como a colaboración coas Federacións de confrarías

Vaise introducir a perspectiva de xénero de xeito transversal procurando incluír, sempre que legal e temporalmente sexa posible, nos contratos, convenios e demais figuras contractuais utilizadas para o desenvolvemento das actividades, cláusulas dirixidas a fomentar a igualdade.

Ademais, recolleranse os indicadores de cada actuación desagregados por sexo, incluíranse actuacións para mulleres nos plans e prioridades do programa e tratarase de fomentar a creación de empresas relacionadas co sector pesqueiro e as actividades relacionadas directamente coa pesca nas que se valore favorablemente a presenza de mulleres ou que sexan creadas a iniciativa de mulleres.

Tamén se pretende impulsar a participación das mulleres no funcionamento das confrarías de pescadores, adaptando a normativa reguladora das mesmas e promovendo a paridade na composición dos órganos reitores das citadas entidades.

As intervencións a través da diversificación de actividades do sector pesqueiro e o apoio ás iniciativas de novas actuacións pode proporcionar datos relevantes sobre a presenza da muller no entorno pesqueiro; a avaliación dos indicadores será básica e necesaria para contar con datos relativos á realidade das intervencións acometidas.

E a posta en funcionamento de iniciativas públicas que promovan o emprendemento por parte do conxunto de persoas que viven da actividade pesqueira, e que axuden a completar os seus ingresos redundará nunha mellor calidade de vida e na construción dunha sociedade máis xusta e igualitaria.

PROGRAMA 723A-COMPETITIVIDADE E MELLORA DA CALIDADE DA PRODUCCIÓN PESQUEIRA E DA ACUICULTURA

Neste programa encádranse as actuacións destinadas á adaptación da flota galega á dispoñibilidade dos recursos coa finalidade de evitar a sobreexplotación e acadar un desenvolvemento sostible do sector, fomentando unha pesca sostible, innovadora, competitiva e baseada no coñecemento coa finalidade de manter ou restablecer os niveis de capturas que produzan o rendemento máximo sostible, axustando as posibilidades de pesca á capacidade pesqueira.

Tamén se inclúen as medidas para fomentar unha acuicultura sostible, eficiente no uso de recursos, innovadora e competitiva.

Trátase de proporcionar ao sector pesqueiro mecanismos que melloren a súa competitividade, mellorando o coñecemento sobre as artes de pesca para optimizar a súa efectividade e asesorándoo na adopción de medidas de xestión axeitadas.

As mulleres desempeñan un importante papel no sector pesqueiro pero a súa presenza nas diferentes actividades do sector pesqueiro é moi heteroxéneo.

Segundo os datos publicado polo IGE, no segundo trimestre de 2013 o número total de persoas ocupadas no sector da pesca e acuicultura en Galicia, era de 19.200 persoas, das cales 5.100 son mulleres, representando o 26% do número de total de ocupados, mentres que no sector do marisqueo as mulleres representan o 88,99 %

E segundo datos de OCUPESCA 2013, as mulleres ocupadas na pesca extractiva, en caladoiro nacional, é de 471 (5,1 %), fronte a 8.741 homes (94,9 %). En pesqueiras comunitarias e internacionais hai 2 mulleres (0,1 %), fronte a 2.532 homes (99,9 %). O total da poboación ocupada na pesca extractiva é de 473 mulleres (4,0 %) e 11.273 homes (96,0 %).

En canto á ocupación na acuicultura, hai que destacar que un de cada catro empregos da acuicultura mariña é desempeñado por mulleres. O sector da acuicultura mariña deulle traballo en 2013 a 3.941 homes e 1.520 mulleres.

Tendo en conta o tipo de establecemento de acuicultura en 2013 houbo 1.036 mulleres (25,6 %) ocupadas en bateas, fronte a 3.016 homes (74,4 %). Os parques de cultivo ocupaban a 347 mulleres (43,7 %), fronte a 448 homes (56,3 %). E en granxas, criadeiros, liñas de cultivo e gaiolas había unha ocupación de 137 mulleres (22,3 %) fronte a 477 homes (77,7 %).

Polo que respecta ás actividades con relevancia dende o punto de vista do xénero, a través deste programa de gasto vaise promover a igualdade no acceso ao emprego, nas condicións de traballo e a incorporación de mulleres ás actividades de conservación, protección e sustentabilidade da explotación dos recursos mariños.

Tamén se van deseñar ferramentas informáticas para facilitar a xestión dos plans de xestión, nas que se terá en conta a adaptación das mesmas ao xénero feminino, utilizando ademais linguaxe non sexista.

Tal e como establece o art. 11 do Regulamento (CE) nº 1198/2006 do FEP e no Regulamento (UE) 508/2014 de FEMP, promoverase a igualdade entre homes e mulleres e a integración das cuestións de xénero nas diferentes etapas da execución do FEP ; así mesmo promoveranse as operacións destinadas a incrementar o papel das mulleres no sector da pesca. Para isto nas convocatorias vanse priorizar os proxectos que conteñen un plan de actuación para a igualdade efectiva de mulleres e homes.

O novo marco do FEMP e o borrador do Programa Operativo contempla facer unha valoración de partida da visibilidade das mulleres nas estatísticas do sector, debido a insuficiencia de datos desagregados por sexo e a ausencia de indicadores en materia de igualdade.

Durante o período de programación do FEMP, continuarase adoptando medidas que permitan reforzar a toma de conciencia e incremento do interese das mulleres por asociarse, a nivel autonómico. Fomentarase a súa participación nas organizacións profesionais.

Unha das medidas fundamentais coas que se conta é a diversificación, que favorecerá a adopción de aquelas actuacións que contribúan a reforzar o papel da muller.

Tamén será unha liña estratéxica incluír ás mulleres no fomento do emprendemento, así como, establecer un marco de formación axeitado, para que sexan impulsoras da cohesión territorial en zonas altamente dependentes da pesca. Fomentarase especialmente a formación das mulleres en novas tecnoloxías I+D+i.

Concederanse xudas a entidades de interese colectivo, asociativas de profesionais do sector pesqueiro, marisqueiro e acuícola, co obxecto de desenvolver proxectos que melloren a capacidade produtiva das zonas improdutivas, que no caso dos bancos marisqueiros situados na zona intermareal inciden nas mariscadoras.

Continuarase coa colaboración na protección dos recursos mariños mediante operacións de salvagarda e control de acceso ás zonas de marisqueo.

Unha das ferramentas fundamentais en materia de xénero son os plans de igualdade e neste sentido cabe salientar que a través da Secretaría General de Pesca, do Ministerio de Agricultura, Alimentación e Medio Ambiente, elaborouse o Plan para a Igualdade de Xénero no Sector Pesqueiro e Acuícola (2015-2020), no que participaron e colaboraron as comunidades autónomas. O obxectivo deste Plan é servir de ferramenta para combater as situacións de discriminación que se producen neste sector, definindo os seguintes eixes, obxectivos e actuacións necesarios para desenvolver unha igualdade efectiva e real, non só teórica:

- Eixe prioritario 1: Fomentar a igualdade de oportunidades entre mulleres e homes no acceso ao mercado laboral no sector pesqueiro e acuícola e impulsar o emprendemento feminino.
- Eixe prioritario 2: Mellorar as condicións de traballo, así como a calidade de vida das mulleres do sector pesqueiro e acuícola.
- Eixe prioritario 3: Impulsar o recoñecemento e a igualdade de trato e non discriminación ás mulleres no sector pesqueiro e acuícola.
- Eixe prioritario 4: Impulsar o liderado e empoderamento das mulleres do sector pesqueiro e acuícola.

PROGRAMA 723B-REGULACIÓN DAS PRODUCCIÓNS E DOS MERCADOS DA PESCA

Dentro deste programa desenvólvense accións enfocadas á busca de novos mercados, mellorar a imaxe dos produtos da pesca e da acuicultura e a unha política de calidade.

Así mesmo, preténdese fomentar a cultura do consumo dos produtos pesqueiros e potenciar o desenvolvemento das zonas costeiras coma un mecanismo dinamizador dos pobos costeiros a través da creación dos denominados grupos de acción costeira, que permitirán a participación de todos os axentes sociais na elaboración e planificación de dito desenvolvemento.

Tal e como establece o artigo 11 do Regulamento (CE) nº 1198/2006, vaise promover a igualdade entre homes e mulleres e a integración das cuestións de xénero nas diferentes etapas de execución do FEP e do regulamento do FEMP e promoveranse as operacións destinadas a incrementar o papel das mulleres no sector da pesca.

Especificamente, nos procedementos de contratación vaise dar preferencia ás empresas que teñan implantado un plan de igualdade ou, se é o caso, obtiveran a Marca Galega de Excelencia en Igualdade (neste caso, durante o ano natural seguinte ao da súa obtención), sempre que a súa proposición iguale nos seus termos á máis vantaxosa desde o punto de vista dos criterios obxectivos que serven de base para a adxudicación.

Todos os materiais, imaxes e documentación que se creen evitarán por completo calquera imaxe discriminatoria da muller, e fomentarán valores de igualdade, pluralidade de roles e corresponsabilidade entre mulleres e homes. Na súa elaboración utilizaranse termos xenéricos e fórmulas que faciliten a lectura e eviten a utilización de palabras con connotacións de xénero.

PROGRAMA 723C-DESENVOLVEMENTO SOSTIBLE DE ZONAS DE PESCA

O principal reto que se afronta dentro deste programa de gasto é o de combater as dificultades das zonas rurais pesqueiras do litoral marítimo cun coeficiente negativo de crecemento do sector pesqueiro, a través da mellora a competitividade das pequenas e medianas empresas do sector da pesca e da acuicultura, promovendo o emprego e a inclusión social, reducindo a pobreza, investindo en educación, na promoción da aprendizaxe permanente e o intercambio de experiencias e cooperación, e coa promoción da diferenciación e o incremento do valor engadido dos produtos da pesca e da acuicultura.

En todas as fases de execución do FEMP, establececese como obxectivo eliminar as desigualdades e promover a igualdade entre homes e mulleres, así como loitar contra toda discriminación por motivos de sexo, orixe racial ou étnico, relixión ou conviccións, discapacidade, idade u orientación sexual.

Por iso, tratarase de promocionar proxectos por parte de mulleres vinculadas co sector da pesca, de crear e manter emprego feminino nas zonas pesqueiras e de mellorar a formación das mulleres do sector da pesca.

Ademais, nos procedementos de contratación e de conformidade co establecido nos artigos 11 e 19 da Lei 2/2007, do 28 de marzo, do traballo en igualdade das mulleres de Galicia, dáselle preferencia ás empresas que teñan implantado un plan de igualdade ou, se é o caso, obtiveran a Marca Galega de Excelencia en Igualdade (neste caso, durante o ano natural seguinte ao da súa obtención), sempre que a súa proposición iguale nos seus termos á máis vantaxosa desde o punto de vista dos criterios obxectivos que serven de base para a adxudicación.

A continuación preséntanse os indicadores da Consellería relacionados coa perspectiva de xénero:

Indicadores de todas as actuacións dirixidas a persoas, para coñecer a desagregación por sexo e comprobar a proporción de mulleres beneficiadas nelas e indicadores de igualdade.

E1 - Empregabilidade e crecemento intelixente

PA01 - Impulso da consolidación das políticas de gastos vencelladas á I+D+i. Integrar a Galicia no círculo virtuoso da

E01 - Potenciar a I+D+i mediante o fomento da absorción de coñecemento por parte das empresas, a mobilización e

OO03 - Apoio ao descubrimento emprendedor, centrado en potenciar a oferta de oportunidades ao talento investigador e

INDICADOR		PREVISTO
DE021H	Investigadores/ano participando en proxectos cofinanciados.Persoas/ano (Homes)	2,0
DE021M	Investigadores/ano participando en proxectos cofinanciados.Persoas/ano (Mulleres)	2,0

PA05 - Consolidar un sistema educativo que minimize o fracaso escolar e se aliñe en resultados coas rexións líderes de Europa

E06 - Mellorar a calidade e resultados do ensino náutico e marítimo - pesqueiro nas súas diversas modalidades de

OO01 - Desenvolver os cursos e os módulos profesionais náutico e marítimo-pesqueiro nos portos e nos centros de ensino

INDICADOR		PREVISTO
P156.M	Número de alumnos/as beneficiarias (Mulleres)	700,0
P156.H	Número de alumnos/as beneficiarios (Homes)	3.200,0

OO06 - Impulsar accións complementarias á formación dentro do Plan Integral de Formación Marítimo-Pesqueiro de

INDICADOR		PREVISTO
P156.M	Número de alumnos/as beneficiarias (Mulleres)	2,0
P156.H	Número de alumnos/as beneficiarios (Homes)	2,0

E3 - Crecemento sustentable, territorio, mar, agricultura, gandeiría e montes

PA01 - Fomento do sector primario baseado na innovación e a calidade do produto galego que fixe a poboación ao medio rural

E14 - Dinamizar as zonas pesqueiras, impulsando un modelo transversal de desenvolvemento sostible

OO01 - Convocatoria anual de axudas para a mellora da formación, cooperación e intercambio de experiencias, promoción

INDICADOR		PREVISTO
P398.H	Empregos creados (homes)	14,0
P398.M	Empregos creados (mulleres)	14,0
P399.H	Empregos mantidos (homes)	14,0
P399.M	Empregos mantidos (mulleres)	14,0

Conclusións:

Valóranse positivamente as accións que se pretenden desenvolver e financiar, posto que:

- En xeral, refórzase a integración do principio de transversalidade de xénero na actuación da consellería.
- Desenvólvense actuacións enfocadas á creación e mantemento de emprego feminino nas zonas pesqueiras.
- Coa mellora da conservación e xestión das zonas marisqueiras pódese prever que se produza un incremento nas rendas das mulleres.

- Así mesmo a creación de máis zonas produtivas redundará nunha maior oferta de prazas e polo tanto no incremento de empregos.
- Trátase de potenciar a participación das mulleres nos organismos de representación profesional pertencentes ao ámbito sectorial do departamento, procurando unha presenza máis equitativa.
- Amplíase a oferta formativa da familia marítimo -pesqueira, tanto nos centros dependentes da consellería, como da formación impartida nos portos, como da formación para a obtención de certificados de mariscadora ou de percebeira co obxectivo de ampliar as oportunidades de acceso das mulleres á formación e deste xeito reducir a brecha de xénero no emprego no sector da pesca.

CONCLUSIONES:

V. CONCLUSIONES:

Esta é a terceira vez que se realiza un informe de impacto de xénero que trata de realizar unha análise, dende o punto de vista da igualdade de oportunidades entre mulleres e homes, dos programas de gasto que integran o proxecto de orzamentos.

A orde pola que se ditan as instrucións para a elaboración dos orzamentos, volveu situar á Secretaría Xeral da Igualdade como un dos membros da comisión de análise e avaliación dos obxectivos dos programas de gasto así como da subcomisión de análise de xénero, correspondentes a cada unha das seccións.

O informe de impacto de xénero é un dos elementos necesarios para a incorporación da perspectiva de xénero no proceso de elaboración dos orzamentos da Xunta de Galicia e pon de manifesto que as políticas de igualdade están integradas de xeito transversal nas actuacións das consellerías da Xunta de Galicia.

Hai que resaltar a colaboración das Consellerías da Xunta de Galicia que facilitaron a información necesaria, de acordo coas instrucións ditadas pola Dirección Xeral de Planificación e Orzamentos a través da ficha elaborada pola Secretaría Xeral da Igualdade, que permitiu a elaboración deste informe de impacto de xénero.

Este ano o informe de impacto de xénero que acompaña ao proxecto de orzamentos para 2016 contén a análise, dende o punto de vista do xénero, de 75 programas orzamentarios xestionados polas distintas consellerías.

Finalmente, indicar que a valoración do proxecto de orzamentos para o ano 2016 dende o punto de vista da integración da perspectiva de xénero e a promoción da igualdade entre mulleres e homes debe ser POSITIVA, e que a consolidación desta liña de traballo permitirá deseñar políticas de igualdade máis eficaces e mellorar a avaliación e a calidade do conxunto das políticas públicas.

